

TARTU RIIKLIK ÜLIKOO
soome-ugri keelte kateeder

VEENE LAENSÕNAD VADJA KEELE KUKKUSI MURDES

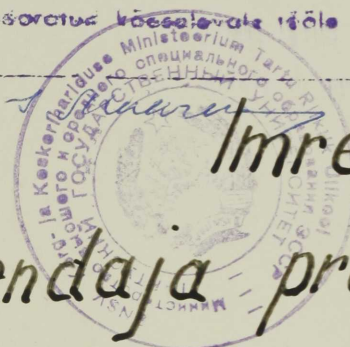
Diplomitöö

FRU välisustööde komisiooni otsusega 25. jaanist

1982. a on määratud kõnelevale tööle esimene

auhind

Tartu ülikooli sekretär

Imre Sill

Juhendaja prof. P. Ariste

Laotamise lubatud.

10.06.82

A

TARTU
1982

1. Sissejuhatus.

1. 1. Kukkusi muure teiste vadja keele muurete hulgas.

Leningradi oblasti Kingissepa rajoonis asuvas Kukkusi (vane keeles Kypobunzer) külas kõneldas vadja keele muure oma teiste vadja muurete hulgas huvipakkumist kohta nii fonetiliselt kui ka morfoloogiliste ja lehvikaalsete iseärasuste poolest. Käesoleva töö iseloomu arvestades märgitagu järgnevalt olulisemaid omisusi Kukkusi muure fonetikast.

Vokalisumis:

1. h es võrreld esineb pikad vokaalid, näit.: Ku mēhed 'mehed' - vdj. meheD, Ku māhā - vdj. mahā 'maha', ku'd ka Ku roho 'rohi', 'hein'.

2. Puudub vokaal e. Selle asemel on kas e või o, näit.: Ku terueA - vdj. terwa 'tõrv', Ku vēraZ - vdj. vēraZ 'võõras'.

Vokaalide reduktsiooni kohta muurdes

vt. 3.2.

Konsoonantismis:

1. k on eesokaalide ees piirvund, näit.:
 Ku kiila - vdj tšüilä 'küla', Ku kenkimüZ -
 vdj tšek, tšimüZ 'jalavõu'.

Samuti sk = . Näit.: Ku leski - vdj le, tšöi
 'lesk'.

2. t > tš kõrgete eesokaalide ees, näit.:

Ku astšia - vdj astja 'astjas', Ku tšüni -
 vdj tüni 'tundetu, tünn'.

3. Enneb algupärase üknikkonsoonantide
 arengut pikkaadeks geminaatideks, näit.:

Ku hoppia - vdj epea 'hõbe', Ku makha
 - vdj makea 'magus, imal', Ku kirröB -
 vdj tširöaB 'kõmb', Ku ellä - vdj elä

'elada'. Nähtus on kohata ka kukkumise
 kõrge lähemal asuval läänevadja umide-
 alal Vaipsoles.

4. n enneb ka s-i ees, näit.: Ku kansi -
 vdj käsi 'kaas', Ku kiinsi - vdj tšüsi 'küis';
 riiski: Ku pēsaZ - vdj pēzaZ 'pössas'.

5. Rõhutu silbi vasaal enneb ka homor-
 gaanse klusilvi ees, näit.: Ku avanto -
 vdj avato 'jäädant', Ku kuniggaZ - vdj ku-
nikaZ 'kuningas, keiser'.

6. Sonaalguvune h on üldiselt piirvund,
 näit.: Ku hammaZ - vdj ammaZ 'hammas',
 Ku hepoinut - vdj open 'hobune', Ku hän-
tä 'saba' - vdj äntä.

7. Vadja keelele omane muutus ps > hs: hz ilmneb kukkusi murdes, harva, väit.:

Ku hiipsetä - vdj' tõühzettä 'hiipsetada',

Ku liipsoä 'liipsta' - vdj' lihsämä: lihzän;

niiski Ku rahsi: rahzed (rapsi) 'laps'.

8. Kohati jäävad murdes kajastumata ka vadja silbilopulised helilised klusülod (läänemeresoome algkeele silbilopuliste spirantide vadja vasted), väit.: Ku rajja - vdj' rad'ja 'lai', Ku liina - vdj' lidna 'liin' jt.

KETTUNEN 1915, esiti 166-167.

Kukkusi murde eripära, paljude vadja keelele iseloomlike poote pündumise on ühelt poolt põhjustatud kõikumate regulaarsete, enamajoones invari keele mõjust, teiselt poolt aga ka kukkusi hiila (murde-ala) perifeerses asendist vadjalaste areamisalal - keelekontakt kukkusi murde kõnelelate ja ülejäänud vadjalaste vahel ei ole ilmselt olnud piisav vadja keele kõikumate arenguvähetuste leevumiseks murdesse (vt. väit. POSTI 1934, 141 jj.).

Varasemad uurijad, väit P. v. Köppen oma teoses „Erklärender Text zu der ethnographischen Karte des St. Peterburger Gouvernements“, St. Petersburg 1867, ongi kukkunud pidanud invari hiilaks. Ka hiilaelamised ise ei ole end nimetanud vadjalas-

teks. Oma keeles rääkimise kohta ütlevad nad mässI läkkäB või mejje (Kukkuzi) viisi läkkäB. Nimetust mässI kasutatakse Kukkuzi aga ka kõigi teiste ümberkaudsete kiilade hõnekeele kohta, v.a. eesti ja unichugi vene keel. Teised vadjalased peavad kukkuzlasi niiski omadeks. P. Ariste on väskunud, et Vaipoolse kiilades vastatakse hiinamusele töed elätä Kukkuzi? 'kes elavad Kukkuzi' ikka vad'd'ansaized 'vadjalased' (ARISTE 1981 II, 365). Kukkuslased ise on saunuti täheldanud: toizet kiilät saothas' što Kukkuzi läkkäB vadol'a 'Teised kiilad ütlevad, et Kukkuzi hõneleb vadjä keelt'.

Kukkuzi muore, nagu vadjä keel üldiselt, on kadumas. 1960. aastal kirjutas P. Ariste: „Kukkuzi kiilas [...] on praegugi veel vanemaid inimesi, kes räägivad ladiniselt isuri muurakut või segakeelt, milles isuri muurakute määrad on esikohal. Kukkuzi põlvtest vadjä omapärastest joontest on veel säilinud vaid oporaadoliiselt üht-teist“ (ARISTE 1960, 85). Käesoleva töö autori poolt kukkuzi kiilast 1981. aastal kogutud arvestik saab seda väidet üksnes kinnitada.

1.2. Ladja - vene keelekontaktist vene keele ajaloo eri järkudel.

Kinnunes sellest, millal toimunud läänemereslaavlaste esimene kokkupunktide slaavi hõimudega, on täna jäänud vaid loosaluseks. Arheoloogide uurimuste põhjal, saunuti ühikute keeleliste andmete põhjal on oletatud, et läänemereslaavlastel oli mõningaid kontakte juba lääneslaavlastega, kes I aastatuhande algul m.a.j. asusid Visla ja Oderi veebruaras. Ohtu seatakse tõendiks varaste keeleliste kontaktide kohta on etuüsimine venäjä, mille vastend tõendatakse kõrgis läänemereslaavi keeles (v.a. liivi keel) vene laste nimetamiseks. Sellele sõnale vastab ladinakeelsetes ühikutes lääneslaavlaste märkide venedi. SETÄLÄ 1899, 303-306; LAANEST 1975, 226; ARISTE 1981 I, 83-84.

Enamiku kõige vanemate slaavi laensõnade kohta saab aga kindlalt väita, et nad pärinevad moodunud aastatuhande teiselt poolelt, alates aastast 500-600. (MIKKOLA 1894, 31; KALIMA 1952, 195; KIPARSKY 1956, 81). Siis algas tihedam suhtlemine idaslaavlastega, kes järk-järgult suurendasid läänemereslaavlaste ammu alade lühendamist. Idaslaavi, täpselt sõnema hõi-

me on vaeljalastest toomas ja idas olund
tõenäoliselt juba I aastatuhande keskpa-
gast alates. Oige varakult on alanud ka
vaeljalaste assimileerumine siirdlastega
viimaste suurema arvuksse tõttu, seda
hõlpselt just Piipsi järest ida pool
olund rahvahõredal vaelja alal. ARISTE
1981 I, 77; RJ, 102.

Oluwosematest idaslaavi muursete omas-
test häälikulistest joonest, mis envalgu
pärast ka idamuursete baasil kujune-
ma hakkavad ning Kiievi-Vene riigis lõp-
likult formeerunud vanavene keeles (datee-
ritav 8. - 14. saj.), nimetatagu siinkohal
järguini:

1. Nasaalvokaalide /e/ ja /ɛ/ olemasolu.
Nende kadumise keelest jõudis lõpuks
10. sajandil.
2. Väga madala lihtsuse /o/ enusumine.
/o/ sellise iseärasuse kadus 1. aastatuhan-
de lõpuks.
3. Redutseeritud vokaalide /ɐ/ ja /ə/
olemasolu. Nende väljalangemine keelest
jõudis lõpuks 12. - 13. sajandil.
4. /e/-ga võrreldes kiinnisemalt ja kõr-
gemalt moodustatava /ê/ enusumine
(slavi tähestikes märgitud ѣ). Tõenäo-
liselt oli nimetatud häälik veel ida-

slaaari muutes kas avarama või madalama artikulaatsiooniga, kirjastades oma lõhku- mist üldslaaari ē-st. /e/ ja /ē/ erista- mine on mõningates vene muutes jüri- und täini (vt. ka 3.1.2. 1.1.).

5. Rõhksuhtest sõltumatult ilmsed vokaalide kvantiteedi erinevused.

Sagedamini on just nende, slaaari ja osalt vanasene vokalismi punktaste tun- nuste varal olnud võimalik otsustada vene laenuade vana- üle. Nimelt:

1. Vene nasaalvokaalile vastab laenuades vokaal (pika nasaalvokaali puhul pikk vokaal või diftong), millele järgneb n, näit.: su kuontalo, vdj kōntara, e koonal - vrd. v. kygenb 'koonal';

e und - vrd. v. yga 'und'.

2. Lühikesele madalale /ɒ/-le vastab laenuades a, näit.:

vdj akkuua, e aken - vrd. v. okko 'aken'.

Märgitagu ka, et vene /y/ (< yu, ou) vasteks on vanemates laenuades ō, näit.: vdj kōuina - vrd. v. rymno 'rehealne'.

3. Redutseeritud vokaalidele /ɐ/ ja /ɐ/ vas- tavad u ja i, näit.: vdj luzikka, e lusikas - vrd. v. loxxka (v. лѣхѣка) 'lusikas'; Ku sirppT, e nip - vrd. v.

cepa (vrd. сепн(ъ)) 'nrip'.

4. /e'/-le vastab ä, näit.: vrdj värjä, e vä-
rav, e/ värräi - vrd. vrd. вєрєя 'väravapost'.

5. Pika vokaali vasteks laensõnades on
pikk vokaal ka siis, kui lähtesõnas see
vokaal on olnud rõhutu, näit.:

ku sāpaZ, e saabas - vrd. vrd. сапа 'saa-
bas'; vrdj kīsseli - vrd. vrd. кисєлє 'kissell,
kissel'.

Mõnel juhul ei leidu miski kind-
laid tunde märke laensõnade vanuse määra-
miseks, näit. vrdj vīffa < вута 'halipoja
pikk lai ülvorvas'. Ehkki see laen
hõlmäoliselt kuulub vanemate laemide tul-
ka, võib vene sõna esimese silbi rõhu-
lise vokaali oastena ka uuemates lae-
mudes arvesse tulla ī (vrd. ka 3.1.2.2.1,
3.1.3.3.1). KALIMA 1952, 30, 190-195;
IVANOV 1961, 8 jj.; 16, 45 jj.

Uusene keele kujunemise eelduseks olid
järgmised ajaloolised tingimused. Alates
XIV sajandist algas Moskva Suurvürstiriigi
tugevamine. Järk-järgult allutati kired
vene alad ning XVI sajandi alguseks sai
Moskva-st Vene tsentraliseeritud riigi tuu-
mik. Vene unumete areng jätkus müüdi
juba territooriumil, mis ei hõlmanud
valgevene ja ukraina põlvkondi unumetala-

sid. Fikseeritud varasemad lahkharengud: vene
muudetes andnud redutseeritud häälikud /b/ ja
/b/ ühendis liikeidatega vastavalt /o/ ja /e/;
/e/ muutus postnosaalis palataliseeritud kon-
sonantide järel ja palataliseerimata konso-
nantide ees /o/-ks; toimus /u/ ja /u/ funk-
tionaalne ühinemine nende fonetiliselt übi-
seise säiludes; kujunes konsonantide pa-
latalisatsioonist, toimunud muudatused
morfoloogias j.m. (ühikute vene muudete
fonetilise iseloomu vaadeldakse 3. pea-
tükis koos laenuvõtte fonetiliselt ana-
lüüsi). Oluliselt mõjutas vene muudete
ühtse vene rahvuskeele formeerumist.
Selle mõjul hakkas järk-järgult vähen-
ema muudeliselt eriposte areng - ehkki va-
rad muudatused on tunduvalt järelevaldes. Kui
14.-16. saj. olid ühiskeele kujunemisel do-
mineerivad rasked-ruudali muudet, mille
kooskõne hõlmas ka Moskva muudet, siis
17. sajandil pääses mõnede just viima-
se, omamoodi aga ühtlasi ka lõuna-
vene muudetele omaseid jooni, mille hulgas
akante (a-häälduse) endise okante (o-
häälduse) asemel. Akante all mõistetakse
eeltoige /o/ ja /a/ mitteeristamist
1. rõhulises nilis, algselise rõhutu
/o/ asemel saanti /a/ hääldamist,

Kuigi laenas mõttes hõlmab see mõiste ka niinguseid vähtusi vene vokalisminis nagu jakanje (1. rõhuelles silbis palataliseeritud konsonandi järel hääldatakse /o/, /y/ ja /e/ asemel /a/), ikanje (1. rõhuelles silbis palataliseeritud konsonandi järel hääldatakse /u/ koigi teiste vokaalide asemel peale /y/) ning jekanje (esimeses rõhuelles silbis palataliseeritud konsonandi järel hääldatakse koigi teiste vokaalide asemel /e/). Okanje puhtul, vastupidiselt akanjele, es-tatakse algsuurest /o/-d /a/-st ka rõhuetes silpides. IVANOV 1961, 61 jj.; RD, 41 jj., RJ, 104-106; nimetatud vähtuste kajastumise kohta konsonantes vt. 3.1.2.

Vadja alad on kogu hilisema aja-lao vältel vaid ühel korral väljunud piirama ajaks vene mõju piirist, nimelt ajavahemikul 1617-1721, mil kogu Ingerimaa oli Rootsi valduses. 16. sajandil tõplikult ristiusustatud vadjalaste-le oli aga ortodoksne kirik saanud juba sedavõrd omaseks, et need Rootsi ajalgi rändas bulgaarilt Venemaale.

KETTUNEN 1915, 2-3; ARISTE 1981 I, 79.

Niimis on vadja keele kontakt vene keelega olnud kahestes ja tihed, muutigi on vene keele mõju vadja keelele piir-

duund peamiselt vaid laensõnadega - fono-
loogiliselt ja grammatiliselt on vadja keel
peaaegu täielikult säilitanud oma algsärase-
se. ARISTE 1981 I, 82.

Vadja keelde tulnud vene laensõnade
enamik pärineb unseene keelest. Laensõnade
juurdepoos on eriti suurenenud vadjalaste
kakskeelsuse rünnedes, milloine protsess sai
äldise iseloomu pärisõrjuse kaotamise järel.
Lühikümneõimaluste avardamisel riidus vadja-
lari tööle vene keskkonda, nur mõju vene
keele muutumisel teiseks tavakeeleks oli ka
venekeelsete koolide arutamisel vadja alade-
le (oma kirjakeelt ei ole vadjalastel ku-
ragi olnud). Kakskeelsuse tõttu on unte
laensõnade hulk vadja keeles praktiliselt
lopunud, sest nii võidakse enakeelses kõ-
nes kasutada mõistakes vene sõna, ilma
et kaaskõnelejal tekiks arusaamisega rasku-
si (vt. ka 3.2.4.5.). LAANEST 1975, 227;
ARISTE 1981 I, 79-80.

1.3. Uurimuse eesmärk, kasutatud materjallikad, ainestiku esitamise põhimõtted.

Käesoleva diplomitöö eesmärguks on anda ülevaade vadjja keele kukkumise murde vene (museene) laenuvadest.

Need keelenähtused, mille põhjal eristatakse vene (museene) keele iseseisvat arengujärku varasemast, kõrgile idaslaavi keelte ühisest arenguperioodist - minis uus-vene keelt vana-vene keelest -, said vene muurdes märgatawaks hiljemalt 14. sajandiks (IVANOV 1961, 8; 16 25; RJ, 93-106; vt. ka 1.2.). Siin vaadeldawad rõnad ei ole eeldatavasti laenuvad enne mainetatud aega. Lisatagu märki, et mõnel juhul ei leidu kindlaid kriteeriume laenuvade vanuse määramiseks, vt. 1.2.

Lääne-euroopasse keelte vana-vene ja slaavi laenuvade ulatuslikke käitlusi on J. Mikkola "Berührungen zwischen den westfinnischen und slavischen sprachen, I. Slavische lehnwörter in den westfinnischen sprachen" (MIKKOLA 1894) ja J. Kalima "Slawilais-peräinen sanastomme" (KALIMA 1952). Ehkki kirjutatud eeltoige soome ja karjala keele põrtrikomit, on uas aruusse võetud ka teiste keelte, aumhulgas vadjja keele laenu-

Rõnavaara. Kaduma on läinud E. Väärin käsikirjaline töö „Vene laensõnad voolja keeles“, Tartu 1950; andmeid pole ka H. Kulli voolja laensõnu käsitleva diplomitöö asukast.

Käesolevas töös esitatud kukkusi muude sõnad on pärit A. Posti, S. Suhoose poolt koostatud sõnaraamatust „Vatjan keelen kukkusin muuteen sanakirja“ (1980, KMS), mis kosundab õieti üheainsa viielikemelise perekonna sõnavaara (kogutud aastail 1931-32). Teoreetiliselt põhineb ainestik antakse allikavõideteta.

Aneestatud on ka kõiki teisi kukkusi muudeteksiste sisaldavaid voolja tekstikoguseid, ehkki vene laensõnade osas lisandvad need vaid üksikuid näiteid. Pealegi ilmneb, et hilisemad üleskirjutused ei peegelda enam alati kukkusi muudele täiustilisi jooni, vaid segaselt, milles domineerivad isegi muurakute reegmed (vt. ARISTE 1960, 85; vrd. 1.1.).

Vene vasted pärinevad järgmistest allikatest: „Толковный словарь кубаро беломорского языка Влгдичина Дана. Второе издание, исправленное и значительно увеличенное по рукописи автора“ (1880-82, DAL); „Словарь русских народных говоров“ (1965-81, SRNG); P. Annmaa, B. Prandi, J. V. Veski „Vene-eeesti sõnaraamat“ (1975, VES), „Словарь русского языка“ (1957-

61, SRJ). Täiendavalt on kasutatud Pihkva muurrete sõnaraamatu „Точбачни одраетнои чубапс“ (1967-79, POS) ja arhaiseme koondava sõnaraamatu „Чубапс пыценоро азыка XI-XVII вв.“ (1975-81, SR) seni ilmunud köiteid. Allikaviride lisatakse sõnadele, mis pärinevad kahest viimati nimetatud teosest.

Ainestik tunakse sellisel kujul, nagu ta esineb lähteallikais: vaelja sõnad soome-ugri foneetilise transkriptsioonis, vene sõnad kirjakeelepärases ortograafias. Vene sõnade foneetilisel väljendustamisel on peetud otstarbekaks kasutada vene foneetikas enamlevinud kirjaväsi, vt. näit. RG, 15-16. Vene foneetilise transkriptsiooni märgid esitatakse kaldkriipude vahel.

Laensõnadele antakse tavaliselt järgmised vormid: osomeetel sg. (resp. pl.) nominatiiv, verbidel I infinitiiv. Paralleelsete foneetiliste variantide vahel asetatakse märk ~. Vene vastete valikul on taotletud häälikuliselt kõige täpsema lähtekirje esitamist.

Sõnade tähendused antakse ülalnimetatud vahel, selgitavad märkused selgudes. Tähe-
duse täpsenamiseks edasiantumiseks võidakse sõnale lisada kontekstiüäide. Laensõnadest

saadud tulelised entatakse liivisõnade järel samas sõnaartiklis.

Laensõnade analüüsil (3. peatükk) pööratakse peamist tähelepanu nende fonetiliselt kokanemisele ning häälekoostali kujunemisele.

4. peatükis tunakse esile tähtsaimad mõis-
tealad, kus leidub vene laensõnu.

Töös ei vaadelda pärisnimesid ning
tõlkelaene.

2. Sõnaloend (etümolooiad)

āda 'põrgu'

< ag 'põrgu'

ādrēž 'address'

< адрес 'address'. Vt. 3.1.3.3.3.

a (konj.) 'aga'

< a (konj.) 'aga'.

afomobil'a 'politoliuto'

< автомобиль '(õidu-)auto'. Vt. 3.1.3.10.

apira.tši 'toitus, operatsioon'

< операция 'operatsioon'. Vt. 3.2.1.2.3.

ap.tēkh'i 'apteek'

< аптека, gen.-part. аптеку.

Vrd. 3.2.1.2.2.

aresta.ũškō 'aresti-'

< арестантский 'aresti-'

Vt. 3.1.3.1.3., 3.2.2.

aresta.ath'a 'vang'

< арестант 'vang, vahialuse'.

arestō.vannō (subst.) 'vang'

< арестованный 'vahistatu'.

Vt. 3.2.1.3.2.

arkau't ~ arkana 'kõis hobuse kaelas ho-
buse kinnisidumiseks'

< apkaat 'kõis, liig'.

arõšinat 'arõsin'

< arumeti 'arõsin (= 0,71 m).

artelli 'artell'

< apteno 'artell'. Vrd. 3.1.2.1.1.

astraga 'aling, västar'

< octpora 'aling, västar'. Vt. 3.1.2.5.2.

Vrd. TUNKILO 1946, 187; KALIMA 1952, 31, 81.

atamana 'kasakapealik, ataman (kukkuris
sõimurõua)'

< atamanat 'ataman'.

atõkad 'prillid'

< oriku 'prillid'. Vt. 3.2.1.1.2., 3.2.4.

bäba 'vanaema'

< šada 'eit, naine; moor; külvaine'.

bäbuškA 'vanaema; vanaeit, -moor'

< šadyuka 'vanaema, meenu; vanaeit'.

bäšija 'maamõõtuistorn'

< šamra 'torn'

bät'ko 'äi'

< šatko, šatoka 'isake, õigeusu prees-
ter; vennas; äi'. Vrd. 3.2.1.3.1.

bagra 'pootshak'

< šarop, gen.-part. šarpa 'pootshak'.
Vt. 3.2.1.1.2.

bajani 'bajaan'

< šakati 'bajaan'; vrd. šakatus 'bajaa-

uimängija 'vt. 3.2.1.2.2.

bajju (interj.) 'äiu (-äiu)!'.

< batu (interj.) 'äiu!'.

bakleškot 'paks, raske laps':

tämä nahsi on teillä ko bakleškot
(ko oovarma da raskkA nahsi)

'see laps on teil kui bakleškot
(kui on paks ja raske laps)'

< Баклашка (dem.), Баклаш. 'paks,
kolmnakas laps'. Vt. 3.1.2.4.1.

KMS seostab laenu vene sõnaga бакла-
ра, dem. Баклашка 'punaastjas'.

balalajkkA 'balalaika'

< балалайка 'balalaika'.

bauttA 'rosett, nõõrroonke'

< баут 'lehe, aspaal'.

barpkA 'papp'

< банка 'papp, kartong'.

Vt. 3.1.3.1.2.

barabawa 'trumm'

< барабан 'trumm'.

barakkI 'barakk'

< барак 'barakk'.

Vrd. 3.2.1.2.1.

barisõA 'võit, rahaline kasu'

< барис 'raheline, tulu'.

Vt. 3.1.2.3.

barkkA 'lochi, porgas'

- < Дарка 'lodi, pargas, praam'.
baši (interj.) 'lammaste kutsumisküüd'
< Даму (interj.) 'lammaste kutsumisküüd'.
bašlikka 'kaputs, paslik'
< Дамник 'paslik'. Vt. 3.1.2.3.
bašud (pl.) 'lambad (lastekeeles)'
< Дамы, vrd. dem. Дамытка 'lammas'.
Vt. 3.2.4.
bedijakka 'kehvik, väene talupoeg'
< Бегуак 'kehvik'.
bēššennō 'metrik, pööraue'
< Бешену 'metrik, pööraue'.
Vt. 3.2.2.1.
beganA ~ begani 'kirja hobune',
vrd. vn Бегун 'kiire jooksmis hobune',
Бегать 'jooksma'.
? begratA 'külgeli vajuda'.
KMS 20 annab lüheteoorii Бегутъ.
bekeH'sJ 'valve, vahikond'
< Бекет 'vahikonn'.
bezmeni 'margapuu'
< Безмен 'margapuu', vrd. Безменник
'hargusk, kellel on margapuu kaasas'.
Vrd. 3.2.1.2.2.
bičdžofka 'kõis, nööri'
< Берёвка 'nööri'. Vrd. 3.1.3.17.2.
bileH'sJ 'pilet'
< Билет 'pilet', pl. nom. Билеты.

Vrd. 3.2.1.2.2.

birkkA 'parkali poolt antav pümpulk,
mille esitamisel saab valmis naha
kätte'

< Supka 'pümpust lipats kumba hüljes'.

bnāzāB (pr. sg. 3. p.) 'vatrab',

vrd. Snarcat 'karjuma; hullust, naruust
tegeva; vallatama; naerutama; kortma;
oru kaotama, lõlks muutuma' (POS).

blina 'plüü'

< Snusi 'plüü'.

blin, tsid (pl.) 'pümkäsnad',

vrd. vn murd. Snusi (pl.) 'seened,
käsnad; rüisikad', vn murd. Snusi
(pl.) 'plümid'. Vt. 3.1.3.15; 3.2.4.

bljüdstikA 'alustass'

< Snogervo 'alustass'.

bnokA '(pulmades) liht kaela ümber',

vrd. vn uroika 'paralleelsed lainjad
voldid millelgi'. Vt. 3.1.3.1.2.

bl'uska 'pluus'

< Snroz(ka) (murd.) 'naiste pluus'
(POS).

bl'üda 'alustass'

< Snogo 'alustass' (POS).

bnüdatA 'lõukida, hulkuda'

< Snigut6, pr. sg. 3. p. Snigut 'kõlva-
tult elama; uitama; kelmust tegeva'

Vt. 3. 1. 2. 2. 2.

būthā 'rahutu, hulkuva kaldne loom';
vrd. m. murd bugara 'kargast hääle
lehm', buga 'ringlonkija, -hulkuja'
(POS).

boba 'laste mänguasi; müdurella (*Eriopho-
rum*) pähk'
↳ boda 'laste mänguasi'; vrd. murd.
bodka 'laste mänguasi; raudrohi'
(POS).

borbana (sõimevõna) 'tolvan'
↳ borbani (murd.) 'tolvan'.

bolviitšā 'haigla'
↳ bolvimeša 'haigla'.

bortattā 'lobiseda'
↳ bortatb 'lobiseda'.

bomba 'vesiroosi v. vesikupu õis';
vrd. m. murd. borbomka 'kartuli
seemnekupar' (POS).

Vt. 3. 2. 1. 6.

bowdari 'püttsepp'
↳ bowgaps 'püttsepp'.

bouthā 'palkidest kett, millega parveetu-
se järel veetakse kõik jõesolevad
põlgod kaasa (kokku?)'
↳ bouit (murd.) 'palkidest toke jõel'.

bōdro 'julge'
↳ bowpui 'julge'. Vt. 3. 2. 2. 1.

bõžo 'jumal'

< бор, vokat. боже. Vt. 3.2.1.3.1.

boran(A) 'aiuas'

< баран, murd. баран 'aiuas'.

Vt. 3.1.2.4.2.

boranka 'baranka'

< баранка 'baranka'.

Vt. 3.1.2.4.2.

borasht 'noor ainas'

< барашек, gen.-part. баранка
'ainatall'.

Vt. 3.1.2.4.2., 3.2.1.1.2.

borhkana 'porgand'

< боркати (murd.) 'porgand'.

Vt. 3.1.3.1.3.

borobikka 'puraneek'

< боровик 'puraneek'. Vt. 3.1.3.10.

boroni 'parun'

< барон 'parun'. Vt. 3.1.2.4.2.

borria 'kortnitada'

< борить (murd.) 'voltima, kurrutama'.

bosseli 'nõu riga kohku seotud vana
hing või kaloss; kott';

vd. v. murd. босеть 'jalatsit ära
kandma' (POS).

Vt. 3.2.1.6.

botõkva 'tiindor, vaat'

< бочка 'tiindor, tiin, vaat'.

brā, tšimA, brā, tšimad (pl.) 'pidustus, küla ühispidu'

< Братства, Братство (murd.) 'küla ühispidu'.

Vt. 3. 1. 3. 17. 2.

brē, d'ziä 'rouda, jampside'

< Брежу 'rouma'.

britva 'habemenga'

< Бритва 'habemenga'.

Verb: britvatA 'habet ajada'.

broda 'vajne ja märg koht'

< Брод 'koole'.

bronnikA 'noot, mida seetakse vees kõndides'

< Бронник 'väheldane noot'.

Vt. 3. 1. 3. 2.

brōnze 'pronksine'

< Бронзовый 'pronksine'.

Vt. 3. 1. 3. 15., vrd. 3. 2. 2. 2.

broškaA 'riinaehe, press'

< Бромка 'press'.

brunkA 'pruntueitsi (tavaliselt perimehe öde)

< Бронка (murd.) 'pruntueitsi'

? brüdatA (pidavat, jätkuvat tegemist märkiva verb),

vrd. vü murd. Брогатъ ~ Брыгатъ
'palju kordi tulema ja minema;

ringi hulkuu ' (POS);

in arch. Брогута 'millegagi pünnvalt
tegelema' (SR - 1701.a.).

brüha ~ brüha 'kurimärgutao line märg'
< проха 'kurimärg'. Vt. 3.1.3.2.

brüssA 'pruss'

< брус 'pruss'.

bränikäD (pl.) 'piparkoogid'

< пиратник 'präänik, piparkook'.

bud'ilnikkA ~ bu,d'zilnikkA 'äratuskell'

< бужельник 'äratuskell'.

bufettA 'puhett'

< буфет 'puhett'.

buga,tõid (pl.) 'linnuhirumtised'

< урава (murd.) 'linnuhirumtis'.

bujaui 'mürgeldaja, löomamees'

< буйат 'mürgeldaja, löomamees';

vid. буйатуб 'mürgeldama'.

Vt. 3.2.1.2.2.

buju 'poi'

< буй (sg. dat. буйо) 'poi'.

Vid. 3.2.1.4.

buuafkA ~ buuafka 'haaknoel'

< бунавка 'haaknoel'. Vt. 3.1.3.10.

buuskA 'uisuleib, sai'

< булка 'sai'

buuav,tõikkA 'väike oherdi'

< бупавник 'hänipunt, oherdi'.

bäräm A 'niletävs'

< Берена 'niletäis'. Vt. 3. 1. 2. 1. 1.

? börbõttä 'lobiseda'. Tegemist võib olla deskriptiivseõnaga, kuid eeskujuna tuleb arvesse võtta murel. борботать 'lobiseda'.

Subst.: börbõšk A 'lobiseja, lateidaja'.
da (konj.) 'ja, ning'

< ga (konj.) 'ja, ning'

dätšnika D (pl.) 'meitajad'

< гайтник 'meitaja'. Vrd. 3. 1. 3. 17. 2.

däHš A 'meila'

< гара 'meila'. Vrd. 3. 1. 3. 17. 2.

dävi B (pr. sg. 3. p.) 'rotub, nõuub, pigistab'

< габитъ, pr. sg. 3. p. габит 'rotub, nõuub'. Vt. 3. 2. 4. 2.

dabuwa 'karjamaal olev hobusekari'

< табыт 'hobusekari'. Vt. 3. 1. 3. 1. 2.

dabušnikka 'hobusekarjus'

< табыгук 'hobusekarjus'.

Vt. 3. 1. 3. 1. 2. ; 3. 2. 1. 6.

dai : da i (konj.) 'ja, ning'

< ga u (konj.) 'ja, ning; aga ent'.

daki (adv.) 'siiski, ometi(gi), -ki'

< Taku, -Taku (adversatiivne partikkel). Vt. 3. 1. 3. 1. 2.

dakiž (adv.) 'siiski, ikkagi, ometi(gi)';

< daki (adv.) 'süski, ometi(gi)' + vu me
(partikkel demonstratiivpronoomenite ja
adverbide järel); vrd. ka vu Takme
(adv.) 'samuti'.

davai (väljendab kutsut mingile tegevusele,
korvab tavaliselt pl. 1. p. imperatiivi).
veno davai sümä 'Vello, hakka-
me (hakakem) sööma!'.

< gabaty, gabai (imperat. sg. 2. p., esi-
neb üldise imperatiivisõnuna; väljendab
üleskutset mingile tegevusele, kan-
tatakse ka koos teiste verbide impe-
ratiivisõnadega; minevikus: 'hakkas').
Vrd. 3.2.3.5.

davarjü 'keedan valmis'.

vesi ko tēhup riz niä davarjü koffi
'kuu vesi keeb, süs ma keedan kohvi
(valmis)'.

< gabaputy, pr. sg. 1. p. gabapto
'valmis keetma'. Vt. 3.2.3.5.

dēda 'vanaisa, isa isa'

< geg 'vanaisa, taat, isa isa'.

dēduška 'vanaisa'

< gegyunka 'vanaisa'

d'ouga 'takuriie'

< geptora 'takuriie'. Vt. 3.1.2.6.3.

d'i (konj.) 'ja, ning';

kontauwatri'oon vee ühendkonjunktsioon

nist ga u 'ja, üing', vrd. da, da i
'ja, üing'.

d'jēna 'töö; tegemine'

< geno 'töö; tegu; heitlus, võitlus'

Vt. 3.1.3.11.1.

dobra 'omand, vara; braam'

< добро 'omand, vara; (pejor.) rämps'

dohtari ~ dottari 'arst'

< доктор (murd.) 'arst'.

Vrd. ka paralleelvormiga dohtri,
mis võib olla kujunenud vastava
eesti sõna eeskujul: e tohter,
gen. tohtri. Vt. 3.2.1.2.2.

dohtari 'peitel'

< доктор 'peitel'.

Vrd. KALIMA 1952, 39-43.

domoikikA 'majahalajas'

< домовик 'majahalajas'.

dōkēA 'meistrimees'

< док 'asjatundja, meister'.

Vt. 3.1.3.1.3.

dovariššA 'seltamees; semu'

< товариш 'seltamees'. Vt. 3.1.3.1.2.

drā,t'sia 'hiskuda, rebida'

< драть 'rebida, käristada'.

Vt. 3.2.3.3.

drātva 'pigitraat'

< драть 'pigitraat'.

drastu (interj., hääv.) 'tere!'

< здравствуй 'tere! tereist!'

Vt. näit. : 3. 1. 3. 10.

droška (pl.) 'raamimehvanke, troška'

< грошки (pl.) 'troška'

drūška 'peupoiss (taval. peigumehe vend)'

< грызка 'peupoiss'

drāni 'mäda haavas, (kamt. ka sõnu-
sõnana'

< граб (murd.) 'mäda, mädaeritised'

Vt. 3. 1. 2. 4. 3.

Adj. : drānikā 'mädlane',

verb : drāni#ōiā 'mädlanema hakkama'

d'žikō 'rahutu; vihane; metsik'

< гукун 'metsik'. Vt. 3. 2. 2. 1.

d'žikari 'metslane'

< гукарь 'metslane'

d'žizurnō 'korrapidaja, valitse'

< господарь 'korrapidaja'. Vt. 3. 2. 2. 1.

dubina '(pejor.) loll, rumal inimene'

< губина 'rummal (ka inimese
kolita); rumal inimene, põikpea'.

dubimūškit 'rumal või kangekaelne
inimene'

< губишника (dem. sõnast губина,
H. eluevat sõnartiklit).

d'uima 'toll (mootiliik)'

< гойма 'toll'. Vt. 3. 1. 3. 11. 2.

duvakkA 'tobu, lollpea'

< гупак 'tobu, lollpea; naur, tola'

duvno 'numal, loll'

< гупно 'numal, loll'

Vrd. 3. 1. 3. 11. 3. , 3. 2. 2. 1.

dühA 'hing'

< гүх 'wing'

dūmatA 'mōtelda'

< гүматъ 'mōtlena'

Subst. : dūmanine 'mōtleune'

dūra 'numal, katrau uune'

< гүра 'tobu, lollpea'

d'ūžna 'toŋu'

< гүжүна 'toŋu'. Vrd. 3. 1. 2. 3.

duortA 'palee, loss'

< гбортъ, gen. гбортъа 'palee, loss'.

Vt. 3. 2. 1. 1. 2.

dä'dä 'oun'

< гәгә 'oun'. Vt. 3. 1. 2. 4. 3 ,

3. 1. 2. 7.

eropnāuA 'aeroplaan'

< аэропланъ 'aeroplaan'. Vt. 3. 1. 2. 4. 2.

fābrikkA 'fabrik'

< фабрика 'fabrik'

fateri 'majutuspank, öömaja'

< фатера (unord.) 'korte, ruum,

elamu; peatuskoht'. Vrd. 3. 2. 1. 2. 2.

figura 'kaunistus, figuur'

< фигура 'figuur, kujutis, joonis, kujund'.
lirakkU 'lipp'

< флаг 'lipp'. Sõna on kujunenud ilmselt analoogia teel, vrd. takkU 'takk'.
Vrd. ka 3.2.1.4.

lonari 'lateru'

< фонарь 'lateru'

ltaro·i 'teine'

< второй 'teine'. Vt. 3.1.3.10.,
3.1.2.5.2, vrd. 3.2.2.

fundamenH'si ~ fuataamenH'si 'madament'

< фундамент 'fundament'
Vt. 3.2.1.2.2.

fučaškA 'nokkmüts'

< фуражка 'sirmiga müts, vormimüts'.
Vt. 3.1.3.7.

? fučškā (deskr.?) 'uinaga pruusata';
vrd. vñ фурчатъ 'korvema, kolvema juu.'

fökelä 'peet'

< цвѣрка 'peet'. Vt. 3.1.3.9., 3.1.2.5.1.

gāda 'suur madu tirkuses'

< зая 'roonaja; madu'.

gārosta 'ehisliint'

< завыс (murd.) 'villane ehisliint'

Sõna kujunemist nähtavasti analoogia teel, vrd. stārosta 'külvavõnn'. Vt. 3.2.1.6.

gāššA 'piimapp'

< kama 'puder'; vrd. kamuxa
'redel puder'.

Vt. 3.1.3.1.2.; 3.1.3.5.2., 3.1.3.5.3.
gastukka 'kaelariit'

< rascyk 'kaelariide'. Vrd. 3.1.3.3.4.
garmouni 'löötpill'

< rapnotib 'murd' 'löötpill'.
gazett'i 'ajaleht'

< razeta, pl. razety 'ajaleht'.
Vrd. 3.2.1.2.2.

gili '(laeva) kiil'

< kusib '(laeva) kiil'. Vt. 3.1.3.1.2.

grā,d'zia 'siluda, trükkida'

< ragutib 'siluda, trükkida'.

Vt. 3.2.4.2.

gravenō 'ülemus'

< ra bryuū 'ülemus'. Vt. 3.2.1.3.2.

quodvata 'ära uelata';

vrd. vñ motatib 'uelata', vñ murd

mogatib 'maitsema, m'lpama'; vñ murd

motba 'uel, kõri'. Vt. 3.2.1.6.

grukhō ~ gruxxō 'kurt; sügav'

< ryxoi 'kurt; helitu, kume;

umb-; sügav, kume'.

Vt. 3.1.3.7, 3.2.2.1.

gonibō 'helesimine'

< ronydoi 'helesimine'. Vt. 3.2.2.1.

gonka 'palgipare (parvetsusel)'

< юнка 'mitmeliline paar'.

goõõikkA 'palgiparustaja'

< юник '(murd.) palgiparustaja'.

Vt. 3. 1. 3. 5. 3., 3. 1. 3. 15.

gõõjuka 'hindikala'

< короха (murd.) 'hindikala'.

Vt. 3. 1. 3. 1. 2., 3. 1. 2. 6. 3., 3. 1. 3. 11. 2.

gõõmihoi kiintõsõ 'võõrastekambr trepp'

< vñ murd. кормиза 'talu puhaskamber,

võõrastekamber' ja vñ кормызо

'välistrepp; tõdu; murdeti märgob ka

mitmesuguseid maja välisehitisi',

vrd. ka kiintõsõ 'eeskoda'.

Vt. 3. 2. 1. 3. 2., 3. 2. 2. 1.

gorbA 'kiiir'

< горб 'kiiir'.

gorbuli 'kiiirakas'

< горбуль (murd.) 'kiiirakas',

vrd. ka vñ горбути 'kiiirakas'.

gõõõima 'kapsajuurikas; jaamituli, jaamik'

< кометы (murd.) 'kapsajuurikas'.

Vt. 3. 1. 2. 1. 3.

grādoossT 'kraad, piigal'

< градус 'kraad'. Vt. 3. 1. 2. 6. 2.,

3. 2. 1. 2. 2.

grāfi 'kraal'

< граф 'kraal'. Vt. 3. 2. 1. 2. 2.

grāua 'kraal'

↳ крас 'kraan'

grēbeni 'kahe poolga kamm; nuga'

↳ ребет 'kahe poolga kamm; nuga'.

griba 'seen'

↳ гриб 'seen'.

grizziä 'närida'

↳ рзгзг 'närida'. Vt. 3.2.3.3.

groba 'kirst, püssärk'

↳ гроб 'püssärk'.

gromkō 'valju, häälekas; kiine'

↳ громкая 'valju, häälekas'.

Vt. 3.2.2.1.

grōznō 'äheardae, äge, käre'

↳ грозили 'äheardae, hirmuäratao, jalm'. Vt. 3.2.2.1.

grōšša 'poolehõpikaline'

↳ грозь 'poolehõpikaline, kross'.

gruut~~h~~imēhed 'mehed, kelle talu-
bunt on teistest küla taludest
eraldi'

↳ грозит 'bunt'. Vt. 3.2.1.2.2.

gruzda ~ gruzda (uningi seen, = li-
kogriba)

↳ грозд 'kaseriinikas (*Agaricus
piperatus*)'.

grūbō 'toores jäme; süüge'
 < грубый 'toores, jäme'. Vt. 3. 2. 2. 1.

grūžovaa '(kücle) pits'
 < кряжево 'pits'. Vt. 3. 1. 3. 1. 2.

/e/ > o tõenäoliselt analoogia tõttu,
 vrd. grūžovikkid 'karnismari'.

Adj.: grūžovaiud 'pitsiline'.

guberni 'hubermäng'
 < губерния 'hubermäng'. Vt. 3. 2. 1. 2. 3.

gul'anjā 'noorte tantsuõhtu'
 < ананисе 'vabaõhu tantsupidu; ja-
 lutanine'. Vt. 3. 2. 1. 1. 3.

gul'attā 'käia; hulкуда; lõbutseada'
 < анатб 'jalutada; hulкуда, logel-
 da', vrd. ганынатб 'punneldada,
 pidutseda, koheatud elu elada'.

gul'basō 'hulkujā, lõbutseja',
 nähtavasti kontaminatsioon vno sõna-
 dest губода 'logelemine, lõbutsemine',
губауруи (adj.) 'ula-', vrd. ka v
губдунге 'lõbustuskoht, peoplats'.

gul'batč 'lõbutseada',
 tõenäoliselt kontaminatsioonimoodustis,
 vrd. v губода 'logelemine, lõbutsemine',
gul'attā 'käia; hulкуда; lõbutseada'
 (< v анатб).

gul'u 'tuei'
 < гуна (lastekeeles), ak. гунто 'tuei'.

Tüvevokaali u tekkinust saab ähta-
ni käsitleda kui kaugassimilatsioonilüügit
laenuõna kasutamisel interjektsioonina tu-
vide kutsumiseks, emfaatilisel hääldusel vms.
gũH'biD (pl.) magus riisipuder perekondlike
siinimiste puhul'

< кѣтъа 'nukkru või meega keedetud
riis matusetoiduna, kutjaa'.

lt. 3.1.3.1.1., 3.2.1.3.1.

hätja (sõimussõna)

< хара 'ineu nägu, lõust (ka sõimussõna-
na).

härõška 'halb, tõlbmatu'

< харушка (dem. sõnast хара 'ineu
nägu, lõust'). Vrd. 3.1.2.2.2.

hahānotška (uuzgi tants)

? vrd. vñ uuzd. хотаторка 'arusahe,
hallike; arumke'.

haleri (sõimussõna), vrd. халери 'koolera
(ARISTE 1981 II, 367)

< холера 'koolera; (fig.) õel, ebameeldiv
inimene (eriti sõimussõnana)'. Vrd. 3.2.1.2.2.

hazža 'denatureeritud piiritus'

2 хазжа 'denatureeritud piiritus'. lt. 3.1.3.15.

hāčokkA 'hukkuri'

< хорёк 'hukkuri'. lt. 3.1.2.5.2.

hāčšōvō 'palgi-paneele laudadest ehitat-
ud oon'

< xappeboi 'moona-, kasti-'.
Vt. 3.1.2.1.2., 3.2.2.1.

hiitro 'kaval'

< xutpei 'kaval'. Vt. 3.2.2.1.

huāmu 'rämps, prahit, zodi'

< xraa 'rämps; risu; keli',
gen.-part. xraay. Vt. 3.2.1.4.

huāri 'kiwhupiika 31. VIII, floompäie'

< φpoc 'floompäie'. Vt. 3.1.3.3.,
3.1.2.5.1., 3.2.1.2.2.

xleboprodukta 'leivatehas, -poos'

< xreboynogykt 'leivateode'.
Vt. 3.1.3.7.

hoD (konj.) 'kuu ometi, olugi, olgu'

< xot6 (konj. ja partikkel) 'kas eot;
isegi'. Vt. 3.1.3.1.3.

hoda kka 'lähetatu, saadik, käshjalz'

< xogak (murd.) 'saadik, lähetatu'.

hodu 'hoog; käik'

< xog 'käik; kulg, hoog', lok. (ta)xogy.
Vt. 3.2.1.4.

horka 'hobuse turi'

< xorka 'hobuse turi'

honosto 'poissmees'

< xanostai 'poissmees, vanapoiss'.
Vt. 3.2.2.2.

hōboD 'lout'

< xobot 'lout'. Vt. 3.1.3.1.3.

hriäbrō 'julge'

< храбрый 'rappor, julge'. Vt. 3.2.2.1.

i (konj.) 'ja; ka, saamuti'

< и (konj.) 'ja; ka, saamuti'.

i - i (konj.) 'uui - kui (ka)'

< и - и 'uui - kui (ka)'.

igriššaD (pl.) 'rahvapidu'

< изпушча (pl.) 'rahvapidu, -mäng'.

imnikad (pl.) 'imepäev'

< именины (pl.) 'imepäev'.

Vt. 3.2.1.6.

ikona 'ikoon'

< икона 'ikoon'.

imeijä 'varandus, omandus'

< имение, sg. gen.-part. имения
'varandus'.

Vt. 3.1.2.7.

izvoššikkA 'voorimees'

< извозчик 'voorimees'. Vt. 3.1.3.17.3.

jāda 'mürk'

< яг 'mürk'.

jaššikkA 'punkast; kireu korv'

< ящик 'kast'. Vt. 3.1.3.5.3.

jedua (adv.) 'vaevu, vaevalt'

< ежа (adv.) 'vaevu, vaevalt'.

jēgeri 'jääger, palgaline jahtimees'

< ягерь 'jääger'. Vt. 3.1.3.11.1.

jez datA 'kõndida, kulgeda; lozelda'

verd. vn ezg, ezga 'reit', vn ezguti
'reitma, (murd.) jalatseid ära kandma'.

jeore 'junt'

< ебрей 'junt'. Vt. 3. 1.3. 11.3.

jorka 'julukheusk'

< ирка 'hmušk'.

jōda 'jood'

< юг 'jood'.

jōžikkA 'nül'

< ирек 'nül'

jora 'väle, vilgas, vallatu' (adj.)

< эра (murd.) 'väle, vilgas inimene'

joršid (pl) 'ühenduspalkide nimetus (parve-
tusel)'

< эри, pl. nom эрун 'täketega
pulk (palk?)'. Vt. 3. 2. 1.2.2.

jorššT ~ joršši 'küsk'

< эри 'küsk'. Vt. 3.2. 1.2.2.

juktAuaakkA ~ jukt'sinaakka 'juktuaakk'

< юкты 'juktuaakk'. Vt. 3. 1.3. 9.

jupkA 'seelik, undruk'

< юбка 'seelik, undruk'. Vt. 3. 1.3.2.

kämeišikkA 'müürsepp'

< каменщик 'müürsepp'. Vt. 3. 1.3. 15,
3. 1.3. 5.3,

kämpfett'si ~ kämpfett'si 'kompsekk'

< копфет 'kompsekk'. Vrd. 3. 1.3. 14.

? käppana 'vilgane'kkude kimp reheäärtes

'katuseluses'

< котва 'viija - v. hevnaha kk, -viind'.

Vt. 3. 1. 3. 1. 3.

Sõna võib kuuluda ka mõneõrera
vanemasse laenuisse kihistusse ku
teised niises töös käsitletavad
laenud.

käsk 'muinasjutt'

< сказка 'muinasjutt'. Vrd. 3. 1. 3. 3. 1.,
3. 1. 3. 4.

käskuri 'muinasjutustaja'.

käua 'raha peidupaik'

< казна '(murd.) raha - v. väärtasjade paipaik'.

kaba 'kult'

< кабат 'kult'.

kaba, tõikk 'kõrtsmik'

< кабатчик 'kõrtsmik'. Vt. 3. 1. 3. 1. 3.,
3. 1. 3. 17. 2.

kabuka (~ kabukka) 'kingakonts'

< кабук 'kingakonts'. Vt. 3. 2. 1. 6.

kabura 'nahkientlar, kabuur'

< кобур 'kabuur'. Vt. 3. 1. 2. 5. 2.

kadrielli 'kadriell'

< кадриль 'kadriell'.

kakl'ü'skä 'läkakõha'

< кокороу 'läkakõha'. Vt. 3. 1. 2. 5. 2.,
3. 2. 1. 6.

kakra's (adv.) 'just, parajasti'

< kak paz 'just, nimelt; paras, seie'
karbass ~ garbass 'vorst'

< kondaca 'vorst'. Vt. 3.1.3.1.1.,
 3.1.2.5.2., 3.2.1.2.2.

kalidora 'koridor'

< koridor (murd.) 'koridor'.

kalin 'lodjapumari'

< karusta 'lodjapum; lodjapumari'.

kalin koreaiwa (adj.) 'kalingurine'

< koristikopovui 'kalingurine'. Vt. 3.1.2.1.3.,
 3.1.2.5.2., 3.1.3.15., 3.2.2.2.

kamassi D (pl) 'kingad'

< karaimu 'kedrid'.

Vrd. 3.1.3.2.

karuna 'suur punitõtkumiskinees'

< karun 'suur üüri teraga pum-
 raimiskinees'. Vt. 3.1.2.5.2.

kamplēt's 'komplekt'

< komment 'komplekt'. Vt. 3.1.2.5.2.,
 vrd. 3.1.3.1.3.

kandotari 'konduktor'

< konduktor 'konduktor'. Vt. 3.1.3.1.3.

kantseru A 'konserv'

< konsepvi (pl) 'konserv'. Vt. 3.1.2.5.2.,
 3.1.3.1.3., 3.2.4.

kantxel'ari 'kantseli'

< karuselapine 'kantseli'. Vt. 3.1.3.16.,
 3.2.1.2.3.

kanvõit-na 'vangi saatevalve, konsoberija'
↳ конвоир 'konsoberija'. Vt. 3.1.2.5.2.

kapitala 'kapital, omaand'
↳ капитал 'kapital'

kapitā-n 'kapten'
↳ капитан 'kapten'. Vrd. 3.1.2.4.1.

kapšonnō 'mitmutatud, mitu-'
↳ ковчег 'mitmutatud, mitu-'.
Vt. 3.1.3.17.2, 3.2.2.1.

kapšukka 'ra hahukkur'
↳ ковчуг 'ra hahukkur'. Vt. 3.1.3.17.2.

kapitšittā 'mitmutada'
↳ ковчуг 'mitmutada'. Vt. 3.1.2.5.2.,
3.2.3.1.

kapussa 'kapsas'
↳ капуста 'kapsas'. Vrd. 3.1.3.1.3.

karakterī 'ise loom'
↳ карактёр, карактёр (murd.) 'ise-
loom'. Vt. 3.1.3.1.3.

karavimnad (pl.) 'kaelkoogud'
↳ каравимно 'kaelkoogud'. Vt. 3.1.2.5.2.,
3.2.4.

karassJ 'koger'
↳ карац 'koger'.

karassJ 'petrooleum',
vrd. vn murd. каракур, каракур,
каракур 'petrooleum'. Lääne-
ind oluselt analoogia teel, vrd. karassJ

'koger'

karaul'sikkA ~ karauš'sikkA 'valeur, palgi-
parveede vahit'

< караульщик 'vahit, valeur'. Vrd. 3.1.3.12.

karatili 'valtkond, valiipost'

< караул 'valtkond, valiipost'; vrd. karä-
ülittä 'valvata' (< караулить). Vt. 3.2.12.2.

karatilitä 'valvata, vahiti pidada'

< караулить 'valvata, vahiti pidada'.

kari. Hšujewō 'pruun'

< копиребей 'pruun'. Vt. 3.1.2.5.2.,
3.1.3.17.2., 3.2.2.1.

karyä. wō 'rõugearmiline'

< копавей 'rõugearmiline'. Vt. 3.1.2.5.2.,
3.2.2.1.

karlikkA 'kääbus'

< карлик 'kääbus'. Vt. 3.1.3.1.3.

karwanto ~ karwonto 'tasku'

< карман 'tasku'. Laensõna on ku-
punenud kas omakeelse analoogia põh-
jal, vrd. awanto 'jääank', või vahen-
datud some muviretest, vrd. sm murd.
hormanto, hormento 'tasku'
(KALIMA 1952, 93-94).

kartotšikA 'foto'

< карточка 'kaart, foto'.

kar. Hšinad (pl.) 'pildid seinal'

< картина 'pilt'. Vrd. 3.2.4.

kar, +šiykA 'raamatupilt, - foto'

< картинка 'pildike; joonis'. Vt. 3.1.3.15.

kazõnnõ 'krooni viinapood'

< казённый, казённая винная лавка
'krooni viinapood'. Vt. 3.2.1.3.2.

katuskArihma 'rullimist'

< катушка 'niidi'ull' + vdj rihma
'niit'.

kavalers 'pergumees; kavalers'

< кавалер 'kavalers'.

kibokad 'kapp pühakujude jaoks'

< кубот, куботка (arkh.) 'kapp püha-
kujude jaoks'. Vt. 3.1.3.10

kishkA 'tutt, tups'

< кустка 'tutt, tups'. Vt. 3.1.3.1.3.

kilkkI ~ kilkki 'kileu'

< кулька, pl. nom. кульки 'kileu'.
Vrd. 3.2.1.2.2.

kilometraA 'kilomeeter'

< километр 'kilomeeter'

kinareikA 'mingi lind'

< карапейка 'karaarilind'. Vrd. 3.1.2.4.2.

kinžona 'jalipuss'

< кинжал 'kinžall; puss'.

Vt. 3.1.3.15.

kipethkA 'keedetud vesi',

vrd. vn kumatok, gen.-part. куматка
'keedetud vesi', vn кунеть 'keema'.

Vrd. 3. 1. 2. 3. 4.

kupka 'roui, nohkumits'

< kenka 'roui'. Vt. 3. 1. 2. 1. 1.

kirga 'kirka'

< kupka 'kirka'. Vrd. 3. 1. 3. 1. 3.

kirpitsa 'telli'shivi'

< kuppur 'telli'shivi'. Vt. 3. 1. 3. 1. 3.

kiselno ~ koxeno 'tüll-, musliin-'

< kucenitseri 'tüll-, musliin'.

Vt. 3. 1. 3. 1. 1. , 3. 2. 2. 1.

kiškA '(tuletozje) voolik'

< kumka 'voolik'.

kl'aksa 'kui'atuspaber'

< kivakca 'tindiplekk', vrd. v. v.

kivakchamup 'kui'atuspaber'.

klöveri 'ristikkhein'

< areber 'ristikkhein'. Vt. 3. 2. 1. 2. 2.

kleima '(kamba) tempel'

< kreivno '(kamba) tempel, märk', vrd.

sg. gen-part. kreivnä, pl. nom. krei-

ma. Vt. 3. 2. 1. 1. 4.

kleitā 'liimida'

< kleutb 'liimida'. Vt. 3. 2. 3. 1.

kleja 'liim'

< krei, gen-part. areia 'liim'.

Vt. 3. 2. 1. 1. 2.

kleššia 'hoovida, laita'

< kreugetb (murd.) 'sõrgade, pihvide

vahela võtta; alustada, rõhuda, nõuda!

Vt. 3.1.3.5.3., 3.2.4.2.

kleth'kkO 'runduböö (eriti kanga kohta)'

< клетка 'runt, kangas'. Vt. 3.2.2.2.

kli'na 'kiil, gen. kiilu'

< клин 'kiil'.

kli'veeri 'kliivier (puu)'

< книвер 'kliivier (puu'. Vt. 3.2.1.2.2.

kl'justari 'kiiulajalg (kiivhus)'

< кноста 'kroonlühter'. Vt. 3.2.1.2.2.

kl'opka 'Siimiland'

< книпка 'Siimiland'.

kujāza ~ kujäs 'vürst'

< князь, gen. part. князя 'vürst'.

Vt. 3.1.2.4.3., 3.1.3.4., vrd. 3.2.1.1.2.

kobeli (tõgavõõna vanapaisi kohta)

< кобель 'isahoer, -kunt, -kari juu.'

koburkA 'väike neljast palgust koos-
nev pööse palgiparasetajatel'

< кобушка 'väike pööse (palgiparasetu-
rel'. Vrd. 3.1.2.3.

kofennō 'kohel vänel'

< кофейный 'kohel-'. Vt. 3.2.2.1.

koffi 'kohu'

< кофе 'kohu'. Vrd. 3.2.1.2.2.

kohtA 'kaiste pluuks, jakk'

< кофта 'jakk'. Vt. 3.1.3.3.

koikA 'keiku, magamislaeva, laevats'

< koika 'kovku'. Vt. 3. 1. 3. 11. 2.

kolennA 'häänak, kuus'

< kolnetu 'häänak, kuus'. Vrd. 3. 1. 2. 5. 2.

kolho·za 'kolhoos'

< kolxoz 'kolhoos'. Vt. 3. 1. 2. 5.

konoda '1. (fig.) kelp; 2. mõningate osade nimetus kangaspundel'.

< konoga '1. pumpakk; (murd.) kirst; 2. nimetus mitmelinguste pumpakust valmistatud esemete kohta'. Vrd. 3. 1. 2. 5. 2.

konosiD (pl.) 'kalossid'

< kanoun (pl.) 'kalossid'.

Vt. 3. 1. 2. 4. 2.

konothA 'lüst'

< konogka '(saapa-) lüst'. Vt. 3. 1. 3. 2.,
vrd. 3. 1. 2. 5. 2.

konotushA 'lokuland'

< konotynka 'lokuland'. Vrd. 3. 1. 2. 5. 2.

konocorotHA 'oherdi'

< konobopos 'oherdi'. Vrd. 3. 1. 2. 5. 2.,
3. 1. 3. 1. 3.

komendauHA 'komandant'

< kometigatiT 'komandant'. Vt. 3. 1. 3. 1. 3.

komkA 'tükk, klomp, klimp'

< komok, gen.-part. komka 'tükk,
klomp'. Vrd. 3. 2. 1. 1. 2.

Adj.: komkakaZ 'klompis'.

kommi 'tuba'

< контрата , m murd контта 'tuba'.
Vrd. 3.2.1.6.

коммүна ~ коммү·на 'kommun'

< коммуна 'kommun'.

контра H'б'Т 'kamraad, seltsimees'

< кампраг 'kamraad'. Vrd. 3.1.3.2.,
3.2.1.2.2.

коммунист A 'kommunist'

< коммунист 'kommunist'.

контра H A 'jäme köis, tross'

< контрат 'köis, tross'. Vt. 3.1.2.4.2.,
3.1.3.1.3.

контит H A 'ratsaägi'

< контитса 'ratsaägi'. Vt. 3.1.3.16.

контосана 'munaja'.

< контосан 'munaja'. Vrd. 3.1.2.5.2.

кон, tšinoi (ado) lõpuks, lõpu aukes'

< с континтой 'lõpu aukes'

kõzeri 'mütri nokk; nokkamüts'

< козырь (murd.) 'mütri nokk; kum'

kõžeri ' (kaardumängus) trump'

< козырь 'trump'. Vt. 3.1.3.4.

копёкк A 'kopikas'

< копейка 'kopikas'. Vrd. 3.1.3.11.2.

копittä 'koguda'

< копить 'koguda'. Vrd. 3.1.2.5.2.,
3.2.3.1.

копра 'raaminimisemi'

< konip, gen.-part. konpa 'rammimis-
mi'. Vt. 3.2.1.1.2.

koropkita 'karp'

< копоска 'karp', Vrd. 3:1.2.5.2.

kossõ 'kõõrdniline; viltune'

< косоу 'viltune, vildakas; kõõrdniline,
'kõõrdi'. Vt. 3.2.2.1.

kosteli 'kark'

< коствель, va murd коствель 'kark'.

koõõeli 'tolikmärs; ringpuru (palgi-purustel)'.

< кормель 'punnitud, puru, märs;
(murd.) puru'.

kräsata 'võõbata, väneida'

< красить 'väneida', vrd. краса
'ilu; ilustis'. Vrd. 3.2.4.2.

kräsia 'väneida'

< красить 'väneida'. Vt. 3.2.4.2.,

vrd. kräsata 'võõbata, väneida'.

kräskA 'väne'

< краска 'väne'.

krakmano 'tärkhis (tärgeldamiseks)'

< кракман 'tärkhis'. Vrd. krak-

manoitä 'tärgeldada'.

krakmanoitä 'tärgeldada'.

< кракманить 'tärgeldada'.

Vt. 3.2.3.1.

krakovejakkA 'krakovejak'

< красовая 'krahoojak'.

kraudaššJ 'plüats'

< кратыган, va mood кратыган
(MUST 1954, 94). Vt. 3.1.2.4.2.

krassihkT ~ krassikki 'poimitud sla-
paeltega undruk'

< красик 'naiste riietusest, saratam'.
Vrd. 3.1.3.3.2, 3.2.1.2.2.

krēpos, t'sJ 'kiudlus'

< креность 'kiudlus'.

krēpittā 'kiudlustada, tugevdada.'

< кремьтб 'tugevdada'. Vt. 3.2.3.1.

krēsnoihot ' (kiivklük) pidulik rouhkäik,
protsessioon'

< крестный ход 'protsessioon'.
Vt. 3.1.3.1.3.

krēs, t'si. t'el 'usin ristimärgitegija,
risti ettelööja'

< крестница 'ristija'.

krinHrōD(pl.) 'eestkoda'

< кривоизо 'välistrepp, rõdu; (murdeti märgub ka mitmenuguseid ma-
ja välisheitisi). Vt. 3.1.3.12., 3.2.1.3.2.

Vrd. gōmittroi krinHrōad 'rööraste-
kambri trepp', vrd. 3.2.4.

krōvelšikkA 'katusepanija'

< кробельщик '(plekk-) katusepanija,
elutuspolekisepp'. Vt. 3.1.3.5.3.

krossia 'fikeldada'

< кромить 'fikeldada, pudendada'.

Vt. 3.2.4.2.

krothA 'muH'

< кром 'muH'.

kruqa 'ring; ratas'

< крыз 'ring; ratas; rõugas'.

kruškA 'kruus; toop'

< крышка 'kruus; kamm; toop' Vt. 3.1.3.7.

kruškad '(toen.) niie plohid e. rõvid
kangasprundel'

< крыжок, sg. gen.-part. крышка,
pl. nom. крышки (dem. sõnast крыз
'ring; ratas; rõugas'). Vt. 3.1.3.7,
Vrd. 3.2.1.1.2.

kružovnikkA ~ gružovnikkA 'karusmari,
karusmarjapõõsas'

< крыжовник (amrd.) 'karusmari,
karusmarjapõõsas'. Vt. 3.1.3.1.1.

kruṭa (adj.) 'järsk'

< крята, крята 'järsk' Vt. 3.2.2.2.

kruharckA 'koke, toidnealunistaja'

< квашня 'hõgitiidruk'.

kruhiija 'hõök'

< квашня 'hõök'. Vrd. 3.1.3.11.1.

kul'a 'niinest kott v. matt'

< куча, gen.-part. куча 'niinest,
roguhist kott'. Vt. 3.2.1.1.4.

kuraakkA 'kulak'

< курак 'kulak'

kumaakkA 'heleprunane pimeillariie'

< кумак (murd.) 'heleprunane pimeilla-
riie'.

kušakkaA '(12-15 cm painue) vöö'

< кушак 'vöö, rihm'.

kümaA 'vader'

< күм, күмә 'vader'

nätkA 'kamplus, pood'

< лавка 'pood'. Vt. 3.1.3.10.

näka 'lakk, gen. laki'

< лак 'lakk'. Vrd. 3.1.3.1.3.

näpatt'si 'foliiväisk'

< напоть 'väisk, pastel'. Vrd. 3.1.2.5.2.

vd. ka näpatt'si ~ näpett'si (aelo.).

näppA 'käpp'

< напа 'käpp'. Vt. 3.1.3.1.3.

näskova 'hea, hell, õrn'

< наскова, наскована 'lahke, rõbra-
lik'. Vt. 3.2.2.2.

näzatoA 'ronida; hoiustada'

< назуть, vñ murd назатъ 'roni'ma'.

nätkA (harv.) 'saeikauss'

< натка (murd.) 'saeikauss'

nätk'sia 'korda teha; rüetuda; jutustada,
pajatada'

< назуть 'robi'ma; robitama; hästi

läbi saama, heas vahekorras olema;
kordama; kavatsema, valmistuma;
(murd.) korda seadma; hääldle seadma;
(murd.) lubama'. Vt. 3.1.3.13, 3.2.4.2.

nä, t'si'ssA 'ette valmistuda; pidulikult rüe-
tuda'

< nagutõua 'nujuma, edenevama,
korda minevama; (murd.) ette valmistama;
(murd.) andagi' kavatsema,
millekski ette valmistuma'. Vt. 3.2.3.4.

näviH'ssA 'nari, laevats'

< nabusa 'laevats'. Vt. 3.1.3.16.

nävetõkA 'järi'

< naborka 'järi, jänk'

napaHä 'latendada, lobiseda'

< nanotatõ, nowotatõ 'latendama'

Vrd. 3.1.2.4.2.

napaH'si ~ napeH'si (adv.) 'hätta, jänni,
häbisse (jääma, jätma)';

marjoiH ho korjattaZ, kellÄ on

vähep, se jääb, napeH'si 'kui marja
korjatakse, kellel on väheem, see jääb
häbisse'

< nanotõ, näit. ühendotes odjbatõ

b nanotõ (b nautu) 'täiesti ära wõtku-
ma, lõhkuma', nautu ureetu 'mi-

dagi' oskamatult tegema', nautu

cgematõ 'trüudust umardma' jne.

Vrd. näpatt'si 'tohi'keisk (< напоть
'vüsk, pastel')

l'askat 'tuhar, tagumik'

< нашка 'reis, hiats, koib'. Vt. 3.1.3.7.

lekavistka 'raeim'

< лекавство 'raeim'. Vt. 3.2.1.1.3.

lepookat 'kümar leib; 2. lops, kõwaküül'

< ленюшка 'kakuke, pannukoek, karask,
(murd. fig.) kõwaküül'.

lesad (pl.) 'tellingud'

леса (pl.) 'tellingud'.

lesnikkA 'metsnik'

< лестник 'metsnik'.

ležankA 'ahjupatsas, -pink'

< лежанка 'ahjupatsas; -pink'.

lēžžä 'lamada, lebada'

< лежать, pr. zg. 3.p. лежит 'lama-
ma, lebama'. Vt. 3.2.4.2.

nīža 'musk'

< нixeя 'musk'. Vrd. 3.1.2.3.

līt'era 'sõidudokument'

< литер 'sõidudokument'. Vrd. 3.2.1.2.2.

lītkaD 'lignud'

< литка (murd.) 'lignud'.

līttsA ~ līttsA 'nägu'

< лицо (pl. nom. лица) 'nägu'.

līttsoco 'eesmine, esi-'

< лицевой 'eesmine, esi-'. Vt. 3.2.2.1.

limonāda 'limonaad'

< лимонат 'limonaad'. Vt. 3.1.2.4.1.

listA 'küpsetusplaat'

< лист 'plaat'

litra 'liiter'

< литр 'liiter'

lova 'laup'

< лоб 'laup'

lobžatA 'roppusi rääkida',

? vrd. vñ murd. лобзѣть 'näppama, varas-
tama; libitsema, meeltusega ära petma',

лобзѣть 'kamakauselst kellegagi libitse-
mine', лобза 'libitseja, pettur'.

KMS oletab teistmugust lähtumist:

vñ лобзать 'muddlema, eemama'.

lofka 'nobe, kärmas'

< ловка, ловкая 'osav, kärme'.

Vt. 3.1.3.10., 3.2.2.2.

lohayka 'pesupali'

< лохатка 'pesupali'. Vt. 3.1.3.15.

l'ohkō 'kops'

< лѣккое 'kops'. Vt. 3.2.1.3.2.

loma 'randkang'

< лос 'randkang'.

lomatta 'lõhkuda'

< ломать 'lõhkuda'. Vt. 3.2.4.2.

Subst.: лом 'kõvakäpp, lõhkujä'.

Vrd. ka ломнечерпак.

nomoreo 'reo-, küüdi-', näit.: nomoreo

izvoššõkkA 'reovoovimees'

< nomoboõ 'reo-, küüdi'. Vt. 3.1.2.5.2.

nomuhepsainA 'nuur hobune',

vd. va nomobare noyagb 'reohobune,
(murd.) nuur hobune'.

Voib olla analoogiavastandis, vd. nomu
'hobakäpp, lohkuja'. On olemas ka tee
nimi nomute. Vd. nomoreo.

nofoõ 'sobire (eriti müüri kohta)'

< nobkoõ (murd.) 'ilus, meeldiv'.

Vt. 3.1.3.10.

nõž 'püüripära'

< noxa 'püüripära'. Vt. 3.1.3.7.

nõvaraittä 'sõnda paati pärast ihe a-
ruga';

võimalik kontaminatsioon sõnadest

nõvix 'loovida' ja va rabupobate

'loovida'. Vd. 3.2.3.1.

noptkA 'püks, saps (loomal)'

< noptka 'saps'.

noššõ 'saamatu inimene, hobakäpp, lohku-
ja'

< nomuui (murd., subst. ja adj.) 'lolla-
kas inimene; halb'. Vt. 3.2.1.3.2.

notokkA (pejor.) 'alla kusi',

vd. notok 'reun, rental; (murd. mit-
meisguste annimate nimetamiseks)'

Verb: notkoissa 'alla husta'

noviitā 'piirida; kiinni võtta'

< nobutō 'piiridama; piiritlema; kiinni võtma, tabama'. Vt. 3.2.3.

novuška 'lõks, piirinis (hürtele, tuhkrutele)'

< novyška 'lõks, piirinis'.

lāclenT (noimusestena)

< maguša (murd.) 'laishoost; haiglane, vilets, põdur, karmu inimene'.

Vt. 3.1.2.4.3., 3.1.2.7.

mā, d'zittsA 'laetala'

< matuša 'laetala'. Vrd. 3.1.3.1.3.

māhu 'eksiöö, -lask; eksitus'

< (gaty) maty 'ekside, mööda lasta'.

māma ~ māmA 'ema'

< marra 'ema'.

māraD (pl.) 'magamislava, laeats; tellingud; purre'

< mapa, mapy (pl.) '(murd.) laeats; tellingud'.

māsteri 'meister'

< мастер 'meister'. Vt. 3.2.1.2.2.

mātko 'ämm (mehe ema)'

< matka 'ämm'. Vt. 3.2.1.3.1.

maetnikka 'kellapendel'

< маатник 'kellapendel'. Vt. 3.1.3.11.1.

magazē 'magasait'

< магازه 'magasait'. Vt. 3.2.1.5.,

3.1.3.11.1.

maikatõ 'kiruda, vanduda'

↳ maikatõ (murd.) 'virelema, kiratsema, nägripäele' nägema! Sellest verbst on ka i-tiiveline variant: maikkia 'kiruda, vanduda', vrd. 3.2.4.2.

Subst.: maikkämine 'vandumine, kirumine'; maikkimine 'vandumine, kirumine'.

ma'ari 'maaler'

↳ maap 'maaler'. Vt. 3.2.1.2.2.

malinõ/keivõ 'vaarikapunane, karumasiinapunane'.

↳ malinõbõ 'vaarikapunane'.

Vt. 3.2.2.2, vrd. 3.1.3.10.

manosiskõ (tautn. märkus),

↳ manosiskõ.

Vt. 3.2.1.3.2.

manzēli 'mamsel'

↳ manzēli 'mamsel'.

manvi 'viis, -kõnne, maneer'

↳ manepa, manep 'maneer, viis, kõnne'.

Vt. 3.2.1.2.2.

manerkA 'piima mannerg'

↳ manepka (märkus mitmesuguste väikeste plekknõude kohta).

mañifestA 'manifest'

↳ manupect 'manifest'.

mahiitā 'ahvatleda'

< маиитъ 'viipama, kutsuma; (fig.) ahvat-
lema, meelitlema'.

Ka frehuentatiivina: mahiitennat.

Vt. 3.2.4.1.

marjōōri '(kaardimäng) marjaas'

< маръаъ 'marjaas'. Vt. 3.1.3.7.

markat (adj.) 'kergesti määrduu'

< марка, марканъ 'kergesti määrduu'.

Vt. 3.2.2.2.

markkat 'postmark'

< марка 'mark'. Vrd. 3.1.3.1.3.

marlja 'marli'

< марля 'marli'. Vrd. 3.1.3.11.1.

maslenittsA 'vastlapäev'

< масленца 'vastlad'.

mazinkA 'maalripintsel; pemi's'

< мазурка 'maalripintsel; määrija x-
perdaja; räpane isik'.

mazurkA 'masurka'

< мазурка 'masurka'

mazurnikkA ~ mazurnikkH 'kelm, varas,
mõrtukas'

< мазурник 'võrnikael; masurukas,
kaabakas'.

masin(a) 'masin'

< машина 'masin'.

mašit'si ~ maš, t'si '(laeva) mast'

< marita 'mast'. Vt. ARISTE 1979, 212.

Vrd. 3.1.3.17.2., 3.2.1.2.2.

mat'eri 'õhuke vabrikukangas'

< materiya 'rüe'. Vt. 3.2.1.2.3.

matkA 'üisk'

< matka 'üisk'.

matori 'mootor'

< мотор 'mootor'. Vt. 3.1.2.5.2.,

3.2.1.2.2.

medali 'medal'

< медали 'medal'.

mēšjatoŋō D (pl.) 'menstmatrison'

< мешающиеся (pl.) 'menstmatrison'

Vrd. 3.2.4.

mentA 'krüit'

< мен 'krüit'. Vt. 3.2.1.6.

merškō 'jälk, ilge'

< мерзкий 'jälk, ilge'. Vt. 3.2.2.1.

merza 'lurjus, murjatu isik'

< мерзавец, мерзавка 'lurjus'.

Vt. 3.2.1.6.

mestoi (prep.) 'asemel'

< вместо (prep.) 'asemel'. Vrd. 3.1.3.10.

mešatā 'segada'

< мешать 'segada'.

metra 'lund'

< метра 'lund'.

metra 'meetvne möödupuu, meeter'

< метр 'meeter'

mitra 'rahu'

< митр 'rahu'

mitlitsa 'miilits'

< митрасна 'miilits'. Vrd. 3. 2. 1. 2. 3.

molitva 'palve'

< молитва 'palve'.

mōda 'mood, tava, kumme; liik, laad'

< мога 'mood'.

Adj.: mō, d'žikaž 'kena';

adv.: mō, d'žikaž sst 'hästi, kenasti, oskuslikult'.

mōōku '? maakirp. (Phyllotreta)'

< моука (ak. моуке) 'oäsk, kihula-

ae; massakas, putukas'. u-ti on

ühtlasi võinud tekkida analoogia põhjal mõisteliselt lähedase lausõnaga

muōu 'säask' (< вуука), vt.

mōda 'hobuse koon'

< моппа 'koon'.

mōritā 'ära kurnata, piinata'

< мопито 'ära piinata, vaevata; hävitada'.

Ka refleksiiv-translatiiv: mōrikū sst 'hõrkeda'.

mōškot 'sur, vägu'

< моська (murd.) 'sur, vägu'.

mōstaD (pl.) 'sild'

< most 'sild' . Vt. 3.2.4.

muhofoikkA ' (palgiparveetusel) eemaldunud
palkude otuja ning püüdjä '

< vyxobusuk (murd.) ' eemaldunud pal-
kide otuja ning püüdjä ' . Vt. 3.1.3.10.,
3.1.3.5.3.

murafkA ' saeipada '

< vyypaba ' glamur, email '.

Ilmselt analoogiavoodustis, vrd. väit.
burafkA . Vrd. 3.1.3.5.3.

mušu ' säök '

< vyuka ' kärbske ' . Vt. 3.2.1.4.,
vrd. möske .

muštšittä ' kiusata '

< vytutb ' segi pöörama; ärritama,
tuju rikkuama, ärritama ' . vrd. ka

vyvutb ' püüama; vaevama; kiusama '.

muider ' hummalvne, veider; vööras '.

veider i muider, se on ühervainut.

Vrd. vrd. vygpetibut ' hummalvne;
raske, keerukas '.

Tegemist on analoogiavoodustisega;
vt. ka 3.2.2.2.

muha ~ muuA ' (palgiparveetusel) eemal-
duund palk '

< vyxa ' kõrbes; (fig.) eemaldunud
palk (palgiparveetusel) ' . Vrd. muhofoik-
kA. Vt. 3.1.3.7.

mükkä (karu.) 'raev'

< мукка 'raev; püü'.

Verb.: mükatA 'hiinsata, viatantada'.

Vrd. 3. 1. 3. 1. 3., 3. 1. 3. 1. 3.

mämmelikkO (müst.) 'mumal, laiske, saana-
tu inimene, tossike',

vrd. vñ mavuna 'tossike, venivorst',
laiskeorst, mavretibe 'määmmutami-
ne, määmmutamine, venitamine'.

Vt. 3. 2. 1. 6.

mäliä 'kortutada, muljuda'

< малить 'kortutama, muljuma'

Vt. 3. 1. 2. 4. 3., 3. 1. 2. 7., 3. 2. 4. 2.

mättoA 'pall'

< матч 'pall'. Vt. 3. 1. 2. 4. 3.,

vrd. 3. 1. 3. 17. 3.

näc't'si ~ näc't'si 'kaunis, ilus';

adjektive võib põhineda vene sõnadel

красив 'kate', красивать 'katma,

peale lootama (→ ilustama).

näc'o notškaD (pl.) 'padjapiiurid'

< пядь норка 'padjapiiur'.

wadettässA 'loota'

< лагатьца, m. n. 3. p. лагаеца

'lootma'. Vt. 3. 2. 3. 4.

nagana 'nagaan'

< нагати 'nagaan'

wakal'uskiA ~ wakal'uskiA 'lühike naaskel'

< hakastouka 'waaskel'

wakatt'si 'parveel olevate paljude armetus'

< hakat 'nidelatid parveel; pealeveere-
tamine (hakatka)'; vrd. hakatutb
'peale veeretama'. Vt. 3.2.1.2.2.

wanogaD (pl.) 'makrid'

< hanoz 'maks'. Vrd. 3.2.4.

wapirka ~ wapirkaA 'vül'

< hamurok, gen.-part. hamurka
'vül'. Vt. 3.2.1.1.2.

waporsuikka 'õrnkübar'

< hahõpcturk 'õrnkübar'.

Vt. 3.1.2.5.4., 3.1.3.1.3.

watõarvikkA 'ülemus'

< havarubturk 'ülemus'. Vt. 3.1.3.18.

waveruo ~ waverua (adv.) 'arvatareasti,
tõenäoliselt; kindlasti'

< habepruo 'arvatareasti; kindlasti'.

nekrutt'si 'nekrut'

< nekpyt 'nekrut'. Vt. 3.2.1.2.2.

ni (konj.) '(ei)ega'.

hänell, ebõ tātthä ni mātthā 'tal ei
ole isa ega ema'

< tu (konj.) 'ei - ega'.

-nibit' ~ -nibut'

< -hudyg6 (partikkel).

Vastavate vene sõnade eesajul tu-
letab -nibit' ~ -nibut' indefiniitsed

pronoomeneid ja adverbide.

Prou.: kenni-bit 'keegi', vrd. vü kto-tu-dy-gb 'keegi'; mikäni-bit ~ mikänibut 'mingi, mis-ki', vrd. vü nto-tu-dy-gb 'miski, midagi'.

Adv.: kutõni-bit 'kühugi', vrd. vü nyga-tu-dy-gb 'kühugi'; kustni-bit 'kushilt'; kuzani-bit 'kushil, kusagi-l', vrd. vü zge-tu-dy-gb 'kushil'.

l'janka 'lapsehoidja'

< matka 'lapsehoidja'. Vrd. 3.1.3.18.

ujēžnō 'õrn'

< улетевш 'õrn'. Vt. 3.2.2.1., vrd. 3.1.3.18.

uo (konj.) 'aga; ent; kuid'

< то (konj.) 'aga; ent; kuid'

nōžni-tsad (pl.) 'käärid'

< нозотуси (pl.) 'käärid'

no-ra 'külmank'

< нопа '(looma) koobas, pesa; uigas'.

no-ro-voit-tā 'piinelda, taotleda; juhus-
oodata'

< норобути 'piindlema, taotlema, ju-
husst ootama'. Vt. 3.2.3.1.

no-si-ska-d (pl.) 'kanderaam'

< носишки (pl.) 'kanderaam'.

no-ski-t 'sohk, gen. sohi'

< носок, gen.-part. носка 'sohk'.

Vt. 3.2.1.1.2.

no-st-A (adv.) 'kas tõesti?'

nuõst hii menrãZ, ven nã mãss elãmã
'kas tõesti nad lähivad Venemaale elama?';
vrd. vñ ты кто 'kuidas siis on?'

nümeõri 'number; numbrituba'

< номер 'number'. Vt. 3.1.2.5.1.,
3.2.1.2.2.

nüžnikka 'käimla'

< хранилка 'käimla'.

obakkA 'kasepuravik'

< обабок, gen.-part. обабка 'kasepura-
vik'. Vrd. 3.1.3.2.

obida 'meelepaha, solvang'

< обуга. 'solvang'.

obna 'solakala'

< обна 'solakala, kuivatatud ka-
la; kaspia särg'. Aruusse võib tulla
laenukerki obnažoitã eeskirju, sest
*rob -, *rop - alguline analoog muu-
des pündub.

obnažoitã 'ääristada, elisvõlaga ümb-
ritada'

< обнажить 'ümbristama, ümborungi
paigutama'. Vt. 3.2.3.1.

obraza 'pühapilt'

< образ 'kuju; pilt; ikoon'.

o.d'žijana 'tekk, vaip'

< одеяно 'tekk'. Vt. 3.1.2.1.2.,
vrd. 3.1.2.5.2.

ohunawskõt káp'l'ED 'hofmanni tilgad,
liikua, eeterpiiritus'

< охватские кануны (murd.) 'hofmanni
tilgad'. Vt. 3.2.2.1.

ohotnikkA 'jahimees'

< охотник 'jahimees'

ohwatnikkA '(jahil) haarangust osuotja'

?< охватник; vrd. vn охват 'haarang'.

ohwaattA '(jahil) haarang'

< охват 'haarang'.

oktja-bri.ku 'oktooberikuu'

< октябрь 'oktoober'.

õ.tõered 'järychord'

< ореге 'järychord'.

opko, d'zi.fel'no 'sobralik, lahke'

< одухотворенный 'seltsohondlik, lahke,
sobralik'. Vt. 3.1.2.5.2., 3.1.3.2.,
3.2.2.1.

opozkA 'katkine jalamõu'

< опорок, gen. - part. опорка 'katkine
jalamõu'. Vt. 3.1.2.5.2., 3.2.1.1.2.

oõipkA 'viga'

< ошибка 'viga'. Vt. 3.1.3.2.

otejorkA 'kumeikeeraja'

< отвертка 'kumeikeeraja'. Vt. 3.1.3.1.3.

pämett'õi 'aru; mälu, meelepielaanne'

< память 'mälu; mälestus'. Vt. 3.1.2.4.3.

pärüjõ ~ pärüjõ 'hesa(-põld)'

< наполе 'kesa'.

Vt. 3.2.1.3.2., vrd. 3.1.3.18.

pāru 'aur'

< нап, gen. -part. напы 'aur'.

Vt. 3.2.1.4.

pāsha 'lihavõttesai'

< наша 'lihavõttepihad; lihavõtte toit, passa, pasha'.

pāstari 'küla abikarjus';

vrd. vñ настырь 'hingekarjane, preester';

насторь 'pastor (protestantlikus kirikus);

настых 'karjane, karjus'.

pāzuhA 'rehe ääres olev katuselune'

< назыха 'rehe ääres olev katuselune'.

pātōkatA 'ära määrida'

< наркаты 'ära määrima'

pajalniikkA 'jootekolb'

< наливник 'jootekolb'.

pajatlā 'fiimlada'

< налать 'fiimlada'.

pajokkA 'moon'

< наэк 'moon'.

pal'tō 'mantel, palitsu'

< напото 'palitsu'. Vt. 3.2.1.3.2.

paneli 'paneel'

< панель 'paneel'.

paperoskA 'pabeross'

< напироска 'pabeross'.

Vrd. paperi 'paper'.

parahoda 'aurik'

< парухог 'aurik'. Vrd. 3. 1. 2.5.2.

parnō 'paaris-'

< парнуи 'paaris-'. Vt. 3. 2.2.1.

parussinainA (adj.) 'purjerüdest, purjerü-
dene'

< паруситтени, паруситтени 'purje-
rüdest, purjerüdene'. Vt. 3. 2.2.2.

pasatskō '(rõimurõna) passatski, huligaan'

< пасажский (murd.) '(rõimurõna)
passatski, huligaan'. Vt. 3. 1. 2.5.2.,
3.1.3.2., 3.2.1.3.2.

pašportt'sJ 'pass'

< паспорт, vñ murd. пашпорт 'pass'.

Vrd. 3.2.1.2.2.

patroni 'padrun'

< патрон 'padrun'. Vt. 3.2.1.2.2.

patokA 'pakk'

< пакка 'pakk'.

peuzi 'peusion'

< пещина 'peusion'. Vt. 3.2.1.2.3.

pereduikkA 'põll'

< перегони 'põll'.

peredokkA 'esiosa, esikülg'

< перегон 'esipaol, esikülg'.

perekosa 'hevnakaar'

< перекос 'hevnakaar'

peremottA 'põhjaõug'

< перемёт 'põhjaõug'.

peresatka 'ümberistumine'

< пересажка 'ümberistumine'. Vt. 3.1.3.2.

perevjashA 'mähis, rida'

< перевязка 'mähis, rida'. Vrd. 3.1.2.7.

perevosa 'ülevõkoht'

< перевоз 'ülevõetud; ülevõkoht; ülevõetav-
hend'.

pero '(mulepa-) mulg'

< перо 'mulg'.

perthA 'pipari'

< перес, gen.-part. переса 'pipari'.

Vt. 3.2.1.1.2.

petlä 'aas, riinus'

< петля 'aas, riinus'.

petšikkA 'pottsepp'

< петушок 'pottsepp'. Vrd. 3.1.3.15.

petšõunkA 'maks'

< петушка 'maks'. Vrd. 3.1.3.17.2.

piškumA 'rüüt (*Gobio fluviatilis*)'

< пескати ~ мускати (muud.) 'rüüt',

vrd. dem. мускушек.

pižakkA ~ pižžakkA 'lühike kumb'

< мушкет 'piisak, kumb'. Vt. 3.1.3.2,
3.1.3.15.

pitõkA 'tuletikk'

< мушка 'tuletikk'. Vrd. 3.1.3.3.1.

pienuõ 'õllepoos, -tuba'

≤ umbrooi 'õllepoos, -tuba'. Vt. 3.2.1.3.2.

piānā (adv.) 'tüüpi, plaani, moodi'

≤ uratiā 'tüüpi, plaani, moodi'

Vrd. piāni.

piāni ~ piānT 'plaan'

≤ urati, pl. nom. urati 'plaan'

Vt. 3.2.1.2.2, vrd. piānā.

piaksv 'viripill'

≤ uraksa (sg. ak. uraksy) 'viripill';

vrd. uraksyua 'iitkejamine'.

piaykki 'plank; planksein'

≤ uratiika; sg. gen-part, pl. nom. uratiiku

'plank'. Vt. 3.1.3.15, vrd. 3.2.1.2.2.

piansoõ 'plaani-'

≤ uratiotoi 'plaani-'. Vt. 3.2.2.1.

preõõT 'paljak pealael'

≤ urenu 'paljak pealael'. Vt. 3.1.3.5.2.

pleni jäiikkot 'õe-, sennapõeg'

≤ ureduatituk 'õe-, sennapõeg'.

ple, t'õittā 'palumida, plettida, põumida',

vrd. vñ urectu (perfektiivne), vñ nurd.

uretatb (imperfektiivne) 'palumma, põumma'.

plittA 'plüt'

≤ uruta 'plüt'.

plitkA '(palgiparameetritel) mingi palgi ul-
metus'

< унутка

puõõ (adj) 'halb'

< унотой 'halb'. Vt. 3.2.2.1.

puõtnikkA 'puusepp'

< унотник 'puusepp'.

Verb.: puõtnikkoissA 'puusepatööd teha'.

puuga 'ader'

< унуг 'ader'

puithA 'kelm; peiar'

< унит 'kelm; peiar'

po ~ pō (distributiivse tähendusega pre-
positioon) : po kahzi 'kahekaupa',

< но (prep.)

podispari 'padespaun'

< нагеснатк 'padespaun'. Vt. 3.1.2.4.2.

podnosA 'kandik'

< ногоре 'kandik'.

podniskA 'padi'

< ногунка 'padi'.

podbarsA 'helder'

< ногбар 'helder'.

podvoda 'kiivit, kohaletoimetamine'

< ноглог 'kiivit, kohaletoimetamine'.

pohmono 'pohmelus, kassirahastus'

< нохменбе 'pohmelus'. Vrd. 3.1.2.1.1.

Verb.: pohmonoissa, pohmonoitā

'peaparaandust võtta', vrd. vñ нохменитба

'pead paraandama'.

pokoiu'kkA 'kadumuke'

< покойник 'kadumuke'

po'kriva'ntA 'kate'

< покрывало 'kate'. Vrd. 3. 1. 2. 3.

pol'ka 'polka'

< полька

poruō 'mur, täismöödus'

< порный, порно- 'mur, täismöödus', Vrd. 3. 2. 2. 1.

poruōō (mbsst.) 'kelner, ettekandja'

< поровой (mbsst.) 'kelner'. Vt. 3. 2. 1. 3. 2.

poru'berō (mbsst.) 'sepi'k'

< поруберный (mbsst.) 'sepi'k'

polu- 'pool-'

< полу- 'pool-'

poru'tō'kkA 'palk'

< порука 'palk'.

poru'si'kkA 'mõisnik'

< помещик 'mõisnik'. Vt. 3. 1. 3. 5. 3.

poru'i·poru'vā'vā 'arumpalae; eestpaljeltamine'

< поминование 'arumheitumine, arumandumine; talastamine', vrd. упоминание

o поминование 'arumpalae'.

poru'i'skaD (pl.) 'peied; surumte mälestuspäha'

< поминки 'peied'. Vt. 3. 1. 3. 15.

poru'no'i'thā 'meenutada, mälestada surumt'

< поминать 'mälestada; eestpaljeet

pidada; peesid pidada': Vt. 3.2.3.1.

ponafedad ~ bonafedad (pl.) 'nunnjumalateenistus'

< настава (nurd.) 'hingepahe, nunnjumalateenistus'. Vt. 3.1.3.1.1., 3.1.2.4.2.

ponališnō (adv.) 'saadaval olevana, kättesaadavana'

< но доступно 'kättesaadavuse järgi, tõttu'. Vt. 3.2.2.1., 3.1.3.17.2.

poiahtA 'mamkas, tunnismees'

< номери 'mamkas'. Vt. 3.2.1.1.2.

põdruskaD (pl.) 'püütneitsid'

< ногпырка 'püütneitsi'. Vt. 3.1.2.5.2., Vt. 3.1.3.7., 3.2.4.

põjzda 'rong'

< велзг 'rong'.

põpatikA 'papagoi',

vt. v. ноугран 'papagoi', laen põlvneel vähemasti mõnel deminutiivvormil.

Vt. 3.1.2.5.2.

poppta 'mängukurna'

< ноу 'kurn'.

poroda 'tõug'

< норга 'tõug'.

poroška 'pulber'

< нопомок, gen.-part. нопомка 'pulber'.

Vt. 3.2.1.1.2.

portuō 'rätsep'

< но́пчәй 'nätsip'. Vt. 3.2.1.3.2.

но́сәкә 'asula'

< но́сәрок, gen.-part. но́сәрка 'asula'.
Vt. 3.2.1.1.2.

но́сәтсиккә ~ но́сәтсиккә 'küünalajalg'

< но́сәтсиккә 'küünalajalg'; vrd. 3.1.3.2.,
3.1.3.15.

но́жәрәкә (кискә) 'tuletõrje- (voolik)'

< но́жәрәкә (кискә) 'tuletõrje- (voolik)'.
Vt. 3.2.1.3.2.

но́хәдјәтсә 'sobiro'

< но́хәдјәтсә 'sobiro'. Vt. 3.1.3.2.,
vrd. 3.1.3.5.3.

но́хәтәтсиккә 'aluspiiksid'

< но́хәтәтсиккә (pl.) 'aluspiiksid'.
Vt. 3.1.3.2., 3.2.4.

но́хәтәтсә 'kostitada'

< но́хәтәтсә 'kostitama'. Vt. 3.1.2.1.3.,
3.2.3.1.

но́хәтә 'kutsse, teade'

< но́хәтә 'kutsse, teade'. Vt. 3.1.3.1.3.

но́хәтә ~ но́хәтә ~ но́хәтә 'tami'

< но́хәтә 'peaväht'; võib olla assot-
sioonimund vane muredeõnaga но́хәтә,
но́хәтә 'kumlekas, allahetlik'.

Vrd. 3.2.1.6.

но́хәтә 'kirikliku püha tähistamine'

< но́хәтә 'pidu; pidupäev, püha'.

Vt. 3.1.3.2.

1, prāveitā 'parandelada'

< upabūt 'parandama; valitsema, juhtima'

ka refleksiiv - translatiiv:

prāveitūssa 'paraneda', vid. vn. uopabūt 'paranema, koruma'.

pravēl'asō 'noisavalotseja'

< upabnevotsemit 'noisavalotseja';

vid. vn. upabūt 'valitsema, juhtima; pa-

randama' (> prāveitā 'parandelada', vn. upab-

netne 'valitsemine, juhtimine; valitus ju-

batus'. Vt. 3.2.1.3.2.

pridama 'kaasaveera'

< upuganise 'kaasaveera'. Vt. 3.2.1.1.2.

prihōda 'kogudus'

< upukog 'kogudus'.

prijät'elä ~ prijät'el'ä 'rõber'

< upuatari 'rõber'. Vt. 3.1.2.7.

prikaššikkA 'poesell'

< upukazrukk 'poesell'. Vt. 3.1.3.17.3.

primettA 'tundemärk'

< upumet 'tundemärk'.

primuzsa 'koot'

< upubyza, upubyzerib 'koodi kannel'

vt. oletatais muredevaste * upubyzenib.

ARISTE 1943, 313.

pristani 'sadamasiild, kai'

< upustatib 'sadam'.

pristova 'pristav'

< прислѣб 'pristav, polvtseivleni'

Vrd. 3.1.2.4.2.

progonA 'karjatee'

'упороси 'ajamine; (murd.) karjatee'.

prokutō ~ prokutoinut 'õgard'

< пронхѣа 'prüskaja, pummeldaja; arutu'.

Vt. 3.2.2.

pro-poeed'jä 'jutlus'

< пронобеге 'jutlus'. Vt. 3.2.1.1.4.

pro-eatA 'pro-eida'

< продобать 'proovina'. Vt. 3.1.3.2.

pro-eonokkA ~ pro-eonokkA 'traat'

< пробонюка 'traat'.

propstI 'props'

< пронцы (pl.) 'propstid'. Vt. 3.2.1.2.2.,

vrd. 3.2.4.

pro-rok. (Lilä) 'pro-keet'

< пророк (Lilä) 'pro-keet'.

prošēga 'metsariht'

< прѣсѣка, va murd. просѣка 'metsa-riht'.

pro-stō 'favealine, l'htue'

< простои 'favealine, l'htue'.

pro-st'bi (imperat.) 'andesta!'

< простѣ, imperat. sg 2.p. прости
'andesta!'. Vt. 3.2.3.5.

pro-st'biuA 'voodilina'

< упростителна 'voodi'wana'.

prošifkA 'vahepits'

< упрощивка 'läbiõmbles; vahepits'.

Vt. 3.1.3.10.

proššatšassA 'hüvasti jätta; käia andeks palumas'

< упрощать 'jumalaga jätma; andeks saama'. Vt. 3.1.3.5.3., 3.2.3.1., 3.2.3.4.

protokollA 'protokoll'

< протокол 'protokoll'.

proveroihtā 'kontrollida'

< проверить (perfektiivne), проверить (imperfektiivne) 'kontrollima'. Vt. 3.2.3.1.

provarin 'lame anguline raudoõie'; ilmselt kontaminatsioonimoodustis.

Vrd. vñ уподой 'obadus', уподойтса 'läbiõõdud auk, avarus', ku avovain 'võti'. Vt. 3.2.1.6.

prussakkA ~ russakkA 'prussakas'

< прусок 'prussakas'. Vrd. 3.1.3.1.1.

pružin 'vedru'

< пружина 'vedru'

pugetšoi 'plakspüss'

< пырей 'plakspüss'. Vrd. 3.2.1.2.2.

puušhA 'õisik; urb; pung'

< пушистик, gen.-part. пушистика 'vistrik, rakk; (murd.) pung'.

puč'tõivnā (adj. ja adv.) 'kõrvalik; rööpas;

(adv.) korralikult';

vd. v. nyt6 'tee, rada', nytrou (adj.) korralik, mõistlik'. Tegemist on v. adessüviorumiga, millele lisandub täiendusest tulemusel possessiivifiks.

Vrd. ARISTE 1948, 34, 114.

muzička 'mull; rakk, vill; pudelike'

< myzypëk, gen. part. myzypka 'pöieke; mull; rakk, vill; pudelike; rohmalaas'.

püda 'pund (raskusmõõt, = 16,38 kg)

< myg 'pund'.

rä, d'z'io 'raadwo

< pagno 'raadwo'

räju 'paradiis'

< pari, sg. lok. (6) paro 'paradiis'.

Vt. 3.2. 14.

räk A ~ rāka 'vähekearaja'

< pak 'vähe'

rāwot 'haare'

< pama 'haare'.

rānithā 'haareata'

< parut6 'haareama'.

raukoiz (adv. pl. v. esm. v. eiga) 'plindris',

vd. v. 6 parukat (pl. lok.) 'fig. raamid, piirides'.

rauspili 'raspel'

< paumun6 'raspel'. Vrd. 3.1.3. 15.

rassimo D (pl.) 'haimelavad, kasehooned'

< поступо 'taimelasa'. Vt. 3.1.3.1.3.,
vd. 3.2.1.6.

pebimA 'pihlakamari'

< пихлаха 'pihlakas; pihlakamari'.
Vt. 3.1.2.4.3.

regeut 'orkestri- või koor'juht'

< перест 'orkestri- või koor'juht'.

remeni 'rihm'

< ремеш 'rihm'.

usooittä 'joomistada'

< пучоват 'joomistama'. Vt. 3.1.2.2.1.,
3.2.3.1.

restorāna 'restoran'

< ресторат 'restoran'

reziyka ~ reziyka 'kumm'

< резюшка 'kumm'. Vt. 3.1.3.15.

Adj.: reziykainA 'kummine'.

rešotkA 'võre, trellid'

< решетка 'võre, trellid'.

Adj.: rešotkainA 'võre-'.

revizā 'kogukomaliikum maatikk'

< ревизия 'revisjon', vd. ревизион
'revisjonikirj, -leht; valla kogukomaliik-
mete loomestik; hõugekirj'. Vd. 3.2.1.2.3.

riizgatA 'laevades purjetada'

< парусат 'laevama, laevama, ristle-
ma'. Vd. 3.1.3.3.4.

ro, d'zit'elääd 'enjoanemate mälestamispiha'

vd. vn. погута, gen.-part. погута
'vanem, isa', погутаская абота
'nõmtepiika'. Vrd. subotta.

рогоža 'hiiekind pumaviseks'

< poronea 'rogusk'.

ромашка 'kummel (*Matricaria discoidea*)'

< ромашка 'kummel'.

роза 'hibuets'

< роза 'raes, raen'põsas'.

роза 'raesa'

< розобуи 'raesa'. Vt. 3.2.2.1.

роspuH's'i 'teedelagunemine'

< распушка 'teedelagunemise aeg:

porine tee'. Vrd. 3.2.1.6., 3.1.2.4.2.

росspoitā 'lavali puistata, koost võtta'

< рассейать 'lavali puistama, lahki

võtma'. Vt. 3.1.2.4.2., 3.2.3.1.

россон - kana 'kala kala'

< рассон 'kalamees'. Vt. 3.1.2.4.2.

рошка 'idu'

< рошок, gen.-part. рошка 'idu',

vd. росуи 'kanas, võrsus'.

Vt. 3.1.3.1.3.

роššA 'lehtniet'

< роша '(leht-)metsasalu'. Vt. 3.1.3.5.3.

роššotta ~ роššotta 'lopparue'

< расиет 'arue, lopparue'. Vt. 3.1.3.17.3.

мбля 'mbla'

< рубль, gen.-part. рубля 'rubla',
vt. 3. 2. 1. 1. 4.

rukamoiwikkA 'kätepeniõu'

< рукомоётник 'rippus ja kallutatase wo-
raga kätepeniõu'.

ruskosa (rahmatants)

< русский, gen.-part. русского
рутиkA 'käepide'

< рука 'käepide'.

ruššia 'lammutada, lõhkuda'

< рушить 'lammutama'. Vt. 3. 2. 3. 2.

räč'õÜ 'rida'

< ряд, sg. lok. (b) ряду 'rida'.

Vrd. 3. 1. 2. 4. 3., 3. 2. 1. 4.

säharuit/õA 'nikkrintaas'

< сахарница 'nikkrintaas'.

sada 'aed'

< сад 'aed'.

sapošniikkA 'kingsepp'

< сапожник 'kingsepp'. Vrd. 3. 1. 3. 7.

saraffanA ~ saraffana 'sarafan'

< сарафан 'sarafan, (vene) varvukateta
pihtseelok'.

saraja 'keinaküüin'

< сарай, gen.-part. сарая 'kaur, sarja
küüin'. Vt. 3. 2. 1. 1. 2.

oatkA 'kala kumm'

< сажок, gen.-part. сажка 'kala kumm'.

Vt. 3. 1.3.2. , 3.2.1.1.2.

seuthtA 'eeskoda'

< сесуа (pl.) 'eeskoda'. Vrd. 3.2.4.

sekletäri 'sekretär'

< секретарь, gen.-part. секретаря 'sekretär'. Vrd. 3.1.3.13., 3.1.2.7., 3.2.1.1.4.

sel,d'zi 'heeringas'

< селёго 'heeringas'.

semeritsa ~ semeritsA 'leetud',

vrd. m семериза 'seitse (koos), seitsmeile'. Niinetus on võidud mada kaiguse kestuse põhjal (KMS).

sereda 'kolmapäev'

< середа (kolmek.) 'kolmapäev'

seredniõ 'keskmine'

< средний 'keskmine'. Vt. 3.2.2.1.

signalista 'signalist, signaliseerija'

< сигналист 'signalist'.

ritA 'õel'

< рито 'õel'. Vt. 3.2.1.1.3.

rit'biä (adj.) 'kavne'

< ритви (murd.) 'kavne'. Vrd. 3.2.2.2.

sirkA 'pagendus'

< ссырка 'pagendus, pagendamine'.

sire·hjeo 'lilla'

< сиребви '(sireli-) lilla'. Vt. 3.2.2.1.

sironijätuõ (na. loka) 'valgepargi- (uak)'

< сырпоятвая (konea) 'valgepargi-'.

Vt. 3.2.2.1.

nitšavõ 'nitri-'

< cutuse buri 'nitri-' . Vt. 3.2.2.1.

skratkad (pl.) 'voldid'

< kuragku (murd.) 'voldid'. Vt. 3.1.3.2.

shoba 'aingi' nurem raudese, väet. jäme nael'

< шоба 'käevõde, klamber, obadus, kraup, uet, jalarand, saeparand jne.'.

Vrd. shoba - uenä 'houksuina'.

shokoroda 'kiipsetuspaan'

< шоборога 'kiipsetuspaan'.

skriaga 'ihumuskei'

< шкраса 'ihumuskei'. Vrd. 3.1.3.11.1.

stäva 'humlus, uaine'

< шраба 'au, humlus, uaine'.

stäeva 'kellestki halba kõnelda'

< шрабута 'älistama, kütma; (kousk.) kellegi kohta laimujuttu ajama'.

Vt. 3.2.3.2.

svani 'paadi ssemine põhjaland'

< сван (murd.) 'kiip millegi varjamiseks; ssemine alijooks', vrd. (sama-täenduslähk) засван (murd.).

slödovat'ella 'kolitumaja'

< слёговатарь, gen.-part. слёговатаря 'umaja'. Vt. 3.2.1.1.4.

slifkva 'piimahoor'

< ambku (pl.) 'röösk koor', vrd. ambka
'pealt-, kokku-, segivalamine', ambkoõ 'mit-
mest aumast kokku valatud piim'.

Vt. 3.1.3.10.

müžba 'jumalateenistus'

< myneba 'teenistus, jumalateenistus'.

müžia 'teenida'

< myneut, pr. sg. 3. p. myneut 'teeni-
ma'. Vt. 3.2.3.2.

smēnō ~ smēna ~ smēns 'julge'

< smenū, smena, smenā 'julge, vap-
per'.

suās, t'ōt 'paks pikk kõis palgiarueetusel'

< suast 'rüst, tarberüst; taglas, tõu-
värk'.

smimataB pr. sg. 3. p. 'fotografeerib'

< smimataB 'fotografeerima'.

smimattāssot 'end pildistada lasta'

< smimattāssot 'end pildistada laskma'.

Vt. 3.2.3.4.

sobra. iinid (pl.) 'küla koosolek'

< sobrates 'koosolek'. Vrd. 3.2.4.

sothkōt 'havi'

< usēta 'havi'. Vt. 3.1.3.5.3.

sorokova '(mahumoot) nelikiimmend pange;
pool pudelit viina (= soru)',

< sorokova, sorokovā 'neljakiimnes;
neljakiimnepangine; vrd. sorokova

'veeraudtoop viina'.

voronno 'ükskoik'

< всѣ павро 'ükskoik'. Vt. 3.1.3.10.

sortofkA 'palkide sorteerimisohut'

< сортовка 'sorteerimine; sorteerimisohut'

Vt. 3.1.3.10.

sortofšikkA 'palkide sorteerija'

< сортовщик 'sorteerija'. Vt. 3.1.3.10.,

3.1.3.5.3.

sortH'sT 'sort, liik, laad'

< сорт 'sort', vrd. ka сортировка 'sorteerimine', vt. 3.2.1.2.2.

roussT 'kaste, roust'

< роус 'roust'. Vt. 3.2.1.2.2.

roueH'A 'nõukogu'

< совет 'nõukogu'

spässA 'kirikupüha (6. VIII)'

< свяс 'Kristuse äraseletamise püha; kolme kirikupüha nimetus õigeusu kirikus (1., 6. ja 16. VIII).

opassi'ba ~ passi'bo ~ passi'bō (kare.)

(müst. ja interj.) 'tänu; tänan!'

< спасибо 'tänu!', 'aitäh!'

späāa 'palgiparveetus'

< спраб 'palgiparveetus'.

spuskA 'päästik'

< свучк 'päästiku lalitipäästamine'.

spravno 'toimetulev'

< cupabubui (murd.) 'kornalik, tubli'; jõukas'.
Vt. 3.2.2.1.

stārostA 'külaomanen'

< стапоста 'külaomanen'.

staganu 'ahinguga pidevmerõugas; ahinguga pide'.

?vrd. v. стаг 'staug, taak', тараст
'kolmel jalal raudrõugas, millel val-
mistatakse lahtise tule kohal tehti'

stauttsA 'randteejaam'

< статусна 'randteejaam'; vrd. ka

stauttsA 'eeskoda'. Vt. 3.2.1.2.3.

staraHäsA ~ staraH'si'sA 'pingutada, teha.
tublisti tööd'

< стапатба 'püüdnud, jõudnud pingutada'.

Vt. 3.2.3.4.

statui 'raidkõnne; (rõimurõnna) tolgan; puuslik'

< статуй 'raidkõnne; (rõimurõnna) puuslik'.

Vt. 3.1.3.11.3.

stoika 'tugi'

< стоика 'tugi, aluspost, pukk'.

stokana 'jõogi'klaas'

< стакан 'jõogi'klaas'. Vt. 3.1.2.4.2.

stollari 'puusepp'

< столяр 'laudsepp, puusepp'.

Vt. 3.2.1.2.2.

storoži 'valit, vahet'

< сроне 'valit, vahet', vrd. ka сроронит
'valvama, vaheti pidama'. Vt. 3.2.1.2.2.

storoska 'valenrituba; kirihusalaurei eluruum'

< стопоренка 'valenimajake'. Vt. 3.1.3.7.

strašino 'õudne, hirmus, kohutav'

< страшный 'õudne, kohutav'. Vt. 3.2.2.7.

strohka 'tähtaeg'

Vrd. vñ срок 'tähtaeg'; vñ murd. срока 'aeg,

mil loomad jooksevad hiini (aeg, mil on
rohkesti parne ja kärbsed; alates 13. juu-
nust vkj. kuni juuli keskpaigani - DAL).

stšuden 'lihasilt'

< стыжен, vñ murd. строжен 'lihasilt'.

Vrd. 3.1.2.6.3.

subotta 'normite välestuspäeva tähistamine'

< (поздравительная) суббота 'normitepäev'.

Vrd. w, d'zit'el'öd.

suvari 'kuisik'

< суварь 'kuisik'

suimA 'kiitakoorolek'

< суйма 'kiitakoorolek'.

surkkuV 'siid'

< сурк (murd.) 'siid'. Vt. 3.2.1.4.

Laen võib põhineda üi gen.-partitiivil,

vält. метр суркы 'meeter siidi', ku

ka lokatiivil, vält.: сиа суркы 'siidil;

siideoodriga'.

suma 'nahast seljapann'

< сума 'paim, kaelkott'.

sumerkA ~ sumera 'hämarik'

< сүмэрэк, gen.-part. сүмэркэ (muord.)
'kämarok'.

summa mēz '(palgi)parueetusel) parue tegija',
rd. vn сүмра 'summa', vn muord. сүмро-
бат 'summeerima, kokku v. ühte liitma',
ku summotšikkA 'parue tegija'.

summotšikkA '(palgi)parueetusel) parue tegija';
oletatao vne vaste *сүмробузук.

sütkaD (pl.) 'ööpäev'. Vrd. 3.2.1.1.2.

see, tšiva 'laambitahit'

< сбетунбуа 'laambitahit'. Vrd. 3.1.3.15.

see ttat 'piirujalg'

< сбетис, gen.-part. сбетиса 'piirujalg'.
Vt. 3.2.1.1.2.

neōnotš 'kaabakas'

< сбороч 'kaabakas'.

šabasšT 'puhkus; päevatöö lõpetamine'

< мабам 'puhkus; töö lõpetamine tea-
tavalis tähtajaks'. Vt. 3.2.1.2.2.

šakatwšikkA 'krohvija'

< штукатурщик 'krohvija'. Vrd. 3.2.1.6.

šaravaraD (pl.) 'lavad püksid, pulvipüksid'

< шаровары (pl.) 'pulvipüksid'.

Vrd. 3.1.2.5.2.

šēpkA 'laast'

< шеска 'laast'. Vt. 3.1.3.5.3.

šestA '(palgi)parueetusel) pikk ritte palhide
ja paruede tõukamiseks'

< uelt 'latt, rite, teivas'.

šet', šinA 'harjas'

< ušetutša 'harjas'. Vt. 3.1.3.5.3.

šifkaD (pl.) 'tikand',

vid. buumvka 'tikand'. Vt. višifka.

šiha 'ratlarehe'

< umra 'ratlarehe'.

šipa 'hobuserana uaga'

< umun 'uaga; pelt; jäänael'.

šim ~ šimA 'voodveesrüie, rim'

< umpra 'vahesein; rim'.

šiška 'kalts'

< umui(ka) (umrd.) 'kalts'.

Tuletisi: šiškatša 'rõbaloluda', šiškuri

'kaltnukorjaja', šiškantainA 'narmad riide seeras (adj.? - narmendad).

škäppJ 'kapp'

< ukau (umrd.) 'kapp', dem. ukauuk.

Vt. 3.2.1.2.2.

švāfom 'laishoorst'

< umrafop 'hommikumantel'. Vid. 3.1.3.13.

? švaga 'särgi nautett',

vid. umardayor, tähenduses 'toke, takistus, sülg'.

šlikki 'lapse müts'

< umrik 'mütsrike; teatas naisteleatuse kõrge peakate; (pejor.) mütsilott, -lodu'.

šnothA 'lumelobjakas'

< снота 'lumelõjakas'. Vrd. 3.1.3.3.1.

sograd (pl.) 'kala lõpused';

tegemist võib olla kontamineerimisega
aioisteliselt lähedastest vene sõnadest,
vrd. vñ unvrd. марса 'kala põsk',
vñ модры 'lõpused'. Vrd. 3.2.1.6.

šokka 'põsk'

< ушка 'põsk'. Vt. 3.1.3.5.3.

šorkku 'hips': šorkkua liioväz 'uipsutatata-
se sõrmega'

< уиск 'uipsutamise; uips; (interj.)
'plaksti!', 'plõksti!' jne.'

šõna - pudru 'hirsipuder'

< мешчаня каша, мешка 'hirsipuder',
hirsipuder'. Vt. 3.1.3.1.3. Vrd. šõna -
šõrimo D 'hirsitangud'.

šalori 'tapeet'

< шалефор (pl.) 'tapeet'. Vrd. 3.2.1.2.2.

špioni ~ špiõni 'spioon, uhk'

< шпион 'spioon'.

štābali ~ štābali 'riit, pime'

< штатер 'riit, pime'.

štana D (pl.) 'püknid'

< штаны (pl.) 'püknid'. Vrd. 3.2.1.1.2.

štikki ~ štikk J 'tääk'

< штук 'tääk'. Vt. 3.1.2.3.,

vrd. 3.2.1.2.2.

što (konj.) 'et'

< нто (konj.) 'et'.

stokk 'taakpwi'

2 utas 'staag, taak', vrd. utakceru
'taakpuri'. Vt. 3. 1.2.4.2., 3.2.1.2.2.

juun 'müra, hääl; mürzel'

Langst, gen.-part. langst 'müra, kära;
müzel'. H. 3.2.1.4.

ŷūba 'kam kas'

Հայր պապ 'kashkas'.

Adj.: ōubaiut 'kasuka-'

o'v̄e z'ō 'vāro ke'

< Cherem 'värške'. Dentaalne sibulant
on muutuud palataalses arvataas-
ti järgneva silbi 2 tõttu (regressio-
ne kangassimilatsioon).

zāna 'Luba'

< zan, zana 'saal'.

zāpauja 'to be'

< garnatib 'höhe'. Vrd. 3.2.1.1.4.

zāwəd'i ~ zāwə, d'z'i 'abajas'

< zabogo 'abajas'.

zadats'i z a (pl. iness.) 'à l'esannetes';

verd. von zagara 'älesanne'.

2a konaverekh 'naised, mõrdadega taga olev
tokeobok (kalapüügil)'

< zakon 'kalatōhe, sääs'.

zakuska 'snipiste, sakuska'

↳ закуска 'supper'.

zanasõnad (pl.) 'kardinad, akna eesriided'
↳ zanasõnad '(akna, riinli) eesriie'.
Vrd. 3.2.4.

zapasõd 'tagasara'
↳ zapas 'tagasara'.

zavoda 'saeveski'
↳ zabog 'tehas', vrd. rekomendatsii
zabog 'saekaater'.

zborad (pl.) 'voldid'
↳ zbor (pl.) '(murd.) voldid, krooked'.
Vt. 3.1.3.3.1, vrd. 3.2.1.1.2., 3.2.4.

zbrüju 'valjad'
↳ zbrüja (sg. ak. zbrüro) 'hobuse rak-
med'. Vt. 3.1.3.3.1.

Vrd. tuju (mbst. ja adj.) 'tuju; tuju-
kas (hobuse kohta)'; Vt. 3.2.1.4.

zelya 'roheline'
↳ zelye, sg. gen.-part. zelya 'mürk-
jook taimedest; arsti- v. uõivõrohi; (ku-
mor.) vodka, leivasein; (fig.) undagi
kaljulikkus'. Vt. 3.2.1.1.3.

zerkkana ~ zerkkana ~ zerkkana 'peegel'
↳ zerkano 'peegel'. Vrd. 3.1.2.5.2.,
3.2.1.1.3.

znojad (pl.) 'puru aastarõngad, lõim, siin'
↳ znai, gen.-part. znai 'kiht, kord,
lade', vrd. zoboi znai (gpebcunai)
'lõim, siin'. Vt. 3.1.3.3.1, 3.2.1.1.2.

zonotüh A ~ zonotūha 'näärmetüsi'kus'

< zonotyxa 'näärmetüsi'kus'.

žužu 'musikal kõneleja, püch keelne inimene'

< zyzroka 'musikal kõneleja'. Vt. 3.2.1.4.

zvëri 'metsloom'

< zbept 'metsloom'

žāduō 'ahne'

< жагудуи 'ahne'. Vt. 3.2.2.1.

žāli ~ žāli '(on) kahju'

< жауи (impers.) '(on) kahju'.

žārihūssA 'kiipseda'

< жапутса 'kiipsema'; vrd. жапутс 'kiipsetama'. Vt. 3.2.3.4.

žāritā 'kiipsetada'

< жапутс 'kiipsetama'.

žaleitā 'kaasa tunda, kahju tunda'

< жауи 'kahju tundma, kaletsema';

vrd. imperat. sg. 2. p. (sc) жауи.

Vrd. žaleitā 'kaletsema', vt. 3.1.2.1.1.

žaleitā 'kaletsema'

< жауи 'kahju tundma, kaletsema'.

žandā·nacoō (mingsi värvi nimetus)

< жауигоуи 'helesinine (kleit)'.

Vrd. 3.1.2.4.1.

žel'no (adj.) 'kangekaelne, põikpäine'

vrd. vü murd. железо (adv.) 'hüllaltki, väga; liiga'

žemīwa 'peig'

< reetsux 'peig'

žid '(pejor.) junt'

< reug '(pejor.) junt'. Vrd. 3.1.3.2.

žila 'noon'

< acuna 'noon'. Vrd. 3.1.2.3.

živattA 'lojus, reis, kariloom'

< reubot (murd.) 'kariloom'. Vrd. 3.1.2.5.

žiletka 'žilet'

< reureka 'žilet'. Vrd. 3.1.2.3.

žonob 'rõim, gen. rõime (loomadele)'

< ronob '(murd.) rõim'.

taykaräth'si 'tugrand'

< govkrat 'tugrand'. k mõjul on toimunud

osaline assimilatsioon [k] > ŋ, a on k ja z-i

vahel ööa-kääl'ik (vrd. spekulatiivselt võiks ole-

tada ka mõneinguseid sõna ungarennist mõjustanud

assimilatsiooni, näit.: kayk'i 'kang' → (kaygoz 'kangas':)

kaykä → räth'si 'rätt'). Vrd. ka sm tunkrafti 'tugrand'.

taskali 'parueemees'

< Tackana (murd.) 'ülevõdaja, parueemees'.

Vrd. näit. bosse li (3.2.1.6.).

tatarina 'tatarlane'

< Tatapuri 'tatarlane'.

tatškad (pl.) 'ühikrattaline lühkekäru'

< Tarka 'käru'. Vrd. 3.2.4.

telefonA 'telefon'

< Telefon 'telefon'

t'jakušket 'pünni palhude lööniseks sõna'

< rekymka (uurd.) 'pumm'. Vt. 3.1.2.1.2.,
vrd. 3.1.3.17.1.

torkke 'aru, folk'

< Tork, gen.-part. Torky 'taip, aru, folk'.
Vt. 3.2.1.4.

tõ (konj.) 'muidu, vastasel korral'

< TO (konj.) 'siis; muidu, vastasel korral'.

tõni ~ tõnJ 'hääel, toon'

< TOH 'toon; heli, hääel'. Vt. 3.2.1.2.2.

tõžo ~ tõžõ (adv.) 'ka, saamti'

< TOae (adv.) 'ka, saamti'. Vt. 3.2.1.3.1.

tõrkamine 'tõrkutamine, jõukutamine; väper-
damine; (fig.) tülitamine';

vrd. vñ gēprātõ 'tõmbama, rikutama;
tõmblema; tuitama; mudima; väperdama,
sagama; (fig.) tülitama'.

Vrd. tõrkkia 'tõrgata'.

torumaz 'ree või kelgu jalasrand'

< ТОруоз, ТОрпаз '(uurd.) jalasrand'.

torokkana 'tarakan'

< Таракан, vñ uurd. ТОРОКАН 'tarakan'.

Vt. 3.1.3.1.3.

tožšõ 'kõhn, lalija; kelus'

< ТОУШЕШ 'kuietse; kõhn; kelus; kildus;
tühi'. Vt. 3.1.3.5.3., 3.2.2.1.

trahteri ~ trahtari

< Трахтер (uurd.) 'trahter, kõrts'

(MUST, II, 326). Vrd. 3.2.1.2.2.

trepatA '(roovad) hulumada, rikkuda'

< Тренатъ 'rebima, amadma; jooksuma, lü-
duma', vrd. устренатъ (perfektiivne)

'(roovad) hulumama, ära rikkuma, räbal-
dama, käkerdama; kinge läipa tallama'.

träsataA 'pursata, pritsida'

< Трастѹ, pr. sg. 3. p. трасѣт,

'saputama; põrutama; loksutama;
pumpama'. Vt. 3. 1.2.4.3.

trinoõkA 'kolmejalgne penipali'

< Третюшка, Триюшка 'kolmejalgne
penipali'.

twikA 'täielik ülikond (humb, vest, pükid)'

< Троїка 'täielik ülikond'.

troittsa 'uelipiika'

< Троїца 'uelipiika; uelipihapäev;
kolmainimes'.

trouttā 'härsida; sundida kedagi ümberile

tegevusele; paigast liigutada'

< Троуѣтъ 'pundutama; (fig.) paigast
liigutama; segama'.

trooppA 'teerada'

< Тропа 'teerada'

truba ~ druba ^{toru} 'korsten; panna, karjasevare'

< Труба 'toru; korsten; panna'.

Vt. 3. 1.3. 1.2.

truba tšista 'korstnapühkaja'

< Трубоочист 'korstna pühkaja'. Vt. 3. 1.2.5.2.

trubittä ~ drubittä 'pammat puhuda, tuntu-
tada'

< Трубить 'pammat puhuma, tuntu-
tama'.
Vt. 3.1.3.1.2.

trüba 'pakk, kumps, null'

< Труба 'toru (ka toruks nullitud ese,
torukujuline kumps, null)'. Vrd. trüba.

trüpa 'kett, ahel'

< Узел 'kett, ahel'. Vrd. 3.2.1.1.4.

t'sit'si 'väikelaps, tita'

< гусь, pl. гуси 'laps, väikelaps'.
Vrd. 3.2.1.4.

tšāda 'viig, karu'

< каг 'viig, karu'

tšāja 'tee'

< чай, gen. part. чаю 'tee'. Vt. 3.2.1.4.

tšainikkA 'teekaim'

< чайник 'teekaim'

tšainō 'teemaja'

< чайная 'teemaja'. Vt. 3.2.1.3.2.

tšastli-vo 'õnnelik'

< счастливый 'õnnelik'. Vrd. 3.1.3.17.1,
vt. 3.2.2.1.

tšaškA 'teetass'

< чашка 'tass'.

tšehōtatšūō (subst.) 'tšisikushkeige'

< чехоточный 'tšisikushkeige'.

Vt. 3.1.2.4.2., 3.2.1.3.2.

tšehotkA ~ tšihotkA 'fiin'kus'

< maxotka 'fiin'kus'. Vt. 3. 1.2. 4.2.

tšornina 'fiin'

< reptunna 'fiin'.

tšetserikkA 'kuivane mōst, setserik'

< retbepuk 'setserik'

tšetseritš'sT 'heljandik'

< retbepu 'heljandik'.

tšonna ~ tšonnat 'õidukiina, mamp'

< rērti 'mamp'

tšonna nōrimo D 'hirsitangud'

< umērtiaa (kryua) 'hirsitangud/'

Vt. 3. 1.3. 1.3. Vrd. šona-pudru 'hirsipuder'.

tšunadana 'kohner'

< remogati 'kohner'. Vt. 3. 1.2. 1.2.

tšut (adv.) 'pimut'

< rytō (adv.) 'pimut'.

tšūda 'kummitus; valgakalt riietunud pul-
masõõrad'

< rygo 'ime; koletis, meelukas'.

tšū, d'žīssA 'valjatada, enneda tšūdana (vt.)
pulmaades'

< rygutō 'valderdama, valjatama';

vrd. vn murd. rygutōa 'mestumelt
valitama, mestama'. Vt. 3. 2. 3.4.

tubaretkA 'taburett'

< taburetkA, m. murd. тыбаретка 'tabu-
rett'. Vt. 3. 1.2. 6.2.

tuheli 'toatuheel; riidest varistejalato'

< тыфли (pl.) 'tuhelid; kingad'.

tuman 'udu'

< тыман 'udu'.

Omakeelse analoogia põhjal on maschus-
tunud aelj. tumakaž 'udune', vrd. tum-
mukaž 'hägune, rogane; tume, määrdunud'.

tuneli ~ tuteli 'tunnel'

< туннель 'tunnel'.

t'urma ~ t'yuma 'vangla'

< тропка 'vangla'.

turovõ 'helde, lakke';

vrd. va тороватый 'helde, lakke',

va muud. торовать 'kellegi eest hooldit-
sema'.

teõroga 'kolupüü'

< творог 'kolupüü'.

udavõ 'metrik, pööranõ; kangskaelne'

< угавоу 'ulgas; vapper, siidi; tubli;
hulljulge'.

uhtothA 'potikark'

< ухватер, gen.-part. ухватка 'ahja-
potikark'. Vt. 3.1.3.10., 3.2.1.1.2.

ugrihtsa ~ ugriitsa 'kurk'

< угрыс, gen.-part. угрыса (muud.)
'kurk'. Vrd. 3.1.2.6.2.

uksuž 'äädikas'

< уквѣ 'äädikas'. Vt. 3.1.3.3.3.

usnoci 'Fugimus'

< унобуе (vid. pl. gen.-part. унобуи)

'Fugimus'. Vid. 3.2. 1.6.

uzna 'kumps, kump'

< узур, gen.-part. узур 'kumps, kump'

Vt. 3.2. 1.1.2.

ülihtsa 'tänav'

< улица 'tänav'

välia 'pesu nullida, leivatamisest nullida'

< варить (murd.) 'veeretama, nullima;
varutama'

vāra 'pigi'

< вар 'pigi'

vārenja 'keedis'

< варенье, варенье, gen.-part. варенье,
варенья 'keedis'. Vt. 3.2. 1.1.3.

vāššot ~ vāšša 'lõbjanest naha leotamiseks
parkimise eel';

?vid. or murd. квашение 'teat. viis
naha töötlemiseks (обработка кони
высоким давлением)'.

vagona 'vagin'

< вагон 'vagin'.

vagzana 'vaksalihoone'

< вокзал 'vaksal' Vt. 3.1.3. 1.2.

valiutsa 'viltsaabas, vildik'

< валеттес, gen.-part. валеттеса 'vildik'.

val'okkA 'trengipum'

< baräk 'trengõpim, - kolle'.

vatmõskA 'kolupriimapiimkas, vatmõska'

< batpyunka.

ved (konj.) 'ju, ometi'

< bezg (konj.) 'ju, ometi'. Vt. 3.1.3.2.

vējenkA 'fumlaamismasin'

< beavuka 'fumlaamismasin'. Vsd. 3.1.2.4.3.

veha 'oleks tähtsena, teemärk; teivas tähtse-
na vees'.

< bexa 'tähtis, teemärk; märklund vees'.

veli, tsoiteruA 'ülistada; auastavalt nimetada,
tituleerida'.

< beurmatb 'ülistama, 'tituleerima'.

Vt. 3.2.3.1. Kaameerbile on lütkund vad-
ja trehuentatiivisufiks -vua.

ven, tsatA 'laulatada'

< beurmatb 'laulatama'.

Subst.: ventosA 'laulatamine'.

venokka 'pärg, vanik'

< beurak 'pärg, vanik'.

verbl'üda 'kaamel'

< bepruog 'kaamel'.

? verha ~ verhA: se mēz on teht, pal'le

verhaitA (õeldakse varga kohta);

hän teki itšellä verhad, müttA, s.t.

varassT kustui bit' mitäkkT 'varastas ku-
sugilt midagi'.

? Vsd. vñ bepruom (adv.) 'tuleil, kuhjaga'.

verno (adv.) 'aneatavasti, vististi'

< verno (adv.) 'õigesti; õieti; vististi'

vernō (adj.) 'õige; täpne; truu'

< vernoui 'õige; kindel; täpne; ustav, truu'.

Vt. 3.2.2.1.

verska '(pikkusmõõt) verssok = 4,445 cm'

< вершок, gen. part. вершка 'verssok'.

Vt. 3.2.1.1.2.

verola ~ vesola 'rõõmus, lõbus'

< becina, becinad 'lõbus; rõõvas'.

Vt. 3.2.2.2.

vetõni (veumaläärsis) 'iganeus'

< ветоний 'iganeus'. Vrd. 3.2.2.2.

vibarnō 'isik, kes valiti ülesandega kutsuda
hiilarahvas koostekule, käshjalg',

< выборный 'valitud esindaja'.

Vt. 3.2.1.3.2, vrd. 3.1.2.5.2., 3.1.2.3.

viutõkA 'lett, mingeilaud'

< берычка '(murd.) pöletti'.

vižniska 'pagendamine'

< вещунка 'pagendamine; pagendus'.

viñrō (adj.) 'nuurekantsuline',

vrd. va murd. bucina 'nuur lahja keel;

(fig.) pikk kõhn mees, kõreud'.

Vrd. 3.2.1.3.2.

viženja pū 'kirsipuu',

vrd. va вишня (pl. gen.-part. вишен)

'kirsipuu; kirsimari'. Vt. viženja.

viženja 'ristiülendamispaev' (14. IX skj.),
vrd. vā bozgbureetne, zgbureetne (gen.-part.
bopp -ua) 'ristiülendamispaev'.

Sõna on kujunenud nähtavasti keelelise
analoozva põhjal, vrd. viženja(-pü.) 'kirvi-
pü', ühtlasi on täheldatav laensõnade
mõlemapoolne häälikuline lähenemine, pea-
asgu homoniimiamini.

viki 'vikk, sgaavli (hiirehernes ja kaer)'
↳ buka (sg. gen.-part., pl. nom buku)
'hiirehernes; vikk'. Vrd. 3.2.1.2.2.

viutht 'vut, keere; (fig.) joonis'
↳ bustt 'vut, keere'.

viõitkA 'fikand'
↳ buunbka 'fikand'. Vrd. šifkaD (pl.)
'fikand'.

viõioihta 'fikivda, välgä õuneloda'
↳ buunbata 'fikivma, välgä õuneloma'.
Vt. 3.2.3.1.

vokura.t (adj.) 'täpselt, just'
↳ akypäit 'parajasti'. Vt. 3.1.3.10.

voli 'ülemõõm'
↳ borra, gen.-part. boru 'taho; võimatus;
meelavald; vabadus; voli'. Vrd. 3.2.1.2.2.

roukaD (pl.) mõnroja vanemate kohta pul-
mades tärmitatud nimetus,
↳ borrk 'hmut'

võ,d'ēssa 'kellegagi läbi käia; hoorata'

< богуча 'hellegapi' läbi käima; elutsema,
peritsema; rigima; kombeks olema'.

Vt. 3.2.3.4.

voznjesenja 'taevaminemise püha'

< вознесение 'taevaminek'.

vunusk A 'lapselaps'

< внук 'lapselaps' . Vt. 3.1.2.6.2.

õueri 'oherdi'

< оур 'puur' . Vt. 3.1.3.10.

puuria 'puurida (oherdiga)'

< пурить 'puurima' . Vt. 3.1.3.10.,
3.2.3.2.

3. Vene laensõnade kohanevmine vaelja keele
kukkuksi muudles.

3.1. Laensõnade fonetiline kohanevmine.

3.1.1. Lõhk laensõna des.

Nü uagu vaelja keeles üldiselt, on
ka vene laensõna des peatõhk enamasti
enimesel silbil.

Enimesest silbist kurgemaal on algu-
pärase tõhk püritud vaid mõningates,
hõnähvõlt kõige uooremates laensõna des,
võit.: apira·tt'si 'operatsioon' - oneparusua,
kakl'u·skot 'kõha' - kokkrou, kijä·s (~ kujä·
za) 'vüest - kuazb, korkto·za 'kolhoos' -
korkoz, poni·rovatuka 'arvutapõõ' - uovm·
rovatume, Landra·võ (mügi väne) - neatga·
pobou. Vt. ARISTE 1948, 20.

3.1.2. Vokalisim.

Käntfluse eel on tarvilik omtada järg-
mõstele reduktsiooni näitustele kukkuksi muude
vokalisimis.

1. Järgsilpide pikkade vokaalide kestus on

lühem enimes silbi pikkade vokaalide kestusest.

2. Pearõhulise silbi järgsetes lühikestes vokaalides pündutab reduktsioon nii vokaalide kvantiteeti kui kvaliteeti: kui sõna enimes silp on pikk, siis võib teise silbi lühike vokaal redutseeruda, samuti lühike vokaal kaugemal sõnas; kui sõna enimes silp on lühike, siis teise silbi lühike vokaal ei redutseeru, järgnevate silpude vokaalid seevastu võivad redutseeruda.

3. Sõna lõpusilbis on vokaal reduktsiooni tulemusel võinud muutuda helituks.

KMS, XX.

P. Ariste märgib, et kukkumises murdes võib helitu vokaal enneda sõna lõpus jultitudel, kui ei järgne vokaaliga algav sõna, kui kahe sõna vahel on paus või kui pikas sõnas lõpu poole hääldusintensiivsus langeb. Ühtlasi onitab P. Ariste, et helitul vokaalil on püeneatiline funktsioon - murdes enneb helitu ja helilise vokaali opositsiooni. ARISTE 1981 II, 366.

Nimetatud nähtused võivad samuti ilmneda laensõnades.

3.1.2.1. /e/ (17!) kohanevine.

3.1.2.1.1. Enimene silbi rõhuline /é/ on lae-
mudes e või e, sest vene rõhuline vokaal
ei vasta täpselt ei ühele ega teisele, näit.:
perhtsa 'pipari' - перс: перса, seuthta 'eeskoda'-
- сетын, ševžō 'värsk' - свежий, vetšni
'igavene' - вечный.

Järgnevide rõhuline /é/ on laemudes
enamasti e, kuna rõhk ei sõnades on
tavapäraselt niidunud enimesele silbile,
näit.: bekeht'st 'vabae, vahikond' - белет, vaeti/jä
'varandus, omandus' - вечное, vaferi 'õhu-
ke vabrikukangas' - ватерная, remeni 'rihm'-
- ремеш.

Algupärase rõhk on pöördunud sõnades re-
ved'hjo 'keskmine' - серебряный ja nire:h/peo
'lilla' - сиреневый.

/é/ > ä sõnas bärämÄ 'miletäis' - Беремья
on J. Kalima järgi võimalik pauna u-i
arvele (KALIMA 1952, 40, 144-145). Tein ti
aga, jättes üü uagu eelnevaigi oletuse pu-
hul kõnele laenuvõimaluse juba vana-
ruse keelest, peaks laenu võtmine üll ve-
u ummretel, kus on säilinud erinevus
häälduste /e/ (< /^{*}e/, /^{*}6/) ja /é/ vahel -
viimane on kõrgemalt ja kiirsemalt
artikuleeritav kui /e/ (vt. 1.2.).

Laen žaleitā 'kaasa tunda, kalju tunda, ka-

letxada' võib põhineda vene sõna imperatiivvormil (не) скажи (vrd. ka заletā 'kaletxada' - скажи).

/e/ > i sõnas hipka 'suv., uokkumits' - кенка võib põhineda vene muvretel. Põhjaneene muvretes erineb sõnulisest sõltis palataliseeritud konsonantide ees hiinlane /e/ või diftong /ie/, sporadiliselt aga ka /u/. RD, 265.

/e/ või /ə/ > A : arHAlī 'artell' - артель.

/e/ > o emfaatilises sõnas poHmo.no 'pohumus' - нохмоне.

3. 1.2. 1.2. Põhineelsete sõlvide /e/ on lae-
hudes enamasti lühike e, näit.: komon-
danHA 'komandant' - командант; lekarstoa
'raeim' - лекарство, ženiba 'peig' - женух.

Mõnagates sõnades /e/ > i, näit.: apira.H'i
'operat'ioon' - операция, d'žižunuo 'konapi-
daja' - господский, podispaui 'padespaun' -
надежда. Tõenäoliselt kajastavad need lae-
und vene kirjakeeles normiks kujunenud
ikanjet, i-hääldust (vt. näit. RJ, 91).

/e/ > o laenus karH'ooeo 'palgi'pärsele lunda-
dest elutatud oon' - xapreboi võib põhie-
neda põhjaneene muvretel, kajastades vasta-
vat häälikumutust /e/ > /o/ palataliseerimata
konsonantide ees. RD, 265, 286.

u sõnas tõuamadana 'kolme' - remogant on

saanti võimalik põhjasee muudkäälduse kajastajana, sest teise rõhulise silbi vokaalid saavad põhjasee muutes käälduda tugevasti redutseerituna. RD, 242.

Laenuid pothõaocitta 'kõrgetada' - uorebatõ ja hjakuska 'pumm' - rekyuka võivad olla lähtunud vene muute põhjae-alalt. RD, 287.

3.1.2.1.3. Rõhujärgsete silpide /e/ on laenu sõnades e (ě), näit.: adrõz 'address' - agpec, gaebeni 'kann; nuga' - spedeti, õ, tšered 'järele' - orepego.

Rõhujärgsete silpides saab vene /e/ käälduda redutseeritult /e/, /e/ järel aga ka /u/-na. Mõningune kääldus võib kajastada laenuks gottõina 'kaprajumikas; jaanik' - korõti, kalinkorvaint 'kalurivine' - konetkorpobeni (vrd. ka kalin 'lodjapummari' kannus).

3.1.2.2. /u/ kohanevuse.

3.1.2.2.1. Vene rõhuline /u/ on laenuks sagedamini i, harvem ī, näit.:

afomobil'a 'politsiauto' - abromobur, džikari 'metslane' - gukapo, džihõ 'metsik' - gukui, gili '(laevafüel' - kunb, kalin 'lodjapummari' - kannus, uilihtat 'mülit' - uunuguna.

Algupärase tohne säiludes kaugeimal määral
on /ü/ vasteks enamasti pikk i, näit.:

kaivoī-pa 'konvoierija' - конвоир,
opko, d'zi-tel'no 'robraik, laike' - обходитель-
ный.

3. 1. 2. 2. 2. Rõhku /u/ vasteks on i, näi.:
aršširt 'aršia' - arširt, bilet 'ilet'-
šmet, ikona 'ikoon' - ukona, izvožšikka
'vevožšikes' - uzvožnik.

14/ > a tavaliselt pejo ra ti eso varjundega
 ro nas brüdat A 'loukida, kuulda' - Singur,

$|n| > 0$ peļautīvses zonas hāroška 'halb,
hōlbmatu' - šapumka.

Teise rõhkeelse sõbra võrguennud anti-
kulatavooziga /u/ on andud e sõnas
resovvta 'põuustada' - пучоватъ.

3. 1. 2. 3. /61/ кокаеинне.

161 on laenuõnades i, ühe- ja kahe-
silliliste sõnade esimene rõhuline silli

/bi/ ka pihh i, näit.: vas'likk A 'ka-
punts, pas'lik' - Бамлык, карамисна D

'kaelkoogud' - короушко, riizgata 'loovides

purjetada - рыскать, *viõõkA* 'fikand' -

вселивца; nižā 'much' - ныжа,

stikki ~ stikkJ 'fäsk' - утык.

Samuti on edasi antud sõnuliste
/mõel-, /mõel- ühendite /ei/ (hinja) keeles

märgitavad vastavalt sen, un), näit.:

mašina 'masin' - машин, šipa 'kõruse-
vaba kaga' - шип, žid 'juht' - шуг.

Erandlikult /ɛ/ > ɔ laenus d'üzwa 'hõnu'-
grohenta.

Rõhuline ja tõutu /ɛ/ on erinevalt
edasi antud tõnas vijšikā 'pagendus' -
бычка.

Erandid:

/ɛ/ > u : koburka 'väike ueljas' paljust
koosne pars paljiparustajatel' - кобырка,
pupšika 'õisik, uel, pung' - пышечка :
пышечка.

/ɛ/ > e : kōzeri 'mütnuskk' - козырь,
kōžeri 'kaardimängutrupp' - козырь.

3. 1. 2. 4. /a/ kohanevuse.

3. 1. 2. 4. 1. Enimese silbi rõhuline /ä/ on
laenuks enamasti ā : ādrēž 'address-agress',
bāšija 'maamõõstunistoru' - банжа, fābrikkā
'fabrik' - фабрика, kāškā 'värv' - краска ju.
Suhteliselt harva on enimese silbi rõh-
line /ä/ laenuks lihtike a, näit. : arššindā
'arššin' - аршин, frakkū 'lipp' - флаг,
sada 'aed' - сад.

Rõhuline /ä/ enimesest silbist kange-
mal annab laenuks edasi a, seda
enamasti ka algsärase rõhu säiludes,

väit.: apirahti 'operatsioon' - операція,
atamawa 'kaskapealik (kukkusis toimivana)'
- атамаш, tonari 'latern' - фонарь.

Erandlikult a laenus limuāda 'limonaad' -
- лимоннаг.

/ä/ > ä laenus skletäri võimalik ette ei
mõjul (vrd. bäriimä, 3. 1. 2. 1. 1.).

/ä/ > e emfaatilises sõnas baklešket 'paks,
raske laps' - бавраака.

3. 1. 2. 4. 2. Rohutu /a/ on laenukses a,
väit.: aptēkk 'apteek' - аптека, dabuna
'hobusekari' - табын, hantšoo 'lenda dest
omn palgsaruel' - хантабон, kavaleri
'peigmees, kavaleri' - кабанер.

Mõningad laenud lähtuvad ilmselt
veist vane muuretest, kus on omane
ületootlust, väit.: boran(A) 'binaas' - барап,
konoid 'kalorid' - канон, konatš
'rõber, kamsaad' - канпаг, konatš 'jäise
kõis' - канат. ARISTE 1942, 73, 84; KA-
LIMA 1952, 46-47; RD, 236.

Diftongi esimene komponentina on
mõnesõnna kõrgemalt hääldatase /a/ (> /i/)
jäänud laensõnas edasi audmata:

eropiaant 'aeroplaua' - аэропаш.

Esimises rõhuelises silbis /a/ järel
saab vane heles /a/ protsovinasteks
olla /ae/ (RG, 26). Sellist hääldust

võivad kajastada laeund tšhötats'no
'tširikuskaiže', tšhōtkA ~ tš'ikōtkA 'tširikus'
(vrd. ka 3. 1. 2. 4. 3.).

Terves rõhneelses silbis redutseeritud
hääldusea /a/ (>/ɛ/) kadu kajastub laeund
krandass'J 'pliats' - kapatšgam, kratšgam.
/a/ > i : kinareikA (mingi lind) - kattapei-
ka.

3. 1. 2. 4. 3. Vene kirjakeeles a-ga märgita-
aad /a/ positsioonivasted palataliseeritud kon-
sonantide järel - artikulaatorikoht nihkub
rõnevõrra ettepoole (ja ka kõrgemale) -
on laeundes edasi antud järjekorralt.

1. Palataliseeritud konsonantide järel ja
palataliseerimata konsonantides on rõ-
huline /ä/ laeundes a (eelneva konso-
nantide palataliseatsioon räärib), enimeses
silbis ka ä (eelneva konsonant jääb pa-
lataliseerimata. Näit.: klaksa 'kuiotuspaber'-
maksa, mal'eri 'maalor' - vanap,
poiatšA 'maamkas' - komatou ;
tädenJ (sõimusea) - magutia, rä,t's'Ü
'wda' - pag : pagy.

/ä/ positsioonivaste rõhneelse /j/-i järel
võib edasi anda ka ä, näit.: peretšäs-
ko 'mähi, side' - peretšazka, eroujät-
no 'valgepargi' - seromatnaa (vt. ka
3. 1. 3. 11. 1.).

2. Palataliseeritud konsonantide vahel funktsionaalselt eespoolsemalt moodustatavale enimise silbi rõhulisele /ä/-le vastab enastasti ä (ilma eelneva konsonandi palatalisatsioonita), näit.: bränikaid 'piparkoogid' - upatuek, mäliä 'hortutada, uneljuda' - uamutö, mättoit 'pall' - uueu.
/j/-i hääldamisel korral /ä/ ees kirjastub mõnevõrra teistmugusele alukord, näit.: kujäza ~ kujäs 'võrst' - kuazö, ujäika 'kõrghardja' - uastika. (Vt. ka 3.1.3.11.1.)

Palataliseeritud konsonantide vahelist /a/-d kangemal rõnas annavad laemides edasi a, ä, ä : oktja brikü 'oktoobrikü' - oktädöb, plehijämikkA 'õe-, vennapoeg' - meuamattuek, pothodjätöo 'sobiv' - koxtograusüü, pravellässö 'mõisavalitseja' - yupabmarousüü.

3. Palataliseeritud konsonantide järgneva rõhulisele /a/ unganeemise kohta leidub kinnitavate sõnade hulgas üks väidet: sõnas rebina 'pihlakas' - radurra võiks peegelduda põhjalene ummikes leevunud 1. rõhulise silbi /a/ > /e/ ummutus (KD, 265) (vrd. ka kipeetka 'heedetud vesi' - kumatok: kumateka, ehkki siin tuleb arvestada kontaminatsioonivõimalusega: vrd. kunetö 'keema');)

sõnas trivata 'pursata, pritsida' - трива:
трива kajastab i vähemasti vene kirj-
akeelele omast ihanjet (vt. näit. RJ, 91).

H. Palataliseeritud konsonantide vahelise
rõhujärgse /a/ kohta laensõnaades on
sarneti esitada vaid kaks näidet:

mēojatõuõd 'menstruatsioon' - мечаруе,
pāmēt'i 'arm, mälu, meelepidamine' -

мәметь. J. Kalma järgi kajastub viima-
ses taas põhjaneelse muuretele omase /a/ >
/e/ muutus (KALIMA 1952, 131). Vrd. ka
vējenska 'tunlamismann' - беванка.

3.1.2.5. /o/ kohanevuse.

Enimene rõhuline silbi /o/ on laen-
sõnaades ō või o, näit.: bōdrō 'julge'-
бодрый, botōka 'vaat' - борка, noba 'laup'-
ноб, mōda 'mood, tase, kumme, liik, laad'-
мога, obraza 'pühapäev' - одраз, ōtōered
'järjekord' - орепеге.

Rõhulise /o/ jätkajaks kangeimal sõ-
nas on lühike o, näit.: boroni 'pärmi'-
борон, konovorohta 'ohardi' - коноворот,
matori 'mootor' - мотор.

Algupärase rõhu säilimises võib /o/ jätkajana kangeimal sõnas esineda ka
ō, näit.: arestō-vaunō 'vang' - арестованный,
kolho-za 'kolhoos' - колхоз.

/o/ > ā sõnas huāri 'flooripäev' - õuop
võimalik nii artikulaatsiooni- kui akus-
tistilistel põhjustel.

ā kirjane mine laensõnas hūmēri 'number'-
nimep võib olla põhjustatud eesti või
soome keele mõjust, vrd. e number,
su numero, vt. ka 3.2.1.2.5.

Laenus fõkelit 'peet' - chikusa eandlikult
ō, mis võib kajastada vene sõnas sekun-
daarse /ɕ/ -i järel ilmnemat märksa
labialiseeritumist /o/ artikulaatsioonis (vt. ka
3.1.3.3).

3.1.2.5.2. Rõhkeelse silbi /o/ jätkajaks
laensõnades on sagedamini o, mis omab
benamiisele vene okanje-murretest (RD,
44-44), näit.: boluitšat 'kaigla' - болотница,
dovariššat 'altnimes' - товарищ, kolhoza
'kolhoos' - конхоз, konovorotšat 'ohendi' -
коноборот.

Selle kõneal esineb ka vene okanje-
murretele ja vene kirjakeelele omase hääl-
duse kajastajana a, näit.: apirahtsi 'ope-
ratsoon' - операция, kalbass ~ gans bass
'vorst' - колбаса, kannua 'mür pumitõh-
kumiskines' - конух. RD, 44 pp.

Ülenikudel juhtubel on laensõna esi-
mises silbis ā, näit.: kāunfettšit 'kompvek'-
конфет, kāppana 'viljaseitkude kimp' -

kouma .

Vrd. ka /o/ > ̄ : põdruska 'pruutneitsid' -
попрышка , põpotõka 'papagoi' - попрыгай .

3.1.2.5.3. Rõhujärgsete silpide /o/ annab
 laensõnades edasi lühike ̄ , näit.:

hahānotõka (mingi tants) - хотатонка ,
hõbo 'lout' - хобот , nāshooa 'hea; õnn, hell'-
наскова , насковая .

3.1.2.5.4. Palataliseeritud konsonantide järg-
 neva rõhulise /õ/ (kirjakeeles märgitakse ē-ga)

annab laensõnades edasi o (eelneva konso-
 nandi palatalisatsioon säilib harva, v.a.

liheeda korral), näit. : biččõpka 'höis ,
 hõis' - berievka , lepõpka 'ümar leib; lops ,
 kõnekiil' - venemka , lõhko 'kops' - nõrkoe ,
otojõpka 'kummeeraja' - otvēpka , šõpka 'šõk'-
uska , vesona ~ vesõna 'rõõmus, lõbus' -
becõna , becõnava .

Eelneva liheeda palatalisatsioon on
 kõigul häntletavatel juhtudel säilinud,

näit. : haviõpka 'hüümus' - хорёк , hl'õpka
 'hünnilaud' - miõnka , val'õpka 'trengipuu' -
bariõk .

/õ/ > ̄ : šõka 'hari' - usõtka .

3.1.2.6. /y/ kokasumine .

3.1.2.6.1. Ennuse silbi rõhulise /y/ on
 laensõnades sagedamini ū , näit. : brūs-

sa - 'pruss' - срус, grübō 'toores, jäme' - рыбоні; ülitõsa 'tänae' - grunsa.

Selle kõreal esineb ka u, näit.: gruzda (mingo seen) - рызга, unxat (nunka) 'kärbes' - unxat, ukou2 'äädikas' - гусыс.

/y/ > i laenatud partikkel -ni bit' (n ni-bit') - тендыго.

/y/ > o sõnas kandotõari põhineb vene muvretel, vrd. va murd. кондоотор 'konduktor'.

3.1.2. 6.2. Rõhutu /y/ on laenuks u, näit.: bišet 'puhket' - супет, garkukket 'kaelariit' - гарук, pružin 'vedru' - пружина, uslooi 'tingimus' - условие.

Erandid:

/y/ > ü: kiuta 'järsk' - кыта, кытаа;

/y/ > ø: ugritsa ~ ugritsa 'kurk' - грыгис: грыса;

/y/ > o: grādossi 'kraad, piigal' - градис (rõhujärgse /y/ reduktsiooninäitun' esineb valdavalt pikke muvretes; RD, 288).

Metafoos sõnas tubaretk 'laburett' põhineb juba vene muvretel: va Тадупетка, va murd. Тыдупетка.

Sõnas runukka 'lapselaps' - руук on esimene silbi u sooa-häälik. MIKKOLA 1834, 60; KALIMA 1952, 178.

3.1.2.6.3. Palataliseeritud hõruandide järgne /y/ (kirjakeeles märgitakse ±o-ga) on laenukses ü või u (algses hõruandis palatalisatsioon üldiselt säilib), näit.: bl'uska 'pluus' - сурозка, bl'üda 'alus tass' - сурого, brüha ~ büha 'huvimängutoolide mäng' - прота, d'üzua 'toin' - гюрута.

Erandlikult ü laenuks st'büdeni 'liha-niit' - стыгетнб.

3.1.2.7. Vokaalharumõia laenukses.

Välja keele üldiselt omase vokaalharumõia (vt. ARISTE 1948, 8) avaldub vaid ühikute vene laenuksede juures kõnetlevate hulgas. Peamiselt on tegemist vene palataliseeritud hõruandide järgnevat /a/-d edasi andes ä mõnuga naaber-õlpile, näit.: bräühäd 'piparkoogid' - протух, dädä 'om' - геге, mähä 'kõrnutada, muljuda' - мянуть.

Ülejäämistest on enitada bärimä 'niletäis' - Северне (vt. 3.1.2.1.1.), jöhelä 'peet' - сбюра (vt. 3.1.2.5.1.), st'südeni 'lihanüit' - стыгетнб.

3. 1. 3. Konsonantism.

Eene järgnevat analüüsi on tarvilik osutada ühele iseloomulikule häälikumutusele Keskhuvi murdes: kõrgete esvokaalide ees $t > t's$, helise klusiili korral vastavalt $d > d'z$ (vt. KETTUNEN 1915, 166). Nähtus on murdes üldine ja sellega on kokkumund peaagu kõik laensõnad.

3. 1. 3. 1. /k/, /n/, /t/ kokkumund.

3. 1. 3. 1. 1. Sõna alguses vokaali ees on teemisklusiilid laensõnades enamasti pünnud, näit.: käzua 'raha peetupank' - казна, kavaler 'pergumees, kavaler' - кавалер, passatko 'huligaan, passatshi' - пассажиры, petitõonkA 'maho' - верёвка, telefonA 'telefon' - Телефон, brunAZ 'helgu või ree jalasevand' - топмог.

Tõenäoliselt ületatult on vae teemisklusiilid asendatud helise klusiilidega järgmistes laensõnades: bapkiA 'papp' - наика, bonafedaD (~ ponafedaD) 'normijumalateenistus' - навапуга, bugatšiD 'linnukirumitised' - угра, dabuna 'hobusekari' - тадыт, dabusnikka 'hobusekarjus' - тадыгусик, dovariissA 'seltsimees' - товарищ, garbassT (~ kalbassT) 'vorst' - кондаса, gili '(laeva-) kiil' - кунб, gõrjuka 'tind-

kala' - корова, güth'siöd 'magnus rüripudes' -
- күтбә. VI. ARISTE 1961, 3-10.

/t/ > d ilmselt analoogia tõttu adverbis
dahi 'niski, ometigi' - taku, -taku, vrd. da,
dai (konj.) 'ja, ning' - ga, ga u.

3.1.3.1.2. Helilise kõrvandi ees hii sõna
algul hii sõna xes on keemisklusilid lase-
mises samuti üldiselt püüud, näit.:

kl'aksa 'huivatuspaber' - unakca, knjāza ~
knjās 'rüst' - unazc, pnnga 'ader' - unys,
trepata '(rõivand) kulutada, rikkuda' - tre-
katb; bakleška 'mür, raske laps' - bakrauka,
hitrō 'kaval' - хитроу, kopra 'raunumise-
uni' - конёр: koupa, prōtuhkkA 'punsepp'-
uotruuk.

Ületasiduse tõttu on sõna alguses liik-
vida ees helilise klusil järgmistes sõna-
des: broikA '(pulmade) lint kaela ümber',
uroika, brānikāD 'piparkoogud' - upatruuk,
druba (~ truba) 'torn; korsten; panna'-
tryda, drubi-ttā (~ trubittā) 'pannat pu-
huda, tuitutada' - trydutb, grāna 'kraan'-
kpas, grūžovvkkA (~ bružovvkkA) 'ka-
rusmari, karusmarjapõõsas - кпысовуук,
grūžova '(rüde-) pits' - кпысево. VI. ARISTE
1961, 3-10.

Helilise kõrvandi ees olev klusil
sõnas ragzava 'vaksalihoone' - bozav

võib heliliseks olla lühemad juba vene keelest (RG, 28).

liletasutuslik k on laenu kl'jüstari 'küünalajalg, lühter' - шоста.

$\mu > \phi$: rusakkA (~ prussakkA) 'prussakas-
upysak.

3. 1. 3. 1. 3. Muudes pontnissoides on teemisklusiivd laenuvades üldiselt püüand.

Näit.: atamana 'ataman' - атаман, arka-
uA ~ arkana 'kõis hobuse kaela ümber ko-
buse kinnivõtmiseks' - аркан, bostatA
'lobiseda' - бостат, kamplatt'3T 'komplekt' -
комплект, kosteli 'kark' - костель, rä-
kA 'lakk' - лак, litkad 'lõigud' - рутка,
otajorkA 'kumukeeraja' - отвёртка.

Laenuvõna lõpus tiirevokaali ees annab
vokaali, lihtseda - ja nasaali järgsed vene
teemisklusiile sageli edasi vastav geemi-
naatklusiil (võib alluda astmevõrdluse-
le, vt. 3. 1. 3. 13), näit.: banthA 'rosett' -
бант, birkkA 'parkali poolt antud pun-
pulk, mille esitamisel saab valmis uka
kätte' - бурка, räppA 'käpp' - рана,
živathA 'lopus, reis, kariloom' - рубот.

Ühnikpunktudel kohtab ka sõnast ge-
minaatklusiili: borrkana 'porgand' - боркан,
käppana 'viljavõrkude kump' - контра, torok-
kana 'tarakan' - топокан. Tegemist

on arvatavasti vanemate laenuidega.

Erandid:

adjektive hüüthala on unganeend ka-
hel kuul : šona (-pudru) 'hirs- (puder)'
ja šõna (-rõnnod) 'hirs- (taugud)';

/t/ on saanud helilise vaste laenu
mäd'äit'at 'laetala' - vearuga;

šona absoluutses lõpus enne /t/ jätkajana
šõnas hõboD (gen. hõbotä) 'loot' -
xoDor;

/tk/ > tt : komplett'i 'komplekt' - komplekt;

/st/ > ss : kapussa 'kapas' - kanysta,
rassimod 'haimelava' - posturo.

Mõned laensõnad kajastavad palju-
des vene muugetes ilmnemist vahelduvalt
/k/ ~ /x/ (RD, 73), näit. karakter 'ise-
loom' - vn murd. kapaster, dolitari ~
dottari 'arst' - vn murd. gotop.

Vene häälelusele vastavalt on laenatud
sonavsele hõrsonautikead sõnades arestat-
kõ 'aresti' - arestatitkeni, hiskit 'tutt',
tups - kustka, hresnoihot 'protseesson' -
hrestroini xog, kaporsnikka 'sõrmhiis' -
hanëpstruk, poeshit 'kütte, kade' - no-
bestka, roshit 'idu' - postok: postka,
trastli·võ 'õnnelike' - cractmiboni. Vt. näit.
VES, I, 19-20.

Ilmselt analoogia põhjal on tekki-

und konsonantidevaheline dentaalklusiil la-
nus kantxwa 'konxw' - koncepce,
rd. näit. kantxel'ari 'kantxlei' - kaxxenapua.

3.1.3.2 /ɔ/, /g/, /r/ kokkuvõtte.

Helilised klusilid on laenuks jäänud,
näit.: adrēZ 'address' - agpec, bābuska
'vanaema' - babynka, blūda 'alustass' -
brtogo, bomba 'veniroosi' v. vorikupu õis'-
bombonka, dātšā 'mõela' - garia, d'em-
ga 'takumie' - geptora, gārostā 'elivõit-
rapyc, figura 'kannustus' - qunypa ju.

Sõna prooatā 'proovida' - upodobatō
on võinud kujuneda haploloogia teel
(rd. 3.1.3.10.), kuid eeskujuna saab
nii aru saada tulla ka vastas eesti sõna
(rd. e proov, proovida - eesti keeles
alamsaksa laen; ARISTE 1963, 114; LIIN
1968, 408).

Sõna proocain 'laene anguline rand-
niie' on ilmselt kontaminatsioonilise
muudatuse.

/ɔ/ > o laenuks vūri 'ohardi' - Syp,
vūria 'teha ohardiga ank', puvuda -
SypuTB. vt. ka 3.1.3.10., rd. KMS 616.

Vene keele häälduses muutuvad helilised
konsonandid helitute ees saanuti heli-
tuteks (regressiivne assimilatsoon),

st. näit. RG, 28. Laenuades annab üi-
nguse klusil'i edasi ka wihult heemislu-
nil, näit.: jupka 'seelik, andruk' - soška,
konothka 'liist' - konogua, opho, d'zi.t'el'no
'sobralik, lahke' - obxogutaweni, pothodjatsō
'sob' - uogxogaweni.

Nii vene kui radja keeles häälduvad
sõnatõpped üsna hästi, näit.:

ved 'oneti, jü' - beg, žonoB 'sõim' - konos.

ARISTE 1948, 12; RG, 28. Erandlikult hää-
luda i es laenu konrat'si 'sõber,
konnraad (emfatiliselt) - kampag.

Vene keele hääldust kajastavalt on
laenuatud konsonantide sõna pižžakkA
pižžakkA 'lihtke kumb' - uuzgnaak,
prāzuiikka 'hiirukse püha tähistamine' -
upazgnaak.

Dentaalklusil /g/ on assimileerunud
konsonantide hääldusega: brunniikkA 'hoo,
wõde keetmise vees koudes' - opozgnaak.
Ühend du ei ole kuhugi: nende konso-
nantide omade (vrd. 1.1.), lisaks on
mendes niikka - lõpueni analooge, näit.
kanniikkA 'kannikas'.

/šk/ > kk: obakka 'kasepurastik' - osaška.

Konsonantide on hõlmsus on be-
nus posetšikkA ~ posetš, tsikkA 'hiirula-
jalg' - uogčertnaak.

Laenus brüha ~ brüha 'kurimängutao-
line mäng' - proxa on b võinud tekkida
taotleva analoogia tõttu, vrd. vält. brüdatst
(pidevat, jätkuvat tegevust märkiv verb) -
бродать ~ брыгаться. Laenu kujul *rüha
(~ *rüha) ei toeta terve kukkumise muudat-
muse analoogia. Vrd. MUST 1954, 52.

/a/ > k: kamassid 'kingad' - kanon
väljavõtte konosid 'kalomid' - kanon ana-
loogial.

/g/ > t: tarkarätt'st 'tungraud' - горькат
(vt. 2.).

3.1.3.3. /c/ laenuvõttes.

3.1.3.3.1. Vokaalide ees sõna alguses on den-
taalne sibilant laenuvõttes püüdnud, vält.:

sada 'aed' - саг, sõuttsat 'eeskoda' - сечесе,
nüma 'küla koosolek' - сүмра.

Üldiselt saadeti püüdnud konsonantide
ees sõna alguses, vält.: shoba 'murem raud-
ese' - шоба, stäva 'hulmus, maise' - счаба,
stauttsat 'raudteejalam' - счаггун.

Helilise labiaalhelu niki ees z ilmuselt
vene keelele omast regressiivset assimi-
latsioonit kajastades (KB, 28): zborad
'oldid' - сбори, zbrüju 'hobuse valjad'
сбрыя.

Ületaotluslike z on laenus zrojad

'lõim; püünü' - crōi: crōa.

/c/ > ɔ: šuohtA 'lume lõikakas' - crōta,
šēēžō 'värsk' - čberemū (vähtewasti regressiiv-
ne kangassõimilatsioon me-ga).

Erandlikult /c/ > ø beundes kāška
'uninasjutt' - čkazka, pičškA 'tulekikk' -
čmurka.

3.1.3.3.2. Sõna sees vokaalide vahel an-
nab vene /c/-i edasi enamasti üksik-
sibilant, mõnel juhul ka vastase gemi-
naat, näit.: krāsia 'värvida' - красить,
kosinikaD 'kanderaam' - носушки, rešon
~ rešonA 'rõõmus, lobus' - бесёна, бесёная;
krassikkT 'põimitud elapaeltega undrik' -
красик, spassiba 'länn; tänn!' - снасобо.

Vene keeles tiice ja liite piiul esi-
vat /č/-i annab beundes tiitipeale edasi
vastase geminaat, näit.: parussinaiaA
'purjerüdest, purjerüdene' - парусничные,
парусничная, rossipoihtA 'biialv puistata;
koost võtta' - расквашать, rossar - kana
'soolalahala'.

3.1.3.3.3. Vene sõnalõpulist /c/-i annab
beunde tiiceoosalei sees edasi sagedamini
vastase geminaat, näit.: karassT 'koger' -
караць, roussT 'roust, kaste' - сойс,
spāssA 'kõrku püha (6. VIII)' - снас. Gemi-
naadi astumeeahelduse kohta vt. 3.1.3.19.

Vadja keele konsonantismile omaselt
hääldub laenu sõna absoluutses lõpus vene /c/i
jätka jäna poolhelitu z (vt. ARISTE 1948, 13).
Näit.: ād rēz 'address' - agpec, uhru z 'äächikas'-
gucyc.

3.1.3.3.4. Kuides konsonantismides on dentaal-
ne sibolant üldiselt püsiv, näit.:

arestatško 'vangi' - arestatškin, krāšikA
'värvi' - kracka, pāška 'lihavõttesõna' - uacta,
višio 'murekasõna' - buca.

Erandid:

/c/ > š : roškA 'idu' - roctok : roctka.

/c/ > z : penzi 'pension' - uettca.

Vene /ck/-ühend on antud edasi helili-
sua sõnas rizgata 'laevide purjetada' -
puckato.

Konsonantidevaheline /c/ on kadunud laenu
gavtukka 'kaelariit' - ravctyk.

3.1.3.4. /z/ kohanevuse.

/z/ on laenu sõnas püsiv, näit.:

gazett'i 'ajaleht' - razeta, izooššikkA 'voo-
mees' - ugbozmk, puzička 'mull; rakk, vill;
pudelike' - nyzypčik : nyzypka, zāna 'tuba'-
zan, zveri 'metsloom' - zberp.

Helitu blu neli. ees toimub juba ve-
ne keeles konsonandi helilisuse kadu

/z/ > /c/. Näit.: bl'uska 'pluus' - bruzka,

käskä 'minasjutt' - казка, merko 'jõlk',
ilge' - непзкуй.

Niisamuti /z/ < /c/ vene sõna absoluutses
tõpus, mis kajastub laenus kljäs 'rüüst'
(vrd. ~ kujāza) - князь.

Eraadlikult /z/ > ž laenus kōžeri 'kaardi-
märgutrupp' (vrd. kōzeri 'soni üitriuskk',
lähterõnad vene keeles on homoniimised) - козирь
/z/ > ∅ : drastu 'tere!' - здравствуй.

3.1.3.5. /m/ kohanemine.

3.1.3.5.1. Palataalne nibilant on vene sõnade
alguses püsiv, näit.: šabašši 'puhkus',
päevatöö lõpetamine - мабам, šesta 'rite' - мечт,
šärfom 'laiskeorist' - унадоп, špaleri 'fa-
pet' - унаеппи.

3.1.3.5.2. Sõna sees vastab vene /m/-le
tavaliselt ükribilant š, kareemini gemi-
naat šš, näit.: baši (intoy. laumaste kutu-
miseks) - саму, mašča(a) 'mari' - мамуша,
rešotha 'võre, trellid' - решетка;
bēššennō 'metrik, pööranne' - бешенный, kōššeli
'tolikmärs; ringpärn' - коуенно.

Laenu tiitvokaali ees on šš, mis ena-
masti astmevaheldusele ei allu (vt. 3.1.3.13.).
Näit.: bavišša 'võit, rahaline karm' - бавуи,
gaššā 'piimajupp' - кама, šabašš 'puhkus',
päevatöö lõpetamine - мабам.

3.1.3.5.3. Vene kirjakeeles uy-ga märgitakse
häälek või häälekühikuid hääldub vene muur-
retes võrdlemisi sageli /tū'/-na (vt. RD, 88 jj).
Kukkusi murdesse tulnud vene laenuades
vastab sellele häälekuule sõna alguses ja klu-
nilide kõrvale sõna sees š, vokaalide va-
hel sõna sees tavaliselt šš, näit.: šēphkA
'laast' - uženka, šēšina 'kangas' - ušetutia,
šokkA 'põsk' - užeka; goššikkA 'palgi paneel-
taja' - rožuzuk, ortofšikkA 'palkide ortee-
rja' - oprovuzuk; dovariššA 'altnumees'-
robapuz, igriššAD 'rahaapeldu' - urpuz,
jaššikkA 'kast' - aužuk.
Erandlikult tš laemus pothodja, tšō 'xobio'-
nožograzuui.

3.1.3.6. /x/ kokkavõtte.

/x/ on laenuades jäänud, näit.: žāli
'(on) kahju' - xanb, žēnita 'peigmees' -
xetux, žonob 'õim' - xonob;
bōžō 'jumal' - božec, d'ūžna 'tonn' - gro-
xuna, jōžvikkA 'riik' - ēxuk, nōžnitsAD
'käärid' - xoxenitsa.

Helitu klusiili ees toimub juba vene
keeles helilinnu kadu /x/ > /u/ (RG, 28).
Vrd. näit.: droškaD 'traska' - grožek,
krušhA 'krum' - kpyžeka.

Et helilinnu klusiil vene sõna absoluut-

ses lõpus hääldub helituna, tuleks laenu
marjöösi ' (kaardimäng) marjas ' - marjare
pidada potilaseks vene sõna nominatiivil
(või akusatiivil). Vt. ka 3.2.1.1.2., 3.2.1.2.

Laenu sõna absoluutses lõpus on helitu ž
analoogiliselt vadjä heele kõnnuantiimile omase
helitu ž-ga : nõž 'piiripära' - noxa.
Vt. ARISTE 1948, 13 ; vd. ka 3.1.3.3.3.

3.1.3.7. /x/ kohanumine.

Vene velarpalataalne spirant /x/ on kuk-
kuni muudes autud edasi üldiselt larün-
gaaliga h, helitute hlusilide es ka täies-
ti helitu H-ga, näit. : hüänuu 'rämps,
sodi' - хуах : хуахы, hüäbrö 'julge' - хуахрөй,
honoštö 'poissmees' - хоностой; brüka ~ biüka
'kõnnimängutavine mäng-põra, hakanutõka (unugi-
tants) - хотакорка, krahmanö 'tähtis tä-
geldamine' - храсван, päsha 'lihenõhesai' -
uaxa, ženika 'peigmees' - жетик.

Hõnel puhul on vene velarpalataalne
spirant säilinud : pleboproducta 'leivatehas,
-pood' - хлебоподукт, mitja (~ mitka) '(pal-
giparsetusel) eemaldunud palk'-riga, pröjō 'halb'-
uoxoi. Tiireesokaaliseelne geminaat on laenu
gunkhō ~ gungxō 'kuat, rigas' - гунтой.

/xb/ > ff sõnas uffotkōt 'potilark' võib põ-
hineda juba vene muuretel, vd. yx Bates :

yxbaŋka . RD, 77.

3.1.3.9. /ɸ/-i kohanevine.

Helviti labiodentaalne spirant /ɸ/ on laenuades üldiselt püüand, näit.: fäbrikist 'fabrik' - fabrika, lipp 'lipp' - lipas; puhett 'puhett' - syopet, gräfi 'kiraku' - graf, käufett'i ~ käufett'i 'kompess' - kompet.

Mõnel juhul erineb klunilisele /ɸ/-i asemel laenuades h, näit.: häär 'hoori-päev' - prop, kohat 'uaste pluss, jakk' - koopra, tuheli 'toatuhel, rüdest uaste-king' - typpur. Mõningune substitutsioon põhineb arusaadavasti vene muutes teinud häälikumunetusel /ɸ/ > /x/ (lxbi).

RD, 78.

/ɸ/-i laenuades rõnas föhelit 'peet-chikra võivad samuti eeldused olla juba vene muutes. J. Mikkola järgi põhineb laen /lxbi/ > /ɸɪ/ muutusega analoogselt kujunenud vene sõnal. MIKKOLA 1954, 69-70.

3.1.3.10. /b/ kohanevine.

Heliline labiodentaalne spirant /b/ on laenuades püüand, näit.: vagona 'vagon' - baross, vējenkA 'tulamismaxin' - beanka, vibarnō 'hiskjalg' - beisornui;

däviB 'rõhul, sunnib' - gabut, ohvattA 'kaar-
rang (jahil)' - oxbat, otajorkA 'kruvikeelaja' -
otbëptka, piuõ 'õllepood, -tuba' - ambnoü, so-
vettA 'uõukogu' - cobet, vee t'õina 'lambitalt' -
cetunõtia, toõroga 'kolimpium' - tõspor.

Helitu klusili kõreal ummutub /b/ heli-
taks (RB, 28). Laenuades vastavalt f:
avtomobil'a 'politsiauto' - abrovosunõ, rõftA
'kauplus, pood' - uabka, ortofrikkA 'palkide
orteerija' - oportobuguk.

/b/ > b sõnades borovikka (~ borovikka,
ARISTE 1981 II, 366) 'puravik' - borobuk,
kibokaD 'kapp pühakujude jaoks' - kubot.
Labiaalide b ~ v vaheldus on foneetiliselt
põhjendatav ning tervetsti keeltest tuntud
vähetus (vt. vait. TUNKELO 1946, 501; MUST
1954, 79; vrd. 3.1.3.2.).

Vaheldus v ~ u, mis ilmneb proklitili-
ses laenuasendustises voromuo 'ükskõik' - bee
pauro on sporaadiliselt erinev vii. genuin-
setes kuu laenatud vaeja sõnades kogu
keelealal. KETTUNEN 1915, 112-113.

Ületasutluslik v on tekkinud emfaati-
lises sõnas rohuvait 'täpselt, just' - akypat
(vt. ka 3.1.2.5.2.).

Sõnaalguline konsonantühend on võtustu-
und laenus vesta (prep.) 'asemel' - bucto.
Motiiviti on võtustunud teneitustõna dras-

tu 'tere!' - здравствуй.

3.1.3.11. /j/-i kohanevuse.

3.1.3.11.1. /j/ on sõna alguses ja intervokaal-
ses asendis tavahelgelt pöördunud, näit.: jäda
'mürk' - ag, jonka 'joulukuu' - erka,
jupkA 'seelik, undrik' - sooka, pajaluu'kkA
'pötekoob' - vaanubruk, pajokkA 'moon' - uäk.

Lühijuhitudel võib kajastuda põhjaseene muu-
retele iseloomulik intervokaalse /j/-i kadu
(vt. RD, 236), näit.: maetuiikka 'hellapendel'-
vaatruk, markA 'kergesti väärdsne' - vapka,
vapka (vt. 3.2.3.2.).

Paljudes vene muuretes, sealhulgas põh-
jaseene murdealal võib kohata /j/-i hääl-
damist rõhulise silbi palataliseeritud konso-
nandi järelle (RD, 90). Nähtus kajastub tõe-
väoliselt lausõuadeski, ehkki alati pole
väljendatav võimalus, et j on loatud sõna
laenuisel, korvamales elneva konsonandi
palataliseerimise (vrd. MUST 1954, 113 jj.,
vt. samuti 3.1.3.12). Näit.: djēna 'töö, tege-
mine' - gēno, ujēžnō 'õrn' - neerouu,
bljūd'stō'kkA 'alustass' - Sutogerko, otajō'a-
kkA 'kruusikeraja' - otvēptka.

3.1.3.11.2. Konsonandile elneva /j/-i annab
lausõuades edasi i, näit.: bannavai'kkA
'bala'auka' - Sannavai'ka, suimA 'hüla-

koosolek' - cyūka, tšaimikkat 'hekanu' - mau-
tukk.

/ej/ > e laenus kopēkkat 'kopikas' - koneika;
vrd. ka jevērē 'punkt' - ebpeu, magazē 'magas-
ait' - marazera.

Tõenäoliselt fonetilisest põhjustest /j/ >
e laenus kizelnō ~ kizennō 'hüll'; mns-
lin' - kucenbū ('pole välistatud analo-
gia või rahvaetümoloogiaga', vrd. kisseli
'hissell, kiesel'; vrd. kucenb).

3. 1. 3. 11. 3. Sõnatõrjumine /j/ on (rõhulise
vokaali järelt) laenuaases enamasti kadu-
nud (või assimileerunud), näit.: jevērē 'punkt-
ebpeu, pienō 'õllepaad' - unbrou, prostō
'haraline, hõlne' - uproctou (adjektiveide kohta
vt. ka 3.2.3.).

Erandlikult /j/ > i sõnades faroi: 'faine' -
btropou, statui: 'raidkuja'; (rõikumõnaga)
pimesk' - estatju, mis on unemate lae-
undena säilitanud algupärase rõhu.

3. 1. 3. 12. /r/-i kohanevuse

Vadja keeles on lateraalvokaal r ja
l erinevaine kombinatsioon. Ühendis taga-
ja keskekskaalidega esineb r ja ühendis-
seovokaalidega l. KRISTE 1948, 13.

Vene laenukses vastab r vene palata-
lise nimata /r/-le, näit.:

bananaiikka 'balalaiika' - бананайика,
kapitana 'kapital, omand' - капитан,
nashova 'hea; hell, õnu' - нашова, нашовад,
maziika 'maatriipintel; peimis' - мазиика,
suona 'elewant' - суон.

l vastab vene palataliseeritud lateraalile /s'/, säilitades selle palataliseerimistagavokaalide ees (misaamuti j-i hääldamisel, vt. 3.1.3.11.1.). Näit.:

bilett'st 'pilet' - билет, bl'uska 'pluus' - блузка,
bolnith'st 'laigla' - болотница,
gul'auja 'noorte tantsumõttu' - гуляние,
kl'aksa 'kirivatuspaber' - клякса, lekar'st
va 'ravim' - лекарство, pajalukka 'jootekoll' - паяльник,
val'okka 'trungipuu' - баняк.

Ühikjuhitududel võib esineda asendusi /s/ > l ja /s'/ > r, näit.: pues'st 'paljak pealael' - русь, polu - 'pool' - пол,
stäva 'humbus, maine' - слава.

/s/ > w laemus krint'st 'eeshoda' - кринж ilmuselt analoogia tel, vrd. krint'st 'eeshoda'.

/s'tu/ > šš : karauss'ikk'st (~ karaul's'ik - ka kõval) 'valeur' - караульщик.

3.1.3.13. - /p/-i kohanemine.

Trumulant on laemdes pinnud,

üäit.: ādrēz 'address' - agrec, brītuva 'habeemunga' - бритва, fonari 'latern' - фонарь, rāc + 's'Ü 'aida' - pagi: pagy.

Vene /p/-i palatalisatsioon võib laenuades säilida üksnes tagumisaali (resp j) es, üäit.: biūha (~ brūha kõrsal) 'kurumängu masin' - mäng - проха, gōrijūha 'hindikala' - копюха, karōhka 'tuhkur' - хорёк.

Ilmselt juba vene muutes toimunud dissimilatsioonid kajastuvad laenud sekletärä 'sekretär' - vrd. v. секретарь, kalvdora 'kondor' - vrd. v. копюгос.

Erandlikult /p/ > m emfaatilises sõnas šrājom 'laiskoorst' - мрадор.

3.1.3.14. /m/ laenuades.

Bilabioaalne nasaal /m/ on laenuades jäänud, üäit.: bezmeni 'margapuu' - безмен, bomba 'kõrkupe v. venisevi õis' - бомбомка, gromkō 'valju, käälekas; hime' - громкий, māhu 'ekilööke, eksitus' - (gats) машу, metra 'lind' - метра.

Vene /m/ on antud edasi vastava geminaadiga laenuades komūna ~ komūna 'kommun' - коммуна, ? summotšikkat 'pausetegija' - (суммотчик).

Tugevamini nasaleeritud u on sõnas
kānfett'si ~ kayfett'si 'kompook'.

k mõjul on toimunud osaline assimi-
latioon /u/ > y sõnas taykariitt'si 'tingrand'-
гоукарят.

3.1.3.15. /H/ laensõnades.

Dentaalnasaal on laemides üldiselt pi-
runud, näit.: baht't 'rosett' - башт, bedijakht
'kluuk' - беджак, hakatt'si 'parool olevate
palvide arvetus (palgiparvetusel)' - накат,
ujēžnō 'õm' - уежеви, remeni 'rihm' - ремни.

Vene /H/ asemel kohtab laemides vasta-
vat geminaati, näit.: kazõnnō 'viinapood' -
казённый, konnitt'ht 'ratsaõigi' - конница.

Sibulantide ees esineb tugevasti nasalee-
ritud h-i, näit.: arestaõiskō 'vaugi-' -
арестантский, goõõrikht 'palgiparvetaja' -
готрих.

Helilise ž ees on nasaliseeritsoon veidi nõr-
gem: kayž'a 'denatureeritud piiritus' - хатжа,
kiyž'ora 'paki'puss' - кутжан.

Sekundaarne u on sõnades blin,triid
'punktsioonid' - блундир (assotseerunud chik va-
u murelõsõnaga bluntesee 'plüürid' - блунтесы ?),
rauspiili 'raspel' - раушпил.

Teeumisklusrihki k ees annab vene /H/-i
edasi enamasti velaarnasaal y: kaliry-

korwaina 'kalanguine' - конекоровый, rezig-
ka ~ rezigka 'kummi' - резинка, prazhki 'plank';
plauksin - матка. q-i esine mine selles
pontrawis on voolja keelele üldiselt omane;
 ARISTE 1948, 12.

Mund braudud:

/h/ > ø : nee, tšina 'ambitakt' - четырца
/h/ > n noas ponnikad 'peed'; nunute mē-
lestupika - ноунутен ilmselt rahvaetnoles-
 giliselt, vrd. poni-nooana 'arumpalae'; est-
paetamine - ноунобатне.

3.1.3. 16. /h/ kohane mine.

laenuades /h/ > tš. Näit.: boluhtta
'baila - болонуса, kantšell'oi 'kantšeli'-
kantšellapna, litšoo 'esmine, esi-' - muše-
boi. Sama geminaat vastab laenuades
 ka vene /tš/- tähendele: litšoo 'itri-' -
aitšeboi.

Afrikaat ts vastab vene /tš/-le noa
 alguses, ainsus näide tšepa 'kett, ahel' - uub.
 ja noades uõžuitsa 'käärid' - nohetussa,
valuitsa 'viltsaabas, vildik' - baneress: banerusa.

3.1.3. 17. /h/ kohane mine.

3.1.3. 17. 1. Sonaalgu lost vene palataliseeri-
 tud afrikaati asendab laenuades tš, näit.:
tšāda 'viig, karm' - rag, tšānikka 'teekann' -

raivusuk, tõernina 'hiit' - repruna.

Saunuti on edasi antud sõnaalguline
[cr] : tõasli·võ 'õunelik' - cractumbui.

Enneaus ilmab sõnales sto (konj.) 'et' - sto,
sit'siä 'kaine' - rutui, t'jakuska 'punnis' -
rekymka, kusjuures viimatiõde on ka ai-
nus beu, mis kajastab vene [r] palatali-
seeritust.

3. 1. 3. 17. 2. Laensõnales paaritultise silbi
järel on vene [r] jätkajaks sagedamini ts,
näit.: gott'sina 'kapsajuurikas; jaunik' - korettb,
kartt'sovõ 'onu paljiparvel' - sapreboi,
kari·tšõjvõ 'pruna' - kopurebõui.
Saunuti [trd]/[r] ts : poth raso itta 'kostitada' -
koTre batb.

Kiit' paaritultise silbi järel on laensõna-
des [r] jätkajaks ts, näit.: burac'tikkat
'väike okerdi' - Sypabruk, uõs jat'suõ D 'mens-
tmatrion' - vecarture, tiubatiista 'korstua-
pühkija' - trybõruet. Saunuti [trd]: brā, trīnā
'küla ühispaala' - Spatruuta, kabac'tikkat 'kõr-
vik' - kabatrük.

[-uk(a)] > tška(rā), näit.: bot'ikat 'vaat' - Sorka,
nāvot'ikat 'jäni' - naBorka.

Afrikaseli mlg on kadunud laemides
kap'sõunõ 'mitmetatud, mitru' - končēnibui,
kap'sukka 'raha kukkur' - konnyk, maõ t'si
'mast' - manra, ponališuo 'vaadaval olevana,

käthesaadaavana' - no hamurrovny.

Helilene afrikaat annab /r/ edasi x-
nas bi:džofkA 'höis, uür' - berëbua.

/r/ > tš laemus ventsatA 'laulatada' -
bettrato.

3. 1.3. 17.3. Sõnatõpõlone /r/ on laemusdes eua-
masti tš, näit.: bugatšid 'linnumõmmutised'-
nyrae, kirpitsa 'tellišhies' - kupnue, soo-
lotš 'kurjus' - donore.

Erandina uäthšA 'pall' - mar.

Vene keeles /cr/ = /tš'/, /ʒr/ = /tš'/ või
murdeti ka /tš'/ . RD, 88-89 ; RG, 44.

Laemusdes vastab neile šš: izoo ššikkA
'voovmees' - uzbozruk, prikaššikkA 'pozell'-
upukazruk, roššottA 'lõpparsel' - paerët.

3. 1.3. 18. Palatalisatsioon laemusnades.

Vene konsonantide palatalisatsioon on
laemusdes edasi antud hane ja ebahit-
laselt, nii nagu vaeja keele foneetikas
üldse on palatalisatsioon võrdlemisi vähe-
kohatao nähtus (vt. KETTUNEN 1915, 113-115).

Algupärase palatalisatsiooni säilundeski võib
paralleelselt taseitusele olla sama laemus-
taine, palatalisatsiooni mittehajastav variant,
näit.: bruka ~ brüka 'kumimängutavoline mäng'-
proxa. Suhteliselt sagedamini võib laemus-
nades vene /r'/-i ja /r'/-i kvahiteet, seda

viiti tagavokaalide (resp. j) ees. Vt. 3.1.3.12, 3.1.3.15.

Üksnes äsja mainitud protnoonis on võimalik püüda /j/ kvaliteet (vt. 3.1.3.13).

Tõenäoliselt sekundärselt palatalisatsioonil kolitab laensõna borashta 'uoor viinas' - Sapamen: Sapamka, žuzu 'müüjal kõueleja, pudikeelne inimene' - žyžoka.

Vene /t'/ (/g'/) kvaliteedi säilimist ei täienda t's (d'ž) kõrgete eesvokaalide ees, vt. 3.1.3.

3.1.3.19. Astmevaheldus laensõnaes.

Astmevaheldus kukkusi murde vene laensõnaes ei vasta astmevahelduse võimalustele murdes. Olemasolevatel andmetel esineb vene laensõnaes üldisemalt vaid tüvevokaalilise geminaadi vaheldust ühik-koosõnandiga (substantiividel on tugevas astmes sg. nominatiivvorm, verbiidel infinitiivvorm). On märgatud järgmisi geminaadireaheldusi:

kk : k : birkkA : sg. gen. birka 'pakkali' poolt antav pempakk, mille esitaumisel saab valmis naha kätte', pižžakkA : sg. gen. pižžakā 'lihtike kumb'.

tt : t (tt's : t's) : baatH A : pl. nom. baatā 'roseti', roetH A : sg. gen. roetā 'uonikogu'.

kämpfett'si : sg. gen. kämpfet'si 'kompreek').

pp : p : näppA : pl. nom. näpaD 'käpp',

troppA : sg. gen. tropā 'teerada'.

tt's : ts : mätttsA : pl. nom. mätsäD 'pall',

konnitttsA : pl. nom. konnitsaD 'ratawägi'.

ss : s : brüssa : pl. nom. brüsaD 'pruss',

karassJ : pl. nom. karasid 'koger'.

šš : š (kanea) : ruššia : pr. sg. 2. p. rušid
'lammutada, lõhkuda', dovariss'sA : sg. konit.
dovarışākā 'seltnimees'.

zz : z : grizzia : pr. sg. 2. p. grizid 'nä-
rida'.

rr : r : borria : pr. sg. 2. p. borid 'kort-
nutada'.

nn : n : garmonni : sg. elat. garmoni'ssA
'lõõtpull'.

Enitatute kõwal koltab vastavast ast-
mevaheldusega geminaate, näit.:

kk : barkkA : sg. gen. barkkā 'lodi, par-
gas'.

tt (tt's) : bonthA : sg. gen. bonthā 'palgi-
kett', (bekeht'sJ : sg. iness. bekeht'siZ 'valge,
valitkond'.

šš : klesšia : pr. sg. 2. p. klesšid 'nosunida,
laita'.

tt's : litttsA : sg. gen. litttsā 'nägu'.

Enneb veel järgmisi laadised haldusjuh-
tumeid :

t's : h : drā, t'ōia : pr. sg. 3.p. drāhiB 'his-
kuda, rebida', nā, t'ōia : pr. sg. 1.p. nāhiw
'korda teha; rietuda; jutustada'.

sk : ś : pr. sg. 3.p. triskaB : trisaśa
'pursata, pritsida'.

3.2. Laenuõnade lõpusilbi käsitlus.

3.2.1. Tiiverekkaalud substantiivides.

3.2.1.1. a - tiiv.

3.2.1.1.1. Ootuspäraselt a - tiiv on laenuim-
sel saanud vene naissoost sõnad, mille
sg. nom. on /a/ - lõpuline, näit.: bāba 'va-
rsema' - šaša, dōkkā 'meistritööd' - goka,
dubina 'müüa, põikpäine inimene' - gybura,
kouuittā 'retavägi' - kontura, shocoroda
'küpsetuspaan' - chobopoga.

3.2.1.1.2. Enamasti a - tiiv on laenuimel
saanud vene meessoost sõnad, mille sg.
gen.-part. lõpp on /a/, näit.: atamana
'kaskapealik', ataman (kukkunõ sõim sõna) -
ataman: atamata, bauttā 'rosett' - šait:
šaita, protokona 'protokoll' - upotokon: upo-
tokona, zapasa 'lagavara' - zanac: zanaca.

Siin tuleb arvestada j. kalima sümbool-
ta, mille järgi a - tiiv üis laenuides ei
prungi alati tähendada laenuimist lihtesõ-
va genitiivist. Laenatud võib olla "1...1" joko
yks. nominatiivista tai koko paradigmalle
yhteisestä abstrahoidusta anusta "1...1". j. kalima
arvates on hilised vene laenud saanud
tiiverekkaali a üi uagu hilised rootn la-
nud some keeles tiiverekkaali i. KALIMA

1952, 74-75.

Eluevaga võiks põhjendada tiivetskaali a sellistes sõnades nagu poia 'naamkas' - ноша, pridana 'kaasavara' - упряжка, sētt's A 'eeskoda' - цены. Laenude atõkad 'prillid' - оран, droi-
kad 'voormehevaaker' - грозен, potõtanikk A 'alus-
piiksid - уогутаттунку tiivetskaali kujunemisel võib tõenäoliselt pidada ka vadjä keelele omaste mufiksite eeskju.

Kindlasti on vene gen.-part. olund lähte-
vormiks ümbugustele laenudele, mis kajastavad lähtesõna tiivetskaali kadu käänamisel,
näit.: bagra 'pootsok' - бары: бары, kopra
'rammimõumi' - копёр: копы, perthra 'pipar' -
перы: перы. Tõenäoliselt saanti vene gen.-
partitiivil põhinevad laenud kleja 'liim' -
kuei: клея, oaraia 'keiahiin' - сарай: сарай,
zuoja D 'puni aastarõugad, nõi' - суи: суи.

3.2.1.1.3. a-tiiv on laenamisel saanud vene
kesksoost sõnad, mille sg. gen.-part. lõpp on /a/,
näit.: d'jersa 'tõitegemine' - джеро: джеро, koleu A
'käänak, kure' - конето: конета, lekarstea
'räärim' - лекарство: лекарства. Vrd. 3.2.1.1.2.

3.2.1.1.4. a-tiiv on laenamisel saanud mõ-
ned vene meessoost sõnad, mille tiiv lõ-
pib palataliseeritud konsonandiga ja mille sg.
gen.-part. lõpp on /a/, näit.: avtomobil'a
'politseiauto' - автомобиль: автомобиль, kujäza

(vd. ~küjäs.) 'värs' - кыз: кызга, kul'a 'ni-
hest kott v. matt' - кыш: кышга, mblla 'mblla'-
pydub: pydubga.

Laenuid propoved'ja 'jutlus' - уповсего:упово-
бегу, tsepa 'kett, ahel' - уеуб: уеубга, Zāpanija
'toke' - zauatib: zauatiga põhinevad samuti pala-
taliseeritud tüvekoosvõandiga lõppevatel, kuid
naissost vee sõnadel. Vrd. 3.3.1.2.1.

3.2.1.1.5. Eelnevatele rühmadele on lisada
ühikuid aensohalseid sõnu, näit.: tōkelot
'peet' - cbikosa, mättoš 'pall' - uare: uarega,
prijätelä 'sõber' - upuatub: upuatubga.

3.2.1.2. i - tüvi.

3.2.1.2.1. i - tüvi on ootuspärane nais lae-
andes, mis põhinevad palataliseeritud tüve-
koosvõandiga lõppevatel mees- ja naissost
vee sõnadel, näit.: bondari 'pühtsepp' - Sorgap
drihi 'müda haavas; (tantsit. ka sõimussõna)' -
gratib, kripost'st 'hiidlus' - apenost, tunneli
tuheli 'tunnel' - tyreeli. Vrd. 3.3.1.1.4.

3.2.1.2.2. i - tüvi kohtab aga selvestest
laendest, mille puhul oleks eeldatav pigem
a - tüvi. Enamasti põhinevad ühikused lae-
nd vee naissost substantiividel.

Nimetatud i - tüveliste laensõnade hulgas
on võimalik onitada järgmistele rühmadele:

1. Valdavalt i - tüvi on nais laendest,

mis põhinevad zg. nominatiivis vokaalijärgse /p/-iga lõppevatel vene sõnadel, näit. : karahtori 'iseloom' - кара́тер, klõveri 'ristikhein' - кле́вер, uatori 'uutor' - уо́тор, stõllari 'punnsepp, tisler' - сто́ларь.

Võiks eeldada kohanevust vadjä (ri-nifidri)ga, vrd. näit. : hakuri, itkuri.

Teiselt poolt on olemas ootuspärase (i-tiiviga) laenuid, näit. : boudari 'piitsepp' - бонда́рь, d'z'ikari 'metslane' - гука́рь, fovari 'lõõn' - фока́рь.

Käsitletava rühmaga on liitunud ka laenuid kl'justari 'hiivilajalgi kirikus' - клоу́ста, ning algupäraselt uvissoost sõnad fateri 'majutuspaik, öömaja' - фате́ра, haleri (sõimusõna) - хале́ра.

a-tiiveliste laendena on niishi kali'do-ra 'koidor' - кало́дор, li't'era 'sõidudohu-vent' - ли́тер ja algupäraselt uvissoost sõnad figura 'kannistus, figuur' - фигу́ра, kabura 'kabuur' - кабу́ра.

2. Tavalisemalt i-tiivi on laenuks, mis põhinevad 2- ja enamasilbilistel zg. nomina-tiivis sibilantidega lõppevatel vene sõnadel, näit. : grādoss'i 'kraad' - градус, krandašši 'pliats' - кара́таш, kparigam, šabasši 'pühkus; päevatöö lõpetamine' - кара́ган. Neude kõval ka algupäraselt uvissoost kaabass'i

garbass 'vorst' - кондаса. Vrd. volj karjušši-
tiüpi sõnudega.

Ootuspärane i-tüvi on alms karass
'hoges' - караць.

Sibilaandile eelneva i korral on tüve-
vokaaliks süski a, näit.: barissa 'võit, raha-
line kann' - барыш.

3. Mõnel juhul võib mõjustajana aruesse
tulla vene samatüelise tületis, sageli
verb, näit.: bajani 'bajaan' - баети, vrd.
башмук; karavili 'vahtkond, valvepost' - каравл,
vrd. каравуитб; hakatt'si 'paneel olevate pal-
kide nimetus (palgipaneetusel)' - накат, vrd.
накатуитб, storoži 'valit, valvur' - стороже,
vrd. сторожеуитб.

4. Laenu põhinevat lühite sõna mitum-
el võib tõenäoselt jädada järgmiste sõ-
nade juhtul: propot 'props' - пропосы,
õpaleri 'tapeet' - унаперы.

Põhinevane vene sõna mitumise korral
võib aruesse tulla unjalgi, näit.: maueri
'viis, koosseis, maaler' - мастер: мастера,
kämpett'si ~ kämpett'si 'kompvek' - компет:
компетеры, plāni 'plaan' - матт: матери,
hilkk 'hilu' - мурька: мурьки.

5. Lõpuks tuleb märkida, et nii mõnelgi
juhul saab aruendada eesti või ka soo-
me vastavate i-tüveliste sõnade eeskuju-

ga vadja sõna tiivevokaali kujunemisele,
 häit.: fundament 'si' ~ fundament 'si' 'vunda-
 ment' - фундамент, vrd. e vundament: vun-
damenti, māsteri (paralleelselt ilusse eesti-
 laemuga meisteri 'meister' - e meister: meisteri)-
мастер, nūmeri 'number' - номер, vrd. e num-
ber: numbri, tōni ~ tōn 'hääle; toon' - тон,
 vrd. e toon: tooni jt., saamuti aptekk 'apteek'-
аптека, vrd. e apteek: apteegi, maš 't'si' ~ maš 't'si'
 'mast' - машта, vrd. e mast, masti jnt.

Vähemalt 2/3 kõnnetavatest i-tiivelistest
 laensubstantiividest on sellised, mis alams-
 ja ülemsaksa, harvem vene keelest on lae-
 nud eesti keelde ja saanud eesti kee-
 les tiivevokaaliks i. Vadja ja eesti keele
 kontakt on hilisemalgi ajal olnud küllalt
 tihe, seda tõestavad aruand eesti laen-
 sõnad vadja keeles, sealhulgas kukkum' auur-
 des. Sama kehtib ka vadja - soome keele-
 kontakti kohta. VT. ARISTE 1981 I, 58-63.

3. 2. 1. 2. 3. Seni mainimata i-tiivelistest
 vene laensõnadest moodustuvad veel ühe väi-
 kse rühma need sõnad, mis põhinevad
 vene /u ja /- lõpulistel substantiividel: api-
ra 't'si' 'operat'ioon' - операция, guberni
 'hubernang' - губерния, kant 'rel'ari 'kant' 'lei-
 karusena' - кант, mat'eri 'õhuke vab'ri' 'hüangas'-
материал, penzi 'pension' - пенсия.

Nende kõvale saab riiski asetada ka a-
tüvelisi: milittat 'milit' (vrd. ülittat 'tänav')-
mummu, stauttat 'randteejaam' (vrd. sauttat
'eskhoda') - cratusua.

3.2.1.3. o-tüvi.

3.2.1.3.1. o-tüvi on mõningates laemides, mis
põhinevad vene keelest substantiividel, näit.:
pero 'nlg' - nepo, ra, d'z'io 'radio' - pagno.

o-tüvi sõnas gü, t's'ioD 'magus riivpuder'-
küta on saadud nähtavasti analoogia teel,
vrd. ka, t's'ioD.

o-tüvi laemus mätko 'ämm' - matka on
võimalik saanud analoogia põhjal, vrd. bät'ko
'äi' - šatoko, rayko 'lang'. Ühtlasi märgitagu,
et vaelja keeles saab suhtluga o anda sõna-
le ka deeminantse varjundi; vt. ARISTE 1948, 125.

Sama suhtluse otsese rakendamisega võib ol-
la tegemist vene vokatüvile põhineva laensõna
bōžo 'jumal' - šer: šore juhtul (vrd. ka ku
tōžo ~ tōžō (adv.) 'ka, isegi', mida sel juhtul
saaks pidada proportsionaalanaloogia teel ku-
juumiks; vrd. vdi tōžē ~ tōžē ~ tōž 'ka, suunati'-
ARISTE 1948, 116). Teine vene vokatüvile põhinev
laensõna ot'se 'issameie' (ARISTE 1981II, 367) on
ootuspäraselt e-tüveline, vrd. ru ot're.

3.2.1.3.2. Rõhulise /õ/ korral lähtesõna
absoluutse lõpus võib laenu tüeevoka-

likes olla õ : pal'tõ 'palitu' - namtõ ,
kriutõõD(pl) 'esthoda' - apõõõõõ . Mitmuse
tunnuse i ees on automaatne füüesaheldus
õ > ai : pl. gen. kriutõoi .

õ -tüvi ka uis laemdes, mille lähte-
sonad vene keeles on adjektiveidega samalõ-
pulisel, s.t. oma päritolult adjektiveid, näit.:
d'žižurnõ 'korrapidaja, vahur' - гenschynui ,
quavõ 'ülemis' - набравui , l'ohkõ 'hops'-
üence , tõainõ 'teemaja' - райная . Vt. 3.2.2.

3.2.1.4. u -tüvi .

u -tüvelised on need laemud, mille läh-
tesonadel vene kõnekeeles on sg. gen. - part.
lõpp /y/ , näit.: pärü 'aur' - uap : uapy ,
tõäju 'tee' - raü : rato , või laemud, mis põ-
hinevad vene sg. lokativeil, näit.: rāju
'paradiis' - paü : pato , kodu 'kõik, kooq' -
xog : xogy (eespooliselt ü : räct'õÜ 'rida'-
pog : pogy) . KALIMA 1952, 78; AMBUS 1977,
6-7 .

Nüüguusti ühnikute u -tüveliste laemude
puhul, mille vene vasted on /y/ - lõpulisel
daatiosis või akusatiivis, võiks eeldada tü-
vevokaali kinnistavaid omakeelset analoogiaid:
frakku 'lipp' - флар (sg. dat. флары) , vrd.
takku 'takk' ; zbruju 'valjad' - сбрыя
(sg. ak. сбрыю) , vrd. tuju (subst. ja adj.)

'tjuu ; tjuukas (hobuse kolka)'.

Kujunemis põhjustelt eraldatavaks rühma
u-tiivelisi sõnu moodustavad elusolendide määr-
kivad deminutivese või deskriptiivse iseloomuga
laendid, näit.: gul'u 'tuei' - ryna, uus'u
'sääsk' - vuyuka, z'u'z'u 'susinal kõneleja',
pudikeelne inimene' - zyz'zoka. Vrd. näit.
po'so 'põssa, põrsas', t'si't'si 'väikelaps' - gu'ra.

3.2. 1.5. e-tiivelised laendid on je're 'junt'-
el'peu, magaz'e 'magasid' - va'ra'ze'ra. Vrd. 3.1.3.11.3.

3.2. 1.6. Juba eelnevalt ilmusel, et mõnede
gatel juhtudel on algupärane sõnatopp
või mõneks asendatud või kohandatud
kukkusi muudele karilikuks sõnatoppu või
mõnega - tõenäoliselt keelelise analoogia
põhjal.

Näit.: bosseli 'nõõriga kokku seotud vana
king või kaloss, kott' - Socet'o, vrd. näit. ko's-
šeli 'tolikmärs ; ringpari' - ko'mer'o ;
kab'uka2 (~ kab'uk'ka kõneal) 'kingakonts' -
ka'd'uka ; i'm'ika'd 'nimed' - u'm'e'm'ika ;
me't'a 'krüü' - me'n (võib olla proportio-
naalanaloogia tõttu, vrd. näit. ma'st'a'd 'lin-
nased', kel't'a 'kollekt, kolle-', val't'a 'vald,
võimala'.

Sõnu võib olla muundatud ka algu-

pärast nifikaat või sõna lõpusa ära jät-
tes, näit.: bomba 'veriroosi v. verikupu õis' -
boomboika, merza 'kurjus' - vepzaibis,
nosput'si 'teedelagunemine' - pacnytsya.

Kontaminatsioonilistest moodustistest, mis
on tekkinud laenu sõna ja sellele mõisteliselt
lähedase tuntud sõna kokkumisel, on vi-
vetada provocin 'lame auguline kaandris'
(vrd. upodou 'obadus' + ku avocin 'võti').

Uue laenu sõna puhul võib olla tege-
mist kontaminatsiooniga mõisteliselt lähe-
dastest vene sõnadest, näit.: quodiatA
'ära uellata' (vrd. vu motatb 'uellaama',
vu unord. motatb 'maitsema, uilpama',
vu unord. motba 'uella, kõri'), sograd
'kala lõpused' (vrd. vu unord. mara 'kala-
põsk', vu raepu 'lõpused').

3.2.2. Tüvevokaalid adjektiivides.

3.2.2.1. Vene keelest laenuatud adjektiivide
tüvevokaaliks on üldistunud o, mis
omamoodi nifikaatna asendab lühikesõnade
kõigi ngvorumide lõppe - radja keeles so-
kategoriat. pandub (vrd. näit. požaru
kiska 'tulitõrjesoolik' < vu nosapnaa
kunika).

Näit.: bõšennõ 'metrik, pöörane' - Šemetennõ,
kossõ 'kõõrdnõlmne, viltune' - kocoü, litsoo

'eesmine, esi-' - musebani.

Oletatavasti kajastab -õ põhjaneene muu-
retele omast grammatilist vähtust, nimelt
meesmuu adjektiividele üldist rõhulist
/õj/-lõppu. RD, 237.

-õ-tiivelised on sellised laenustantideidki,
mille lähtesõnad vene keeles on adjektiivide-
ga samalõpulised (oma päritolult adjektiivid).
H. 3.2. 1.3.2.

3.2.2.2. On vaid vähesed erandeid, näit.:

broŭze 'prouksine' - брызобум, müder
'hummaline' (vrd. veider i müder) - мыггербум,
vetõni 'igavene' - беретни.

Laenud krüta 'järsk' - крыта, крытая; näs-
kova 'hea; õrn hell' - наскова, наскобая; markat
'kegesti määrdune' - мапка, мапкая; vesona ~
vesõna 'rõõmus, lõbus' - весе́на, весе́ная võivad
põlvneda vene adjektiivide lihtsuvormidel või
otseelt uisssuvormil, peegeldades viimasel
juhul põhjaneene muuetele omast interoskaal-
se /j/-i kadu. KALIMA 1952, 79; RD, 236-237.

Ühikjuhtudel kohtub laenadjektiivides vad-
ja mitiksit, näit.: kalijhorovainat 'kalanguvine' -
калехоробани, malinõtkainat 'vaarikapruvine' -
малинубани, porussinainat 'purjeriidest, pur-
jeriideine' - парусниги.

3.2.3. Tüvevokaalid verbides.

3.2.3.1. Valdava osa laeneverbe on a-tüvelised sõltumata tüvevokaalst lähterõnas.

Nimelt järgneb tüvevokaal a vms infinitiivi tunnust /i/ edasiandvale t-le, mis laenõna tegemas astmes gemineerub (vt. 3.1.3.13).

Näit.: kontatta 'lobiseda' - kontatb, karaülittä 'valvata' - kapaymitb, kapittä 'koguda' - kounitb, troumttä 'käiruda; mudida; (paigast) liigutada' - troumytb.

Liktoe laenuühuma moodustavad a-tüvelised verbid, millel infinitiivi lähteõrn vms keeles on kolmesilliline. Neis laenudes asendab algupärase /u/ või /a/ diftong ei, näit.: novoeittä 'püüelda, taotleda; jultust oodata' - nopebutb, proveraittä 'kontrollida' - uproberutb, resoeittä 'journstada' - pusobatb.

3.2.4.2. Kahesillilisi /u/- ja /a/-tüvelisi verbe on laenatud ka vms infinitiivi tunnust ära jättes, kusjuures i-tüvelistele laenõnadele lisitub infinitiivis a, a-tüvelistele -tA. Näit.: kleššia 'noomida, laita' - kueusutb, mäliä 'kontutada, uneljuda' - uamutb, slävia 'kellestki halba kõnelda' - crabutb; brüdatA (pidevalt tegemist märkiv verb) - špogutb ~ špeggutb, trepatA '(rõivast) kulutada, rikanda' - trepatb.

Enamik neist laeneverbidest põhi-

neb tõenäoliselt vene sõnade infiniitideil.
Vene sõna pr. zg. 3. pöördel saavad põ-
hivada dāviB 'rõhub, nõuab, pigustab' -
gabūt : gābut, ležžia 'lamada, lebada' -
uereatb : ereut, smižia 'steemida' - aijsuivb :
aijsuut (vrd. saamuti smižba 'jumalate-
mistus' - aijseda, vrd. 3. 1. 2. 6.).

3. 2. 3. 3. Infiniitideis konsonantide listel
vne verbidel on laemdes tüveeskaaliks i:
dā, t'bia 'hiskuda, rebida' - gareb, grižia
'värvida' - apazb.

3. 2. 3. 4. Partikli -ca annab laemdes
edasi -ssA, mis ühtib kukkuri murdele
omase infiniititunnusega. Sellele eelnev
verbiitidei võib olla alajaotuses 3. 2. 3. 1.
hijeldatud laenuverbi analoogial moodus-
tunud infiniitivorm, tüveeskaal seega a.
Näit. : shimattassA 'end pildistada lasta' -
crumataca, starattassA 'piigutada, teha tub-
listi tööd' - crapataca. Viimati toodud sõnal
on ka i-tüveline variant : staratt'i'ssA.

/u/-tüveliste verbide laenuisel on
-ssA tõenäoliselt lihtne vene infiniitidei-
tunnusest ära jättes, näit. : uā, t'bi'ssA 'ette
valmistada; pidulikult mietuda' - uagutoca,
vōi d'i'ssa '(kellegagi) läbi käia; hoorata' -
bogutoca.

Kukkuri murdele omaste hü - infiniit-

ga reflektimis - translatsioonide analoogial on saadud laen žārihūsst 'hüpseda' - seaputõua; vrd. vērahūsst - võõrduda.

3.2.3.5. Vadjalaste, sealhulgas käntletava kukkuni muude kõnelejate üldise kakskeelsuse tõttu on võimalik vadjal verbikonstruktsioonide asemel vastavate vene verbivormide kasutamine (vt. ka LAANEST 1975, 227; ARISTE 1981 I, 44). Näit.:

vesi ko kēhup, riezumiä davarjū. koffi
'kui vesi keeb, siis ma keedan kohvi';
tuli aurakertä, ott'si lüvää šubä pojs, pältä
d'i zakazais üht portsa rokkä (NVK, 163)
'ja tuli ise alumisele korrusele, võttis hea kanika seljast ja tellis portsioni kapsa-
suppi'.

3.2.4. Laenuvastandite arvest.

Vene mitmuslikud sõnad on ka laenu-
tuna tavaliselt üksnes mitmuses kokku-
võetud (tüvevokaal enamasti i/ka a või i),
näit.: atõkad 'prillid' - orau, bliv, tsid
'punkäsnad' - šunese, kamaššid 'hingad -
rõõmud'.

Erandlikult on arvestuses kui mitmuses
esinevad laenud sētthst 'eestkoda' -
esuse, potštannikkst 'aluspiikrid' -
neguetastunku, propst 'props' - uponce,

kantseruA 'kousero' - консерва.

Mitumslikeus kohtab selliseidki laene,
millel vene lähteoorumid on võimalikud mõ-
lemas areus, näit.: karamisrad 'kaelkoo-
gud' - копорецки, mestad 'purre' - мост,
ponatedad ~ bonatedad 'normijumala teenistus'-
narraduga. Ühtlasi lisatagu tüüpilise näide
kujunemisprotsessi kohta: kriuttsad (pl.) 'es-
koda' - кприсадо 'välstrepp, tõdu (murdeti-
märgib ka mitmesuguseid muid maja välis-
elutisi)'. Sõna kuulub järgmisse analoogia-
risteemi: trapud (pl.) 'trepp' - gõamitsoi
kriuttsad (pl.) 'võrastekambri trepp' < ropruga,
кприсадо - kriuttsad (pl.) 'eskoda'
< кприсадо.

4. Kaensõnade mõisteline lügendus.

Järgnevalt esitatakse iseloomulike-
meid mõistelasid, kus kukkusi moodles
leidub vene kaensõnu.

4. 1. Ühiskondlikud rihted.

4. 1. 1. Isikute nimetused.

arestant / A 'vang', bediijakk / A 'kehtik-
talupoeg', boroni 'parun', dovarišš / A 'selt-
siimees', semmi 'd'žikarw 'metslane', grauuō
'ülemaas', gräfi 'brake', gruut'siimehed
'talumehed, kelle talukrunt on teisest kü-
la taludest eraldi', ho nosto 'poissimees',
jere 'junt', kujāža ~ kujä's 'üürst',
kommunist / A 'kommunist', kusakk / A 'kulak',
manželi 'mannel', natšannikk / A 'ülemaas',
pomešikk / A 'mõisnik', podatt / A 'mannikas',
prael'aššō 'mõtsavalitseja', tatarina 'tatar-
lane'. Ameti nimetuste kohta vt. 4. 5.

4. 1. 2. Institutsioonide nimetused.

art / A li 'artell', guberni 'kubermang',
kantšell'ari 'kantšeli', koštō-za 'kolhoos',
kommūna ~ kommūna 'kommun', so bra'hid
'külahoosolek', sael / A 'kõnkozn', niina 'küla-
hoosolek', tuuma ~ tuama 'vaugla'. Vt. ka 4. 1. 3.

4.1.3. Rahalistes mõtted.

bovššA 'voit, rahaline kasu', biletH'sT 'pilet',
birkkA 'parkali poolt autas pumplik, umb-
 le entaenisel saab valmis uaha kätte',
buftetH 'pulmeet', dobra 'omand, vara; kraam',
gröššA 'poolekohane', imeijä 'varandus,
 omandus', kāzua 'raha peidupaik', kapi-
 tana 'kapital, omand', kapsukH 'rahakuk-
 kur', kāzounō 'kroon vänapood', kopēkH
 'kopikas', li'tkad 'liigid', markH 'postmark',
vanogaD 'maksud', penzi 'pension', po-
 utšH 'palk', restorāna 'restoran', roššot-
 ta ~ roššotH 'lopparid', rubla 'rubla',
viutšH 'lett, ümberilaud'.

4.1.4. Mõnemeelseid nimid võim ühis- hondlike mõtte alalt:

ādrēZ 'address', gazett'si 'ajaleht', lit'e-
 ra 'õrdudokument', manifestot 'manifest',
āira 'rahu', ōtšered 'järjekord', pašportH'sT
 'pass', pošovkA 'amla', poesH 'kuts, tea-
 de', protokont 'protokoll', riiskA 'pagendus',
olāva 'hulmus, au; naine', veli, töoitevate
 'ülistada; austavalt nimetada, tituleerida',
voli 'ülemisõim', ülvtšA 'tänav'.

Ühishondlike mõtteid väljendavate mõis-
 tealade kohta vt. ka 4.2. - 4.5.

4.2. Perekondlikud sõhted.

4.2.1. Sugulusalane sõnavara.

bäba 'vanaema; eit', bäbuška 'vanaema; eit, mees', bät'ko 'äi', dēda 'vanaisa, isaisa', dēduška 'vanaisa', dädä 'onu', māma - māmA 'ema', mātho 'ämm (mehe ema)', plēvājānikkA 'õe-, vennapool', vuunkkA 'laps-laps'.

4.2.2. Pulmakombed, -talitus.

buoikA '(pulmades) liit kaela ümber', bruukA 'pruntueitsi (tavaliselt perimehe õde)', drūška 'peirupoiss (tavaliselt perimehe vend)', kavaler 'perimees; kavaleri', pōdmuškAD 'pruntueitsid', pridana 'kaasavara', zēmitA 'perg', tšūda 'kuumitus; valga kalt rüetunud pulmasõbrad', tšū, džiš-sA 'valgata da, esineda tšūdana pulmades', ven, tšatA 'laulata da', venokka 'järg, vanik', voskaD (mõrja vanemate kohta pulmades taretatud nimetus).

4.3. Kiriklik ja uskumuslik sõnavara.

āda 'põrgu', bōžō 'jumal', domovikkA 'majakaldjas', dūlikA 'king', ihona 'ihoon', jorkA 'joulukuu', ki'bokAD 'kapp pühakujade jaoks', kl'justari 'kinnulajalg kirikus', kresmoichot 'protsessioon', kes, tšī-t'el 'unne võtimategija', molitvit 'palve', obrazA

'piikaplet', päshA 'lihasõhterai', pokoimik-
ka 'kadumike', pomi-nouia 'arumpahel',
ponafedad ~ bonafedad 'arumjumalateenistus',
prühoda 'kogudus', proposed'jä 'jutlus',
prorok (iliä) 'prohmeet', räja 'paradiis',
ouužba 'jumalateenistus'.

Kiriklikke tähtpäevi märkivad laenuvad on
huāri 'florispäev (31. VIII)', pomiinkaD
'peed; noomte mälestuspäev', prāzuikkA 'hi-
viku päev tähistamine', rod'žit'el'äD 'tervise-
mate mälestuspäev', spāssA 'Kristuse ärase-
letamise päev (6. VIII)', nebottA 'noomte mä-
lestuspäeva tähistamine', traitssa 'meeste-
päev, uelipäev', vižen'jä 'ristiülestamis-
päev (14. IX vkj.)', voznjesen'ja 'talvavõit-
se päev'.

4.4. Arvutamise, mõõtmise, ajaarvamise.

4.4.1. Mõõtmise ühikud.

arššinA 'aršin (= 0,71 m)', d'uma 'toll
(= 2,54 cm)', grāclossT 'braad, piigal', hi-no-
metrA 'kilomeeter', litra 'liiter', pūda
'pund (= 16,38 kg)', sozokova 'neljakümne-
pangene; pool pudelit viina', tšetoerikkA
'stverik (= 12,7 l)', versha 'versok (= 4,445 cm).

4.4.2. Ajaarvamisega seotud laenuvad.

EmnikaD 'müüripäev', maslenitsA 'vastlapäev',
oktjabriku 'oktoobrikum', veda 'kolmapäev',
strōkkA 'tähtpäev', nitkaD 'ööpäev', ša-

baššõj 'pukkus; päevadöö töpetamine'.
Kiivkõhke Fähtpäev märhivate laenuade koh-
ta vt. 4.3.

4.4.3. Nendest arvatamist võt hulka märhi-
vatest laenuadest on entada ftaroi 'tino',
nümei 'mumber', paruo 'paaris-', seredijõ
'keskmine';

bezmeni 'margapuu', bäriimä 'miletäis',
d'üzua 'toos', kamplõ'sj 'komplekt', metaa
'meeter (möödujuma)', patõk 'pakk', tõet-
ver H'sj 'uelpanduk'.

4.5. Ametnimetused ja tööriistad.

4.5.1. Ametnimetused.

bondari 'püthrepp', dabruimikka 'hobuse karjus',
dõkk 'meistamees', izvoõõikk 'võõimees',

jõgori 'jäägor, palgaline jalimees', kämei-
õikk 'müürsepp', kabacõikk 'kõrbumik',

kandlotõari 'konduktor', kapiitän 'kapten',

kouoara 'munaaja', brovõõikk 'katusel-

panija, kukark 'kõkk', lemikk 'metmik',
mästeri 'meister', maläri 'maalor', mili H'sj

'müliis', ijadika 'lapskõrdja', pästori 'küla

abikarjus', petõikk 'põthrepp', prüõõikk

'punnsepp, lundsepp', poroõ 'helmer, ettekand-

ja', portuo 'rätsep', prükõõikk 'pöesell',
prüõõõ 'prüõõ', regent 'orkestri- või kooru-

juht', sapoõõikk 'hingsepp', skletõirä

'sekretär', signalista 'signalist', stēdovāt'el'a
'kohtunuraja', stārostA 'külasvanem', stol'vii
'punnep', stōroži 'vahit, valvur', sakaturbik-
ko 'kroonija', špiōni ~ spiōni 'spioon, uhk',
tumbatšista 'korstapühkiija'.

4.5.2. Tööriistade ja vahendite nimetused.
burav, tšikkA 'väike oherdi', donottA 'peitel',
kamua 'mür pumbõhkuurishines', karamisad
'kaelhaagud', kinga 'kirka', klina 'kiel', kono-
porottA 'oherdi', kopra 'raamunimisuni', roma
'randkaug', rovuškA 'püümis, lõks (hiirtele,
tuhkruttele)', uazirkA 'maalipiintel', u-
porsnikka 'õrnkübar', uapirka ~ uapirkA
'üil', uakal'uska ~ uakal'uska 'lihtke uaskel',
uõžui, tsad 'käärud', uoniskad 'kanderaam',
otajorkA 'kruvikeeraja', paialuikkA 'pote-
kolb', ranõpili 'raspel', taykaräH'sT 'tung-
rand', tatškad 'iiberattaline liikkem',
t'jakuska 'püümi palkude löömiseks sei-
ua', uffotka 'potikark', vējenskA 'tuleamis-
masin', vüri 'oherdi'. Vt. ka 4.6.2.,
4.7.2., 4.8.2.

4.6. Elutised, elutusvahendid ja -materjalid.

4.6.1. Elutised, rajatised.

bāõhja 'maamõõtuistom', barakkT 'barakk',
däH'sA 'meila', deorttA 'palle, loss', fabrik-
ka 'vabrik', fateri 'majutuspaik, öömaja',

fundament 'õi' ~ fundament 'õj' 'vundament',
gõrmit 'õi' krin 'õaD' 'võrastekambri' 'trepp',
kaholosa 'kõrdoos', komuni 'tuba', krē 'õs, t'õj'
'kõdlus', krin 'õD' 'eeskoda', magazē 'magasi-
 ait', mostaD 'õild', mitšnikka 'kõvula',
podvansa 'helder', saraja 'keevahiin', stut 'õA'
 'eeskoda', staut 'õA' 'saudtejaam', storoška
 'valenurituba', zāna 'tuba', zavoda 'raaesi',
tuneli ~ tüüli 'tunnel'.

4.6.2. Elu- ja aine- ja materjalid.

bapka 'papp', brüss 'pruss', drāto
 'pigitraat', kirpiti 'telliškiei', lesad 'telli-
 gud', konat 'õA' 'jāme kõis, tress', mārd'zittat
 '(lae)tala', mārad 'tellingud, purre', pane
 'panel', plavkki 'plank; planksein',
provoonokka 'traat', propst 'props',
staika 'tugi', šēphat 'laast'.

4.7. Jõendus-, mere- ja maamaterjalid.

4.7.1. Laevad.

bagra 'postkask', barkka 'lodi, pargas',
bujā 'poi', gili 'laevahiil', kli 'õeri' 'klii-
 vepuri', nōvavaihtā 'õnda paati pōrast
 õhe aavaga', maš, t'õi ~ maš, t'õj '(laeva) maš',
priostani 'sadamaniid', riizgata 'loovades
 purjetada', maui 'paadi pōhjaland',
stokk 'laevapuri', tōoma ~ tōoma 'õidlu-
 kiina, mump', veha 'mārkland', teveas 'õä-

kuusena vees'.

4. 7. 2. Eraldi märgitagu kukkuv ummolest üles kirjutatud palgipaneetusalase laenuva-
vara rohkust:

BouH A 'üle jõe minev palhdest kett, mille-
ga paneetuse järel veetakse kõik jõesolevad
palgad kokku', go uk A 'palgipano', go ũ rikk A
'palgipaneetaja', harH 5000 'palgipaneele lunda-
dest elutatud onu', jõrsid 'ühendus-palki-
de nimetus', karaul'sikk A & karaussikk A 'val-
kur, palgipaneele saht', koburkk A 'väike
ueltast palgust koosnev pano', koõ'seli
'wngpane', uuhof'sikk A 'eemaldunud pal-
hude otu ja püüdja', uūke & uūg A
'eemaldunud, hõlbumund palk', uakH'si
'paneel olevate palhude nimetus', pliH A
(mingi palgi nimetus), suā, t'st 'paks pikk
hõõs palgipaneetusel', sortofk A 'palkude
sorteerimisloht', sortof'sikka 'palkude sorterijs',
oprāva 'paneetus', nummanē 2 'palgi-pan-
eetaja', nummof'sikk A 'palgipaneetusel pane-
tegijs', sest A 'pikk võtte palhude ja paneel-
de tõukamisels', taskali 'paneemees'.

4. 7. 3. Kalapiüügivahendid.

astraga 'ahing, väster', brounikk A 'uost, mi-
da veetakse vees koududes', peruotH A 'põlja-
õug', sath A 'kalakummi', otagana 'ahing
pidevmerõugas', zāpauja 'toke', zakona -

viisade, mõrdade taga olev tõkkeõrk'.

4.8. Kodune arajapidamine.

4.8.1. Põllundus- ja karjandusalaue sõnaseara.

arkana 'kõis hobuse kaelas, hobuse kiuninidu-
miseks', buga, tsiD 'linnuhirumitised', käppana
'viljasihtkude kimp', pärüjõ 'hesa', perihosa
'heinakaar', prüga 'ades', prümüsa 'hoost',
progonA 'karjatee', rassimod 'aiumelavad',
roškA 'idu', sada 'aed', šipa 'hobusevana aa-
ga', zbrüfu 'rafad', žorob 'sõim'.

Koduloomade ja kultuurtaimede nimetusi
vt.

4.8.2. Tarbeesemed.

britua 'kabe meemuga', bud'ilnikkA ~ bu, d'zilnik-
kiA 'äratuskell', fonari 'latern', gräua 'kraan',
grēbeni 'kabe poslega kamm, muga', jašših-
ker 'punkast', käru koru, kiškot 'voolik',
kl'aksa 'kuvastuspaber', koikA 'kovku, la-
vats', korophkA 'karp', kul'a 'münest kott',
vi mat, vāvittsA 'hari, lavats', vāoštškA
'järi', ležankA 'alijupatsas, piak', maet-
nikka 'hella pendel', metra 'lind', pa-
peroshkA 'pabeross', pitškA 'tuletiik',
poibričānA 'kate', posetšikkA ~ posetšikka
'kinnulajalg', proceaiu 'lame angulone
randme', prüžin 'vedru', ra, d'žio 'ra-
dio', reziyka ~ reziykA 'kumm', utškA 'käte-

pidel 'nõel', nõtkA 'laul', neet'sisa
'lambitant', neet'at 'pinnujalg', õirne ~ õirneA
'voodveeris', nõnn, õkapp 'kapp', õnaga
'õõgi maust', õpaleri 'tapseet', zerkkana
~ zerkkanaA ~ zerkkana 'peegel', õiletkA 'õilett',
telefonA 'telefon', trüba 'kõmp, null',
tõumadana 'kõneer', tubaretka 'taburett'.

IV. ka 4. 8. 3., 4. 9.

4. 8. 3. Aumad.

Süa on koondatud mitmesuguste koduses
majapidamises tarvitataate aumate mine-
tus.

bljüdstõkA 'alustass', bl'üda 'alustass',
botskA 'vaat', kruškA 'kruus', nätkA
'sarekruus', rohaykA 'pempali', maushkA
'pümauamerg', amrafkApata 'sarepata', pod-
nosA 'kandvik', puzirkA 'pudelike', ruka-
moinikkA 'kätepemuõu', õaharnitt'A 'muk-
mõõs', shocoroda 'küpsetuspaun', stõkarna
'jõogi'klaas', trinoškA 'kolmejalgu pempali',
tõainikkA 'teekann', tõadkA 'teetass'.

4. 8. 4. koduse majapidamisega üheneeluses eri-
tatagu ka mõnugate vedelike, ainetega jms.
nimetus:

jäda 'mürk', karass 'petrooleum', kupetkA
'keemud veri', kleja 'liim', vähkA 'lak',
vestA 'krüüt', pärn 'aur', poroškA 'pulber',
tõäda 'viig, karm', tõerimisa 'hiut', vära

'pigi'.

4.9. Teidud ja toiduvalmistamine.

4.9.1. Teidude nimetused.

blina 'plün', boranika 'baranika', bränikad
'piparkoogid', burika 'sai', gäššat 'piimamp',
güštšioD 'magus riisipuder', perkonolke 'süda-
musele pulmal', haxža 'denatureeritud piiritus',
käufetš'i ~ haxfetš'i 'kompjot', kassass ~
gassass 'vorst', kantservat 'kouserv', koffi
'koho', leposhka 'ümar leib', limonada 'li-
monaad', pajokka 'moon', perittat 'pipar',
porukēvō 'sepiik', rossi-kana 'kolakala',
slifka 'piimakoor', souss 'kaste, soust',
štšüdeni 'lihasilt', subari 'hüvrik', šoha-
-pudm 'hirsipuder', zakushka 'ampaste',
sakusha, zelja 'roheline', tšäja 'tee',
tšouasürimod 'hüvitangud', tšōwaga 'kõrpiim',
ukmž 'äädokas', vārenja 'keedlis', vatniškot
'kolupiiuapirukas'.

4.9.2. Teidude valmistamine.

davaripū 'keedan valmis', kepeštšitā 'mitu-
tada', kukhija 'kook', histA 'kiipsetusplaat',
plihtA 'plüt', žāwhüssA 'kiipsetala',
žāritā 'kiipsetada', vāliā 'leivateinast
müllida'.

4. 10. Riided ja rõivastus, nende valmistamine

4. 10. 1. Rõivaste nimetused, etteel rõivas-
tel.

baat A 'rosett', baslikk A 'parvik', bl'uska
'pluus', brošket 'pross', furashet 'uokkumits',
gantukket 'kaelaraht', juphet 'seelik, und-
ruk', gä rosta 'villane chislovat', karmanto ~
~ karmonto 'fashu', kipka 'somi', koht A
'vaiste pluus, jakk', kōzori 'mütsi uokk',
krassikk ~ krassikkii '(fagant) põimitud sla-
paeltega undruk', kusakk A '(12-15 cm laiune)
vöö', uokket 'uokk', pal'to 'mantel, palitu',
perednikk A 'põll', pižakk A ~ pižakk A
'lühike kum', potšannikk A 'aluspüksid', pošo-
nikka ~ pošovnikk A ~ pošodnikk A 'tamm',
remeni 'rihm', saraffana 'sarafan', sarava-
rad 'pühapäevad', šlikki 'lapse müts',
štana D 'piikind', šuba 'kumkas', trovket
'täielik ülikond (kum, vest, püksid).

4. 10. 2. Jalavõrude nimetused.

besseli 'vane nöörga kooku seotud king
või kaloss', kalmika Z 'kingakants', kamassiid
'kamassid', konosid 'kalossid', näpaht'oi
'tohikvõrk', opork A 'kõhune jalavõr',
fuheeli 'toatuhel, riidest varstejalats',
valvutso 'viltsaabas, vildvik'.

4. 10. 3. Kütte ja rõivastuse valmistamine,
vahendid ja materjalid selleks.

bunafka ~ bunafka 'laakusel', d'eruga 'haku-
rie', gružova '(küle)pid', juhtuakka ~ juhtuoi-
uakka 'juhtuakka', kaliyboravna 'kaligumme',
katuskArhuma 'nullinüf', hiokA 'tutt, tups',
hi'aluō ~ hi'sunō 'tüll-, unslin', klethkkO
'muduline (kanga kohta)', krakumano 'tärsklis
tärgeldamiseks', kumakkaA 'keelpuane puu-
uillarie', uōfuo 'sobu (eriti müti kohta)',
marlja 'marli', ma'teri 'õhuke vabvuhkangas',
nāconotškad 'padijapüürid', o,d'z'ijana 'vaip',
tekk, parumiuavutA 'pujerüdes', poduskkA
'padi', proo, tšiaA 'võrdilina', prošifkkA 'va-
kepit', rogoža 'ümskinel pummu'eks', si-
roijäfuō (uakkaA) 'valgeporgi(-uakka)', si'tu-
oō 'võti-', šuratkad 'lõldid', šurkkU 'süd',
šioha 'kalls', šifkad 'fikand', zanaveskad
'alua eesriie; kardva', viš'vooittä 'fikhida,
väga õmmelda'.

4.11. Meelelahutus, mängud, rahvamuusika.
brä,tšiuA, brä,tšiuad '(küla-)pidu', gul'lanja
'noorte tantsuküti', gul'atä 'hüia, lulkuda;
õbutada', gul'batA 'õbutada', igriššad
'alvopodu', kōžvui 'kaardumängutrupp',
marjššoi 'marjaas (kaardumäng)', mā'hoA
'pall', poppA 'mänguküri', puga'hoi '(lastel)
plekspüss';
ba'ani 'bapaan', bama'ni'kkA 'balalauka',

barabana 'trumm', garmonni 'lõõtspill',
tumba ~ druba 'panna, kanjasearu', tumbit-
ta ~ drubitä 'pannat juhtuda, tumbutada';
 rahvatantud: kahawotška, kadrilli, krahojak-
ka, manowisko, mazurka, podwopeni, polka,
rushoka.

4.12. Fauna ja flora.

4.12.1. Koduloomade nimetused.

bašud '(laste)keeles' lambad', bega uA ~
begani 'kirju hobuse', brütthA 'rahutu',
hulkmua 'kalduse loom', borau(A) 'oiuas',
borashA 'uoor oiuas', dabuna 'kanjamaal

4.12.2. Kalade nimetused.

gõijuka 'hüüdikala', poršõT ~ poršõi 'hiisk',
karassT 'hoger', kilkkT ~ kilkki 'kile', obsa
 'vobla', piškunnA 'rüüt', sel,d'zi 'keeringas',
gograd 'lopused'.

4.12.3. Muud faunalist sõnavara.

gāda 'suur madu triiskus', gul'u 'tuli',
haidokkA 'hukkus', hō bod 'lont', jõžõkkA
 'nül', kabaaA 'kult', hinarevka (müügi
 lind), brothA 'umh', näppa 'käpp',
mō šku 'maaskirp', muša 'sääs', hōra

'hiireauk', põpõtšikA 'papagoi', pusakkA ~
usakkA 'pusakas', mona 'clewant', zveri
'metsoom', torokkana 'karaka', verbl'üda
'kaamel'.

4.12.4. Kulturstaimede nimetused.

borrkana 'porgand', fõkelÄ 'peet', gottšina
'kaalikavars', kapussa 'kapsas', klēveri 'ristik-
hein', kružavnikkA 'kruusmari', ugrittA ~ ugrit-
A 'kusk', vīženjapū 'kirsipuu', viki 'vikk, sega-
vili (hiirekernes ja kane)'.

4.12.5. Nüüdu- ja metsataimede nimetused.

blintvõD 'pukkäsnaad', boba 'nõiduseilla päitük',
bomba 'veriseoni v. verikupu õis', borobikka 'pu-
raveik', griba 'seen', guzda ~ guzdA (uingi-
seen), kalon 'lodyapinnuari', obakkA 'kaskpura-
eik', pupušikA 'õirik; urb; pung', rebiuA
'piklakamari', romaskA 'hummel', rōza 'hi-
bustus', rošõA 'lehtnõts', zrojad 'õim, rüü'.

4.13. Emfaatilised sõnad.

Sellesse rühma on koondatud pilke-, nal-
ja, sõimu- ja vandesõnu.

atamana 'kaskapealik (kirkuris sõim sõna),
baklešikA 'paks raske laps', borsana 'sõimu-
sõna) tolean', bujani 'mürgeldaja, lööma mees',
drāvi 'näida haavas (ka sõim sõna), du-
bina 'loll, mimal inimene', dusakkA 'loll,
uvari', durnõ (adj.) 'mimal, tobe', dūra 'm-

mal, latras uaine', härja (sõimusea), härõ-
ka 'halb, kõlbmatu', haleri (sõimusea), härä-
mu 'rämps, praht, rodi', kobeli (tõga uisusea
vanapõisi kohta), noõõ 'kõbakepp', notok-
ket 'alla künja', lädeni (sõimusea), mazur-
nikkA ~ mazurnikkV 'helu, varas, mõrtukas',
mezza 'kurjus, määritu inimene', mämaelikkO
'rumal, laisk, saamatu inimene', pasatshõ
'passatshi, huligaan', pratsV 'viipl',
prüttA 'helu; peiar', poemusO 'põhuelus',
prohuto ~ prohutoinA 'õgard', shriaga 'ihus-
koi', statui 'raidlusju; (sõimusea) pius-
lik', soorotõ 'kaabakas', õrãfom 'laishoorõ',
zbitõ 'põdus, vigaseks lõõdud', žuzu
'muual kõneleja, pindkõnele inimene', žid
(pejor.) 'juut', t'orkämine 'nõhutamine;
näpeldamine'.

Verbe: bnãzãB 'vatral', brũdatA 'louhida,
kõlkida', boštattã 'lobiseda', bõrbõttã 'lo-
biseda', hlesõiã 'nõõnida, laita', nãpattã
'lateidada', lobžatA 'roppusi rããhida',
maikatA 'sõimata', morittã 'ãra kurnata,
ãra pũnata', unõõittã 'hiusata', slãwa
'hellesthi halba kõnelda'.

4. 14. Muud mõistekalad.

4. 14. 1. Somaatilist sõnavara.

gorbA 'hiin', l'askA 'tukas, tagumik'

lihtsa ~ lihtsa 'uägu', noba 'lamp', l'okko
'kops', uakka 'üsk', mējatšuoD 'meustruatoion',
uoškA 'onu, uägu', petšiouka 'uaks', puššT
'paljak pealael', tohka 'pöök', zila 'xon'.

4.14.2. Haigused ja arstimine.

kahliškA 'lähakõha', räka ~ räka 'väkk', räua
'haav', semeritsa ~ semeritsa 'leetud', zonot
tühka ~ zonotüha 'uäämetühkus', tšelotatšuo
'tiinikuskeige', tšikothA ~ tšechothA 'tiinikus';
apirahti 'kokkus, operatsioon', aptökkT 'apteek',
atškad 'prillid', boluittsa 'haigla', dolitari ~
dottari 'arst', jöda 'pood', hosteli 'kask',
lekarstoa 'ravim', ohmauskot käpl'ed 'liikum',
perevjaškA 'side, välvis'.

4.14.3. Sojandus- ja jahimehusalast sõna-
vara.

bekehtšT 'valve, valitkond', kabura 'vahkentslar',
kabuur, karaüli 'valitkond, vahipost', karaülit
tä 'valvata', komendantthA 'komendant', kon
nittsa 'ratsavägi', nöž 'püssipära', meda
li 'medal', nekruttšT 'nekrut', nagana 'nagaan',
ohotnikkA 'jahimees', ohotnikkA '(jahil)
haarangust osavõtja', ohatta 'haarangu', patroni
'padrun', puska 'päästik', stikki ~ stikkT
'tükk'.

4. 14. 4. Lein- ja veoalaseid sõnu.

afomobīl'a 'põhixiauto', droška 'troška, voo-
rimekera', eropnānA 'aeroplān', nomovō
'veo-, künch-', masīn(a) 'masin', uaton 'mootor'
pereratkA 'ümberistamine', pereroza 'üleko-
hohit', podroda 'künt, kokalevedu', pōjezda
'rong', ōīna 'raha', vagona 'vagon'.

4. 14. 5. Loodusnähtusi või parku märksõnad
sõnu.

broda 'pehme, vajus, värg park', kolennA
'käänek, kune', prošega 'metarist', rospuht'i
'hede lagamine', numera ~ numeskA 'känna-
rik', suottA 'lumelobjakas', zāood'i ~ zā-
vo, d'zi 'abajas', troppA 'teerada', tuman
'udu'.

4. 14. 6. Abstraktseid mõistetud märksõnad
sõnu.

d'jēna 'töö, tegamine', karakteri 'iseloom',
nāhu 'elurõõk; eluviis', maneri 'maneer',
mōda 'mood, tase, liik, laad', mūkkā 'raev',
obida 'meelepaha, solvang', ošipkA 'viga',
pāmett'i 'amu, meelepidamine', puāni ~ puā-
nA 'plaan, kavatsus', roth'tA 'roht, liik',
toikku 'ame, folk', usnoci 'lingimus'.

4. 15. Muud sõnu.

4. 15. 1. Verbe.

begratA 'hülgale vajuda', borria 'kortmutada',
brüdata 'pidleat, jätkeat tegemist värske
 verb', däviB 'rühub, pigustab', davai (väljen-
 dab lutses üingile tegemisele), diä, t'sia
 'kiskuda, rebida', diematA 'möölda', grä, d'zia
 'siluda', grizzia 'närida', kopi'th 'koguda',
kroššva 'hikeldada', räzatA 'romida, ko-
 lustada', rä, t'sia 'horda teha; vietuda,
 japatada', lezzia 'lamada, lebada', uo-
matthä 'lõhkuda', uovittä 'piirida, kiinui-
 votta', mauittä 'ahvatleda', mesatthä 'segada',
uadettässA 'loota', uovovittä 'piirida'
pätkatA 'ära määrada', provatA 'proo-
 vida', proovattässA 'hüvasti jätta; käre
 andeks palumas', rosspovttä 'lavale püs-
 tata, koost võtta', otaratthässA 'pingutada,
 teha tublisti tööd', šalvittä 'kaasa tunda',
trouittä 'hävuda, segada' jt.

4. 15. 2. Adjektüve.

bödrö 'pulge', d'žihö 'rahutu, vihane, metsik',
gornibö 'helenumne', gromihö 'valge, häslekas,
 hime', grözuö 'ähaardav, äge, käre', grübö
 'toores, järske; süngi', hitrö 'kaval', hübrö
 'pulge', krüta 'järsk', näshova 'hea; õnn.
 hell', li'trovö 'eri-, eesmine', uofhtA 'uoke,

käemas', müder 'kummalane, veider, võõras',
wās, t'si ~ wās, t'sj 'kaunis, ilus', wjēžuō 'õrn',
ophō, d'zi: t'el'ho 'sõbralik, lahke', puōxō 'hall',
pothodja, t'sō 'xõbe', prostō 'tavaline, lihtne',
nī, t'siä 'kaine', mēnō ~ smēna ~ smēno 'julge',
strašnō 'õudne, hirmus, kohutav', šēēžō 'värsk',
žādnō 'ahne', toššo 'kõhn, lahja; kehv',
tōazli: wō 'õnnelik', turowō 'helde, lahke',
veruō 'õige; täpne; tume', resona ~ resgna 'rõõmus,
 lõbus', jt.

4.15.3. Adverbe.

daki ~ daki 'siiski, ometigi', dakiž 'siiski; ikka-
 gi', jeetōā 'vaheu, vaevalt', katras 'just',
parajasti 'aeglaselt', waeeruo ~ waeerna 'aeglaselt',
ponalishuō 'saadaval olevana, kättesaadavana',
ramkeiž 'plündris, käidas', tōžō ~ tōžō 'ka-
 sammuti', tōat 'pime', ved 'ometi, ju',
veruo 'aeglaselt, viististi', sokura: t 'täpselt,
 just'.

4.15.4. Prepositioonid.

westa 'asemel', po ~ pō (distributiivse tä-
 hendusega prepositioon).

4.15.5. Konjunktsioonid.

a 'aga', da 'ja, ning', dai 'ja, ning', d'i
 'ja, ning', hod 'kaseõ', i 'ja; ka', i-i 'nii-

kui (ka)' , ui '(ei-) ega' , sto 'et' , to 'kuu-
du , vastasel korral' , jt.

4. 15. 6. Interjektioonid .

happi 'äiu !' , hahi (interj. laumaste kut-
sumiseks) , passiba ~ passibo ~ passibō 'Häna !'

5. Kokkuvõtte

Käesolevas loos on nähtavadeks esitatud 885 vadjä keele kukkusi murdes esinevat vene (unseene) laensõna. Laensõnadest saadud tulelised on antud tiiesõnade juures.

5.1. Laensõnade häälikulisest analüüsist tulevad järeldused.

Enamikus laensõnades on peavõrk sirgendunud esimesele sillile.

Laensõnades asendatakse vene häälikud uude artikulaatsioonilt lähimate häälikutega kukkusi murde fonetilisest süsteemist, mis on hästi kokkunenud vene pärase sõnastruktuuri edasiandmiseks. Reeglipäraselt toimuvad ühtlasi järjuised olulisemad kvaliteetide muutused:

1. Vokaalid laensõnades allutatakse kukkusi murde vokalisuude omastele reduktsiooninähtustele.

2. Murde fonetiliselt süsteemi ke võõras vokaal /u/ asendatakse i-ga.

3. Palataliseeritud konsonantide vahel

eespoolsemalt moodustatavale esimese silbi
alveolarsele /d/-le vastab laeundes enamasti
ä (v.a. j-i järel).

4. Kukkusi murde välasmuhtkule häälm-
muhtsele $t > t's$, $d > d's$, mis leiab aset
kõrgete eenekaalide ees, on allutatud ka
laensõnades vene dentaalklusiilidele /t/, /g/
vastavad t, d.

5. Vene velarpalataalsele spirandile /x/ vas-
tab laeundes tavaliselt kerüngaal h.

6. Kõrsonandile eelnev /j/ on laeundes asen-
datud i-ga. Sõnatõpuline /j/ on laeundes
kadunud (või assimileerunud).

7. Vene palataliseeritud lateraalsele /s'/ vastab
l, tagaokaalide ees l'.

8. Teemuisklusiil k ees annab vene den-
taalvassali /s'/ edasi velarvassal g. g-i
erinevune sellises positsioonis on vadjä kee-
lele üldiselt omane.

9. Vadjä keele kõrsonantide omaselt
hääldub laensõna abstraktses lõpus vene /c/-i
gätkajana poolheliline z.

Vene kõrsonantide palatalisatsioon on
laeundes edasi antud harva ja ebaühtla-
selt, sest kõrsonantide palatalisatsioon
on vadjä fonetikas üsna vähehoiatav.
Suhteliselt sagedamini juhtub laeundes vene
palataliseeritud liikvõidate /s'/ ja /p'/

koaliteet, seda ongi tagaseokaalile (resp. j.)
ees.

Osaliselt võib laensõnades täheldada tüve-
vokaalileelse hõrsonaalse geminaatsiooni ja
tehnikund geminaadi allutamist astmevahel-
dusele.

Märgitagu, et vene laensõnad peegeldavad
enamasti põhjaseene (okanje-) muudetele
omaseid häälikulisi jooni, ehkki selle
kõrval on küllaldaselt nugenend ka ve-
ne akanje-muudetele ja vene kirjakeelele
omast hääldust kajastavat laensõnavara.

5.2. Laensõnade lõpusilbi käsitlusest tule-
vad järeldused.

Vadja keeles on sõna lõppeokaal säili-
nud. Lõppeokaali, võtlasti tüvevokaali saab
ka enamus vene laensõnu.

1. Kuna vadja keeles puudub sorkategooria,
on laenuõnne võtnud tüvevokaali vene
vaste grammatilisest roost võtnumatult.

Laensubstantiivid, mis põhinevad vene
sõnadel sg. nsm. või sg. gen.-partitiivil,
on saanud tüvevokaaliks tavaliselt a,
mõnikord harvem i. Tüvevokaal i on ootus-
pärane uis laenudes, mis põhinevad
palataliseeritud tüvehõrsonaalsega lõppeva-
tel vene sõnadel. Mündel juhtudel

on i-tüvi laenuas võrreld tekkida kas omahellsete analoogiatega, vane vaste sama-tüveliste sulgetiste, vane vaste mitmusevormi või regulaarsetes loiduatega i-tüveliste vastete mõjul.

u-tüvelised on mõningad laenud, mille lähterõuadega vane keeles on sg. gen-parti-tiivis või sg. lokatiivis lõpp /y/.

Üldrikkuseks on laenude tüvevokaaliks o või ē.

2. Laenadjektiveide tüvevokaaliks on üldis-tunud ō. ō-tüvelised on laenubstantiivideki, kui nende vane vasted on adjektii-videna samalõpulised.

3. Vervide tüvevokaaliks on tavaliselt a võlguvata tüvevokaalst lähtesverbis. Tü-vevokaal a pärineb nimelt vane infini-tiivi tunnust /t/ asendavale t-le, mis laenerbi tugemas astmes gemineerub.

Kahesilbilisi /u/ ja /a/ tüvelisi verbe on murede konjugatsioonist lekkimisele kohanda-tud ka teisi, vane infinitiivtunnust ära-gättes, tüvevokaalid seega vastavalt i ja a.

Vane partikli -ca, mis sageli on ref-leksiivitunnus, annab laenervide infini-tiivis edasi -ssA.

5.3. Kõnealekalelled laensõnade häälikulisest vast-
tusest ning ootuspärasest tihedest kaalust
põhinevad peamiselt järgmistest asjaoludest:

1. Mitmeingustest omakeelsetest analoogvõrtest.
2. Ületasutlusest.
3. Afektiivsest hääldusest.
4. Sõna ragedusest talletamisest.
5. Kontaminatsioonist omakeelsete või vene
sõnadega ja valuaetüümoloogiasest.

5.4. Vene laensõnad vadjal keeles on kahe
valua pikaajalise tiheda muhtlemise tunnis-
tajateks. Nagu laensõnade mõistelisest vaatlu-
sest nähtub, on enamik sõnalaene kaasneund
venelastelt uute esemete ja mõistete üle-
võtmisega. Laenatud on aga rohkesti sel-
liseidki sõnu, mis on gemmüüsetele sõna-
dele rinnomüümudeks. Tihti on laenuuse
põhjuseks prähhololoogilist laadi tegurid -
laenatud sõnaga taotletakse suuremat väl-
jenduslikku ekspressiivsust, eufemistlikku
väljenduseini jms.

Iseloomulikud mõistekalad, kus lei-
dub vene laensõnu, on järgmised: ühis-
kondlikud ja perekondlikud muhted, kirik
ja uskumusad, moodsad ja ajaaroomine,
austimimised ja tööriistad, elatus, jõendus
ja meendus, kodune majapidamine, too-

dud ja triducealunistamine, riided ja rõivas-
lus, meelelahutus ja rahvakunst, fauna ja
floora, empaatilised suhted.

that

Русские заимствования
в Куровицком диалекте водского языка.
Резюме.

В настоящей дипломной работе даётся обзор русских (великорусских) заимствований, встречающихся в Куровицком диалекте водского языка.

Работа состоит из пяти частей: введение, перечень слов (этимологии), фонетический анализ и анализ последнего слога заимствований, семантические группы заимствований, заключение.

В первой главе даётся обзор основных особенностей фонетической системы Куровицкого диалекта по сравнению с другими диалектами водского языка и краткий обзор истории водско-русских языковых контактов. Здесь не ставится цель исследования, приняты изложения этимологии изучаемого материала, указываются использованные источники.

Во второй главе представляется этимология примерно 885 заимствований.

В третьей главе рассматривается

фонетическая адаптация и адаптация последнего слова заимствования. Чуждые фонетической системе кировичского диалекта звуки заменяются более близкими по месту артикуляции звуками кировичского диалекта. Гласные подвергаются редукции, характерной для фонетической системы диалекта, чуждой фонетике диалекта звук [ы] заменяется i. В области консонантизма происходят следующие существенные изменения качества звуков: заднеязычный шелевой сонантный [x] заменяется парингалом h; [j] перед сонантным заменяется i; мягкое [n'] заменяется твердым боковым ɛ, а перед мягким непреднего ряда мягким боковым ɛ'; переднеязычный носовой [n] заменяется заднеязычным носовым ɲ в позиции перед мягким сонантным k; в абсолютном конце слова [c] заменяется ɕ. В заимствованных словах отражается и такая характерная черта фонетики кировичского диалекта как t > t's (d > d'z) перед i, ii.

В виду того, что грамматике воецкого языка чужда категория рода, заимствованные существительные обычно приобретают обобщенную основу a (пораздо реже i или u, o, e); прилагательные основу o. Заимствованные глаголы приобретают

чаще всего основу a, иногда i.

Нерегулярности в фонетическом соответствии русских заимствованных своих исходных форм часто объясняются аналогией, шипризмом, аффрикативным произношением, контактной. .

В четвертой главе выделены характерные тематические группы заимствованной лексики: общественные и семейные отношения, церковь и верования, меры и исчисление, названия профессий и орудия труда, строительство, речное и морское дело, домашнее хозяйство, кушанья, одежда, развлечение и народное творчество, растительный и животный мир, эфративные слова.

Lühendud.

Keele- ja muudlusmetuste lühendud.

e = eesti keel

el = lõunaeesti murded

is = isuri keel

Ku = Kuckhuse muore

shs = saksa keel

sm = soome keel

vdj = vaelja keel

vn = vene keel

von = vanane keel

Muid lühendeid.

adj. = adjektive

adv. = adverb

ak. = akusatiiv

dat. = daativ

dem. = deminutiiv

el. = elatiiv

fig. = figuraalne

frekv. = frekventatiiv

gen. = genitive

gen.-part. = genitive - partitive

hæne. = hæne. hæmldane

ill. = illative

imperat. = imperative

in. = inessive

inf. = infinitive

interj. = interjection

loc. = locative

conj. = conjunction

lok. = lokative

murd. = murder

nom. = nominative

part. = partitive

pej. = pejorative (ue)

pl. = plural

pr. = present

prep. = preposition

pron. = pronoun

refl. = reflexive

sg. = singular

subst. = substantive

Kasutatud kirjandus

- AMBUS 1977 = Амбус А., Морфологическая агентазия русских заимствований в восточном языке /Тезисы/.
ИФУЯЛ (= Исследование финно-угорских языков и литератур в их взаимосвязях с языками и литературами народов СССР). Углерод 1977, 6-7.
- ARISTE 1942 = Ariste P., Vaelja keelenäiteid. Tartu 1942 (Acta et Commentationes Universitatis Tartuensis (B) XLIX).
- ARISTE 1943 = Ariste P., Mõningaid vaelja sõnaseletusi. Virittäjä, Helsinki 1943, 310-314.
- ARISTE 1948 = Ariste P., Vaelja keele grammatika. Tartu 1948.
- ARISTE 1948 = Ariste P., Vaeljalaste laule. Tallinn 1960.
- ARISTE 1961 = Ariste P., Ületaskestest (eriti vaelja keeles). Emakeele Seltsi Aastaraamat, VII, Tallinn 1961, 3-10.
- ARISTE 1963 = Ariste P., Saksa laenuvad

Heinrich Stahlh eesti keeles.

Emakeele Seltsi Aastaraamat, IX,

Tallinn 1963, 85-119.

ARISTE 1979 = Arste P., Germanische Lehnwörter in der wotischen Seemannsprache. Советское финноугроведение, Тамму 1979, 209-215.

ARISTE 1981 I = Arste P., Keelkontaktid. Tallinn 1981.

ARISTE 1981 II = Arste P., Kukkoon vatjan sanakirja. ViiHäjä, Helsinki 1981, 365-367.

DAL = Толковый словарь живого великорусского языка Владимира Даля. Второе издание, исправленное и значительно умноженное по рукописи автора. I-IV. С.-Петербург-Москва 1880-82.

IG = Борковский В.И., Кузнецов П.С., Историческая грамматика русского языка. Издание второе, дополненное. Москва 1965.

IVANOV 1961 = Иванов, В.В., Краткий очерк исторической фонетики русского языка. Москва 1961.

KALIMA 1952 = Kalima J., Slaavilaisperäinen sanastoimme. Helsinki 1952 (Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toi-

mituksia, 243).

KETTUNEN 1915 = Kettunen S., Vatjan kielen äännehistoria. Helsinki 1915.

KIPARSKY 1956 = Kiparsky V., Suomalais-slaavilaisien kosketuksen ajoituksesta. Viittäjä, Helsinki 1956, 71-82.

KMS = Vatjan kielen kukkosiin muuteen sanakirja. Ainekset kerännyt Lami Posti. Painokuntoon toimittanut Seppo Suhoonen Lami Postin aies-
tamana. Helsinki 1980 (Lexica Societatis Fennos-ugricae, XIX).

LAANEST 1975 = Laanest A., Siimejuhatas läänuemerensone keeltesse. Tallinn 1975.

LIIN 1968 = Liin H., Alainsaksa launõnad 16. ja 17. sajandi eesti kirjakeeles. Väitekirja filoloogiateadlaskraadi taadusliku kraadi taotlemissõks. Tartu 1968. [Käivõnõ Tartu Riiklikus ülikoolis].

MIKKOLA 1894 = Mikkola J., Berührungen zwischen den westfinnischen und slawischen sprachen, I. Slawische lehnwörter in den westfinnischen sprachen. Helsingfors 1894 (Suomalais-ugrilaisen Seuran Toi-

mituksia, VIII).

- MUST 1954 = Must M., Vene-estis muke-
te kirjastomine lõuna-estis muire-
te sõnaraas. Disertatsioon flo-
loogia teaduste kandidaadi kraadi
taotlemiseks. Tallinn 1954.
[Käsiõuri Toortu Riiklikus Ülikoolis].
- NVK = Kethunen, L., Posti L., Näyhteitä
vatjan kielestä. Helsinki 1932
(Suomalais-ugrilaisen Seuran Toi-
mituksia, LXIII).
- POS = Псковский областной словарь с
историческими данными. Редакцион-
ная комиссия: Б.А. Ларин, А.С. Терз
и др. 1.-4. Ленинград 1967-79.
- POSTI 1934 = Vatjan kelen k > t ään-
teennuntolisen iästä. Kalevalaseu-
ran muokirja, Helsinki 1934,
133-148.
- RD = Русская диалектология. Второе
издание. Под редакцией Р.И. Аба-
нцова и В.Г. Орловой. Москва
1965.
- RG = Русская грамматика. Главный
редактор Н.Ю. Шведова. I. Москва
1980.
- RJ = Русский язык. Этимология.
Главный редактор Ф.П. Филин.

Москва 1979.

SETÄLÄ 1899 = Setälä E.N., Suomalaisen äännehistoria I-II. Helsinki 1899.

SR = Словарь русского языка XI-XVII вв. Главные редакторы: С.Г. Бархударов (1-6.), Ф.П. Филин (7-8.). 1-8. Москва 1975-1981.

SRJ = Словарь русского языка. Редакционная комиссия: М.П. Алексеев, С.Г. Бархударов (председатель) и др. I-IV. Москва 1957-1961.

SRNG = Словарь русских народных говоров. Главный редактор Ф.П. Филин. 1-17. Москва - Ленинград 1965-1981.

TUNKELO 1946 = Tunkelo E.A., Vepsän kielen äännehistoria. Helsinki 1946 (Suomalaisen kirjallisuuden Seuran Toimituksia, 228).

VES = Vene-este sõnaraamat. koostanud P. Arumaa, B. Praxedon ja J. V. Vaski. I-II. Tallinn 19

Sisukord

1. Sissejuhatus	1
1.1. Kukkusi muore tiiste vaelja keele muu- rete hulgas	1
1.2. Vaelja-vene keelekontaktist vene keele ajaloo eri järeksudel	5
1.3. Muurimise eesmärk, kasutatud mater- jaliallikad, arvestikun esitamise potui- mõtted	12
2. Sõnaloomend	16
3. Vene laensõnade kohaneumine vaelja kee- le Kukkusi muordes	105
3.1. Laensõnade fonetiline kohaneumine	105
3.1.1. Rõhk laensõnaes	105
3.1.2. Vokalisim	105
3.1.2.1. /e/	107
3.1.2.2. /u/	109
3.1.2.3. /ei/	110
3.1.2.4. /a/	111
3.1.2.5. /o/	115
3.1.2.6. /y/	117
3.1.2.7. Vokaalkaarmosumla laensõnaes	119

3.1.3. konsonantism	120
3.1.3.1. /k/, /n/, /r/	120
3.1.3.2. /t/, /d/, /g/	124
3.1.3.3. /c/	126
3.1.3.4. /z/	128
3.1.3.5. /m/	129
3.1.3.6. /x/	130
3.1.3.7. /x/	131
3.1.3.8. /φ/	132
3.1.3.10. /b/	132
3.1.3.11. /j/	134
3.1.3.12. /u/	135
3.1.3.13. /p/	136
3.1.3.14. /v/	137
3.1.3.15. /h/	138
3.1.3.16. /y/	139
3.1.3.17. /r/	139
3.1.3.18. Palatalisatsioon laenuvõrdes	141
3.1.3.19. Astmevaheldus laenuvõrdes	142
3.2. Laenuvõrde lõpusilbi kätkestus	145
3.2.1. Tüvevõrde lõpusilbi kätkestus	145
3.2.1.1. <u>a</u>	145
3.2.1.2. <u>i</u>	147
3.2.1.3. <u>o</u>	151
3.2.1.4. <u>u</u>	152
3.2.1.5. <u>e</u>	153

3.2.1.6. Elbareeglipärasusi substantiivide	
tüvevokaali kujunemisel	153
3.2.2. Tüvevokaalid adjektiivides	154
3.2.3. Tüvevokaalid verbides	156
3.2.4. Laensubstantiivide arengust	158
4. Laensõnade mõisteline liigendlus	160
4.1. Ühishondlikud rihted	160
4.2. Perehondlikud rihted	162
4.3. Kõrvalik ja ushunnuslik sõnavara	162
4.4. Arvutamine, mõõdud, ajaparaamne	163
4.5. Ainetunnetused ja tööriistad	164
4.6. Elutised, elutisvahendid ja -materjalid	165
4.7. Jõendus- ja mereendusalaane sõnavara	166
4.8. Kodune majapidamine	168
4.9. Tõdud ja tõdnea lühendamise	170
4.10. Riided ja rõivastus, uude valumistamine	171
4.11. Keelalahutus, määrgid, valuaegust	172
4.12. Taima ja looma	173
4.13. Emfaatilised sõnad	174
4.14. Muud mõistealased	175
4.14.1. Somaatilist sõnavara	175
4.14.2. Häägused ja arstiunne	176
4.14.3. Sõjandus- ja jalavõimendusest sõnavara	176
4.14.4. Reisi- ja reoalased sõnad	177

4. 14. 5. Loodusnähtusi või -põhku märk- vaid sõnu	177
4. 14. 6. Abstraktseid mõisteid märkivaid sõnu	177
4. 15. Muud sõnu.	178
4. 15. 1. Verbe	178
4. 15. 2. Adjektive	178
4. 15. 3. Acheerke	179
4. 15. 4. Prepositioone	179
4. 15. 5. Konjunktsioone	179
4. 15. 6. Interjektioone	180
5. Kohumõõte	181
Pezroone : Русские заимствования в кыпчакском языке богемского языка	187
Liikendevd	190
Kasutatud kirjandus	192